

Productenrealisatie 2016

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
1 Inleiding.....	2
2 Collegeproducten per programma	3
2.1 Bestuur & Publieke dienstverl.	3
2.2 Openbare orde en Veiligheid	21
2.3 Participatie & werkgelegenheid	30
2.4 Zorg en Welzijn	50
2.5 Onderwijs en Jeugd.....	68
2.6 Economie en Toerisme.....	81
2.7 Sport- en Cultuurbevordering	97
2.8 Ontwikkeling Centrumstad	114
2.9 Verkeer en Bereikbaarheid	126
2.10 Wonen en Leefomgeving.....	135
2.11 Beheer openbare ruimte	151
2.12 Algemene middelen	166
Bijlage I Overzicht kapitaallasten	186
Bijlage II Toelichting onderhanden werk inzake grondexploitaties	187
Bijlage III Conversietabel programma's - producten.....	191
Bijlage IV Conversietabel producten - functies.....	193

1

Inleiding

Voor u ligt de productenrekening 2016 van de gemeente Venlo. In de productenrekening treft u de verantwoording aan op de in de productenraming 2016 opgenomen producten. Per collegeproduct wordt een toelichting gegeven aan de hand van de klassieke drie W-vragen: "Wat hebben we bereikt? ", "Wat hebben we daarvoor gedaan?" en "Wat heeft het gekost?". Dit sluit aan bij de opzet van de programma's in de programmarekening.

Wij wensen u veel leesplezier toe.

2 Collegeproducten per programma

2.1 Bestuur & Publieke dienstverl.

Programma 01: Bestuur & Publieke dienstverl.

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	6.012	5.438	90%	-574
Lasten	17.902	17.764	99%	138
Saldo baten en lasten	-11.890	-12.326	104%	-436
Onttrekkingen aan reserves (baten)	97	32	33%	-65
Toevoegingen aan reserves (lasten)		100		-100
Saldo verrekening met reserves	97	-67	-70%	-164
Totaal resultaat programma 01	-11.793	-12.394	105%	-601

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Resultaat Bestuur	-6.611	-7.269	110%	-657
Resultaat Publieke informatievoorziening	-1.824	-1.813	99%	10
Resultaat Levenszaken	-1.852	-1.804	97%	49
Resultaat Gemeentearchief	-1.020	-1.000	98%	20
Resultaat Regionale samenwerking	-829	-799	96%	30
Resultaat Werken voor derden	343	291	85%	-52
Totaal resultaat programma 01	-11.793	-12.394	105%	-601

2.1.1

Bestuur

Wat hebben wij bereikt?

In 2016 is een passend vervolg gegeven aan de in 2015 vastgestelde besturingsfilosofie. Een andere verhouding met onze omgeving, met onze inwoners en bedrijven vraagt om een andere, een wendbare en goede op de opgave toegeruste organisatie. Het afgelopen jaar hebben we daarom de voorbereidingen getroffen voor de doorontwikkeling van onze organisatie welke in de loop van 2017 zijn beslag zal krijgen. Een scherpe aansturing en focus door middel van programmamanagement en een expliciete keuze voor de versterking van vakmanschap horen hierbij.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Burgeroordeel over gemeentebestuur	7,00		10,00	15,00	20,00	25,00

In de stadspeiling (burgerenquête) meten we het vertrouwensaldo van burgers in het bestuur. Dit is het percentage positieve antwoorden op de vraag "Hoeveel vertrouwen heeft u in de manier waarop uw gemeente wordt bestuurd?" (heel veel / veel) minus het percentage negatieve antwoorden (weinig / nauwelijks tot geen). Deze waarde kan dus ook kleiner dan 0 zijn. De indicator is in 2015 voor het eerst gemeten: 27% heeft (heel) veel vertrouwen en 20% heeft weinig tot geen vertrouwen. De overige antwoorden waren neutraal. Het vertrouwensaldo bedraagt dus 7. Het saldo is ook bij 27 andere gemeenten gemeten, met een gemiddelde waarde van 4,4. De volgende meting vindt plaats in het najaar van 2017.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Goed vertegenwoordigen van belangen burgers en bedrijven

1. *Werkwijze gemeenteraad*

In 2016 heeft besluitvorming plaatsgevonden over beeldbepalende projecten zoals het kazerneterrein en het programma Greenport Venlo. De gemeenteraad spant zich daarbij in om laagdrempeligheid, toegankelijkheid en responsiviteit in evenwicht te brengen met de noodzakelijk geachte investeringen voor de lange termijn. De raad wil de agenda van de stad/gemeente beter laten aansluiten op de visie en de daaruit voortvloeiende acties waartoe in het stadhuis wordt besloten. Om dat voor elkaar te krijgen wordt geïnvesteerd in betere informatie, agendavorming en controle en het accentueren van de verbinding met inwoners, bedrijven en organisaties.

2. *Klachtafhandeling en bestuurlijke procedures*

Het overgrote deel van de klachten (89%) hebben we in 2016 op informele wijze kunnen afhandelen. Een mooi resultaat.

We hebben in 2016 ingezet op de kwaliteit en de tijdigheid van de verschillende procedures. In samenwerking met collega's binnen de organisatie is dit bereikt. Voor wat betreft de afhandeling van klachten geldt dat 96 procent binnen de wettelijke termijn is afgehandeld.
3. *Claims en civiele procedures*

De focus lag voor wat betreft de claims en civiele procedures op het tijdig afhandelen van deze claims. Dit is in 2016 goed gelukt.
4. *Mediation*

In 2016 is zowel in het ruimtelijk-fysieke domein als in het sociale domein gebruik gemaakt van (pre)mediation gesprekken om daar waar burgers vastliepen in hun communicatie met de gemeente, in gezamenlijkheid met de burger tot een oplossing te komen. Daarnaast is in maart 2016 een regionale mediator-pool van start gegaan, die inmiddels een aantal mediation zaken binnen de regio heeft kunnen afhandelen. Deelnemers aan deze pool zijn de gemeentes Peel en Maas, Bergen, Horst aan de Maas en Venlo. Afgesproken is, dat de ervaringen met betrekking tot de mediator-pool in het voorjaar van 2017 geëvalueerd zullen worden door de verschillende deelnemers.
5. *Public affairs/lobby*

Wat betreft public affairs en lobby hebben wij in regionaal (Regio Venlo) verband onze inspanningen verder geïntensiveerd en werkafspraken gemaakt over onze ambtelijke inzet. Dit op basis van de in 2015 ontwikkelde (regionale) Europa-agenda. Ook vindt er samen met de beide steden in Midden-Limburg afstemming plaats over de lobby ten aanzien van gezamenlijke belangenbehartiging. Zoals in eerdere jaren hebben we ons opnieuw ingespannen om externe financieringsbronnen aan te boren voor onze eigen stedelijke activiteiten en projecten, over het resultaat waarvan u periodiek bent geïnformeerd. Een concreet resultaat hiervan was de tussen het kabinet en de gemeente Venlo gemaakte afspraak over de provinciale- en rijksbijdrage aan de Vierpaardjes.

6. Externe relaties

Voor de externe relaties zijn in 2016 diverse Venlose evenementen benut om het bestuurlijk netwerk te vergroten met de diverse partners in de regio, de provincie, Den Haag, Brussel en Duitsland. Met de provincie en de maatschappelijke partners hebben we een public affairs platform gevormd waarin op basis van gedeelde belangen de regio gepositioneerd wordt.

Wat heeft het gekost?

Bestuur

			bedragen x €1.000	
	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	19	57	301%	38
Lasten	6.663	7.358	110%	-695
Saldo baten en lasten	-6.644	-7.301	110%	-657
Onttrekkingen aan reserves (baten)	32	32	100%	
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves	32	32	100%	
Totaal resultaat collegeproduct: Bestuur	-6.611	-7.269	110%	-657

College van B&W

De benodigde hoogte van de voorziening ter dekking van toekomstige pensioenkosten voor wethouders wordt jaarlijks op basis van een externe actuariële berekening bepaald. De rekenrente is onder andere van invloed op de hoogte van de voorziening. Op basis van de recente berekening dient de voorziening pensioenkosten wethouders per 31/12/2016 middels een dotatie naar boven bijgesteld te worden met een bedrag van € 815.000.

2.1.2

Publieke informatievoorziening

Wat hebben wij bereikt?

In 2016 hebben we onze burgers en bedrijven weer van adequate informatie kunnen voorzien. De publieke informatievoorziening vindt ook in de gemeente Venlo steeds meer plaats via elektronische dienstverlening door middel van de in 2015 gelanceerde en in 2016 doorontwikkelde nieuwe website www.venlo.nl.

Naast elektronische dienstverlening kon de burger bij ons terecht via de centrale balie, de telefoon of per post.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aantal digitaal aangevraagde producten (via de nieuwe toptaken-website)	31.065,00	32.019,00	33.703,00	42.129,00	50.555,00	58.138,00
De stijging in het aantal online aangevraagde producten bedraagt 3% in 2016 ten opzichte van 2015. Deze stijging is lager dan geprognoseerd. De cijfers worden echter sterk vertekend door verschillende niet-structurele afwijkingen. Zonder deze vertekeningen zou de stijging beduidend hoger uitvallen. Daarnaast zegt de indicator weinig over de kwaliteit van de online dienstverlening. Voor de volgende raadsperiode zullen we daarom een nieuwe indicator ontwikkelen, bijvoorbeeld de verhouding online diensten ten opzichte van balie/telefonie of de succesratio resp. uitvalratio in de online aanvraagprocessen van deze producten/diensten.						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Percentage inkomende calls die direct, juist en volledig door het callcenter worden afgehandeld (conform Antwoord)			80,00	80,00	80,00	80,00
Het doel is om ten minste 80% van de binnenkomende gesprekken direct en juist in het callcenter af te handelen, conform het landelijke dienstverleningsconcept Antwoord@. Tot op heden is echter geen methode voorhanden om dit goed te kunnen meten. Doorontwikkeling van het zaaksysteem CRM zou daarin kunnen voorzien. Daarnaast dient landelijk een evaluatie plaats te vinden van Antwoord@ als dienstverleningsconcept en de daaraan gekoppelde dienstverleningsnormen.						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Verzorgen van adequate informatievoorziening aan de burgers en bedrijven

1. Post

In 2016 hebben we een belangrijke stap gezet in het digitaliseren van de analoge post. Vanaf augustus 2016 wordt de analoge post 100% digitaal verwerkt.

Daarnaast zien we in 2016 een verschuiving van analoge post naar emails (info@venlo). Het kanaal email is in 2016 in volume toegenomen.

2. Telefonie

Onze telefonische dienstverlening heeft in 2016 een lastig jaar gehad. Onze ambitie om alle telefoontjes binnen 30 seconden te beantwoorden hebben we niet gehaald. Een te krappe bezetting in het call center (zowel kwantitatief als kwalitatief) was hiervoor de voornaamste reden. Om de wachttijden voor burgers onder die omstandigheden zo goed als mogelijk onder controle te houden, hebben we het korte keuzemenu, dat we in 2015 hadden ingevoerd, weer vervangen door het uitgebreider keuzemenu dat we voorheen gebruikten.

Een positieve ontwikkeling is dat we in 2016 zijn gestart met het ontwikkelen van een nieuwe frontoffice tool om te zorgen voor een betere en snellere informatiebron voor de KCC medewerkers. Daarnaast zijn we gestart met het vervangen van de huidige telefooncentrale Connecsy door een nieuw systeem Vanad. Dit moet de technische ondersteuning voor de medewerkers gaan verbeteren.

Om de interne bereikbaarheid van medewerkers (de backoffice) te verbeteren zijn in 2016 gesprekken gevoerd met teamleiders in de gehele organisatie. We hebben overzichten beschikbaar gemaakt van de telefonische bereikbaarheid op individueel niveau, zodat gerichte verbeteracties beter mogelijk worden.

3. Centrale balie

In 2016 hebben we onze intrek genomen in het nieuwe stadskantoor. We hebben de oude receptiefunctie ontwikkeld naar een nieuwe functie van gastvrouw/gastheer passend bij het open en gastvrije karakter van het kantoor. De gastvrouw/heer is het aanspreekpunt voor burgers en zorgt ook voor de ontvangst en door-geleiding van bezoekers voor zowel bestuur als ambtenaren.

4. Webdiensten
Met de introductie van de nieuwe website, het centraliseren en professionaliseren van het beheer is in 2015 een stevige basis gelegd voor betere online dienstverlening. In 2016 is hierop verder gebouwd. Het online betaalproces is verbeterd en oude formulieren zijn omgezet naar nieuwe (en toegankelijke) formulieren. Daarnaast is er geïnvesteerd in het beter bedienen van secundaire doelgroepen op de website, zoals potentiële investeerders en toeristen. Zij worden nog eenduidiger en eenvoudiger doorgeleid naar andere (speciaal daarvoor ontwikkelde) websites.
5. Sociale media en webcare
Burgers konden in 2016 ook weer met de gemeente Venlo communiceren via de sociale media Facebook en Twitter. We hebben het gebruik hiervan zien toenemen. Het in 2015 bij wijze van proef gestarte persoonlijke communicatiekanaal WhatsApp hebben we in 2016 voortgezet.
6. Media
De mediakanalen die Venlo inzet om onze burgers te bereiken zijn in 2016 onveranderd: Met het oog op Venlo (rubriek bij Omroep Venlo), de beeldkrant, ivenlo.

Wat heeft het gekost?

Publieke informatievoorziening

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Verschil
Baten				
Lasten	1.824	1.813	99%	10
Saldo baten en lasten	-1.824	-1.813	99%	10
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat collegeproduct: Publieke informatievoorziening	-1.824	-1.813	99%	10

2.1.3

Levenszaken

Wat hebben wij bereikt?

In 2016 hebben we veel energie gestoken in de verhuizing naar onze nieuwe stadswinkel. Het was ook het eerste volledige jaar dat Venlo heeft gefungeerd als Grensgemeente. Het aantal uitgegeven reisdocumenten was mede daardoor hoger dan ooit tevoren. De wachttijd en afhandeltijd aan de balie stond onder druk. Beide zijn in 2016 gemiddeld genomen opgelopen.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aantal verstrekte reisdocumenten aan Nederlanders in Venlo + aan Nederlanders in het buitenland	23.195,00	28.183,00	30.230,00	32.362,00	25.676,00	6.734,00
<p>In 2016 zijn, zoals begroot, meer reisdocumenten verstrekt dan een jaar eerder, met name doordat het aantal verstrekte documenten aan Nederlanders die in het buitenland wonen bijna is verdubbeld (Grensgemeente). In de periode 2019-2024 zullen veel minder documenten worden verstrekt, omdat de geldigheid van reisdocumenten vanaf 2014 is verlengd van 5 naar 10 jaar.</p>						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Wachttijd + transactietijd balie	17,29	21,50	17,25	15,00	15,00	15,00
<p>We meten het gemiddeld aantal minuten wachttijd plus transactietijd aan de balie in de stadswinkel (gemiddelde over alle producten, uitgezonderd RNI-producten). De wachttijd (d.w.z. het verschil tussen de tijd van de afspraak en de werkelijke tijd waarop men naar de balie wordt geroepen) en de afhandeltijd aan de balie zijn in 2016 beide gestegen met ongeveer 2 minuten. In het geval van de afhandeltijd aan de balie (gemiddeld 12,4 minuten) komt dat voornamelijk doordat we meer reisdocumenten zijn gaan verstrekken aan Nederlanders die het buitenland wonen, dus van wie de persoonsgegevens niet in de BRP zijn opgenomen. In het geval van de wachttijd (gemiddeld 9,1 minuut) is de stijging veroorzaakt door een piek in de reisdocumenten aan het eind van het jaar, de verhuizing van de stadswinkel en onderbezetting aan de balie. Het streven blijft om de totale tijd die een burger in de stadswinkel moet spenderen bij het afnemen van een product, terug te brengen naar gemiddeld 15 minuten.</p>						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Verzorgen van excellente dienstverlening aan burgers en bedrijven

1. Beheer Gemeentelijke Basisadministratie
Iedere inwoner van de gemeente Venlo is opgenomen in de Basis Registratie Personen (BRP). Deze registratie dient als bron voor diverse externe organisaties, zoals de Belastingdienst en ziekenfondsen. De BRP

wordt de komende jaren gemoderniseerd. Het doel van de modernisering is een volledig digitale voorziening, die onder andere plaats-onafhankelijke dienstverlening mogelijk maakt.

Vanaf 2018 gaan gemeenten aansluiten op de nieuwe BRP. In 2016 hebben we de huidige BRP opgeschoond en de aanbesteding uitgevoerd van de nieuwe BRP die in 2017 zal worden geïmplementeerd.

2. Huwelijksvoltrekking/Burgerlijke Stand

Bij deze producten hebben zich in het afgelopen jaar geen noemenswaardige ontwikkelingen voorgedaan.

3. Naturalisaties

Er waren in 2016 geen nieuwe ontwikkelingen. Het aantal aanvragen voor het Nederlanderschap is jaarlijks redelijk constant.

4. Persoonsdocumenten

De aanvragen voor persoonsdocumenten zijn al grotendeels in een digitaal proces gegoten. In 2016 zijn er op dit vlak geen bijzondere ontwikkelingen geweest.

5. Beheer Register niet ingezetenen

Met ingang van 2014 heeft de gemeente er een nieuwe taak bijgekregen: de inschrijving van niet-ingezetenen in de Basis Registratie Personen (BRP). Bij niet-ingezetenen gaat het om personen die een zodanige relatie met Nederlandse overheidsinstanties hebben dat registratie van hun basispersoonsgegevens van belang is voor een goede uitvoering van bepaalde overheidstaken. In 2016 zijn 13.802 inschrijvingen gerealiseerd.

6. Reisdocumenten

- Voor de producten die we aan de balie van de Stadswinkel leveren, hanteren we als norm een maximale wachttijd van 15 minuten gemiddeld per product. In 2016 bedroeg deze gemiddelde wachttijd per product 9,1 minuten.
- Het KCC (Klant Contact Centrum) werkt voor een groot deel op afspraak, zodat de beschikbare capaciteit zo efficiënt mogelijk kan worden ingeroosterd. We houden een maximale termijn aan van 1 week die burgers moeten wachten om een afspraak te kunnen maken. Vanwege onder meer onderbezetting is deze norm in 2016 regelmatig overschreden.

- Door een wetswijziging is vanaf maart 2014 de geldigheidsduur van reisdocumenten voor volwassenen van 5 naar 10 jaar gegaan. Dit betekent dat er vanaf maart 2019 veel minder reisdocumenten zullen worden aangevraagd.
- Vanaf 1 april 2015 is de dienstverlening aan de balie uitgebreid met een balie Grensgemeente. Nederlanders die in het buitenland wonen kunnen vanaf deze datum hun nieuwe reisdocument aan komen vragen bij de gemeente Venlo. Venlo heeft deze dienstverlening overgenomen van de consulaten in Duitsland. In 2016 zijn er ruim 6000 klanten aan deze balie geweest. In 2015 waren dat er ruim 3000.

7. Verkiezingen

In 2016 hebben we het referendum over de Associatieovereenkomst tussen de Europese Unie en Oekraïne georganiseerd.

Wat heeft het gekost?

Levenszaken

	bedragen x €1.000			
	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	3.451	3.031	88%	-420
Lasten	5.304	4.835	91%	469
Saldo baten en lasten	-1.852	-1.804	97%	49
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat collegeproduct: Levenszaken	-1.852	-1.804	97%	49

Reisdocumenten

Het aantal reisdocumenten voor niet-inwoners (grensgemeente) bleef achter bij de begroting. Klanten zijn vrij om te shoppen bij collega-grensgemeenten. Een nadelige factor was de relatief lange wachttijd gedurende perioden in 2016 bij het maken van een afspraak in Venlo. Maatregelen worden getroffen om deze wachttijden in 2017 terug te dringen. Een concurrentievoordeel van Venlo ten opzichte van andere grensgemeenten is dat wij de enige gemeente zijn die reisdocumenten in (een deel van) Duitsland aan huis bezorgt.

Lagere inkomsten werden gecompenseerd door lagere kosten en lagere afdrachten van rijksleges.

Rijbewijzen

Het aantal klanten voor een eerste rijbewijs was onverwacht groter dan begroot.
Tegenover hogere inkomsten stonden hogere uitgaven en afdracht rijksleges.

2.1.4

Gemeentearchief

Wat hebben wij bereikt?

De medewerkers en vrijwilligers van het Gemeentearchief hebben ook in 2016 weer vele in- en externe klanten van informatie voorzien en geadviseerd. Geconstateerd moet worden dat dit in de praktijk steeds moeilijker wordt. In de periode 2011-2016 is de formatie van het Gemeentearchief teruggelopen van 12 naar 8 FTE, waarvan 7,5 FTE is bezet. De materiële budgetten werden regelmatig afgeschaafd. Om aan deze problematiek het hoofd te bieden is ingezet op een scherpe scheiding tussen wettelijke en niet-wettelijke taken. De vaste medewerkers werken nagenoeg uitsluitend aan de wettelijke taken. De niet-wettelijke taken worden vervuld door een toenemend aantal (momenteel 47) vrijwilligers, die dit met grote inzet doen. Dit alles resulteert in een duidelijke spanning op het vermogen om de wettelijke taken in alle opzichten goed uit te voeren. Een en ander is ook gebleken uit de rapportage in het kader van het horizontaal toezicht.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Digitalisering van archief (verhouding analoge vs. digitale werkzaamheden)	31,00	34,00	35,00	39,00	43,00	47,00

Werkzaamheden van medewerkers van het Gemeentearchief zijn globaal te verdelen in werkzaamheden ten behoeve van het analoge (papieren) archief en het digitale archief. De verhouding tussen beide soorten werkzaamheden geeft een indicatie van de voortgang van de digitalisering. We beogen een gestage stijging van de digitale werkzaamheden in verhouding tot de analoge.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Het Gemeentearchief heeft in 2016 invulling gegeven aan de drie producten van dit team: Beheer, Dienstverlening en Acquisitie.

Beheer:

De gemeentearchivaris heeft in 2016 gerapporteerd in het kader van het Horizontaal Toezicht op de archivering.

Een belangrijke tegenvaller was het in gebreke blijven van het bedrijf dat de digitalisering van het van nationaal belang zijnde archief Stadsrekeningen (1349-1795) uitvoert. Het contract met dit bedrijf werd opgezegd en een nieuwe partner werd uitgezocht. Dat betekent dat in 2016 de resultaten van dit project nog niet zichtbaar zijn geworden voor het publiek.

Het project digitalisering historische kranten werd in 2016 succesvol afgesloten. De digitalisering van de bouwdoSSIers vorderde goed (tot 85% van het totaal is gedigitaliseerd). Opnieuw werden 90 charters geconserveerd en gedigitaliseerd.

Dienstverlening:

Via de gangbare kanalen werd het publiek bediend: studiezaal, inlichtingen via post, mail en telefoon, website, social media, publicaties en educatieve projecten. Belangrijk is de samenwerking met diverse externe partners, waaronder de Venlo Academie, die cultuurhistorische cursussen verzorgt. Nadrukkelijk wordt ingezet op verschuivingen in de richting van digitalisering, zodat de schaarse middelen efficiënter worden benut. De inzet van de vrijwilligers is van groot belang, omdat een belangrijk deel van de dienstverlening juist ligt op het terrein van de niet-wettelijke taken, zoals de digitale beeldbank. Door de inzet van de vrijwilligers levert het archief een belangrijke bijdrage aan het beleid van de gemeente, dat zich richt op 'verbinding met de samenleving'. Ook in 2016 werd met regelmaat geadviseerd over diverse cultuurhistorische zaken (Verhaal van Venlo, straatnaamgeving, Kunst in de Openbare Ruimte, Monumenten & Archeologie, Hanze etc.).

Acquisitie:

Een belangrijke aanwinst is in 2016 tot stand gekomen door de overbrenging in de zin der wet van de archieven van de het Gewest Noord-Limburg, GGD Noord-Limburg en Regionale Brandweer Noord-Limburg (1950-2004). Diverse particuliere archieven en aanvullingen op reeds aanwezige archieven en collecties zijn verworven.

Wat heeft het gekost?

Gemeentearchief

	bedragen x €1.000				
	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Verschil	
Baten	67	49	73%	-18	
Lasten	1.087	1.049	97%	38	
Saldo baten en lasten	-1.020	-1.000	98%	20	
Onttrekkingen aan reserves (baten)					
Toevoegingen aan reserves (lasten)					
Saldo verrekening met reserves					
Totaal resultaat collegeproduct: Gemeentearchief	-1.020	-1.000	98%	20	

2.1.5 Regionale samenwerking

Wat hebben wij bereikt?

Als regiogemeente heeft Venlo in 2016 de samenwerking met de gemeente Venray geïntensiveerd, zowel op het vlak van kennisuitwisseling, personeelsuitwisseling als bij de afstemming van beleid. Andere gemeenten zoals Horst aan de Maas hebben eveneens aangegeven intensiever te willen samenwerken. Venlo vervult hierbij de rol van centrumgemeente.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Kwalitatief oordeel van buurgemeenten over regionale bestuurskracht (strategisch, tactisch, operationeel)						
Periodiek vragen we de gemeentesecretarissen of burgemeesters van gemeenten in de regio om hun oordeel te geven over de wijze waarop Venlo de rol van centrumgemeente vervult. Deze metingen vinden ten minste één keer per raadsperiode plaats. De methode en vraagpunten worden in 2017 uitgewerkt.						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aantal regionale samenwerkingsverbanden						
Van het aantal intergemeentelijke samenwerkingsverbanden zijn geen tellingen beschikbaar, omdat het aantal niet wordt gezien als een indicatie van de kwaliteit.						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Gemeenteraad

Op de strategische agenda van de raad prijkt de ontwikkeling van grensoverschrijdende samenwerking bovenaan. Raadswerkgroep “de Grens” heeft hard gewerkt aan het opbouwen van relaties. De raad onderhoudt inmiddels goede contacten met de Duitse buurgemeenten, met Mönchengladbach en met de Kreis Viersen. Met partnerstad Krefeld is een gezamenlijke raadscommissie ingesteld, waarin ook inhoudelijk voortvarend wordt samengewerkt.

Samenwerkingswijzer Venlo

Afgelopen jaar hebben wij, met ondersteuning van het bureau Partners en Pröpper, de (digitale) samenwerkingswijzer Venlo ontwikkeld. Dit is een instrument dat op zeer toegankelijke wijze actuele informatie verschaft aan derden over onze verbonden partijen en regionale samenwerkingspartners. Met de

‘Samenwerkingswijzer gemeente Venlo’ willen wij toewerken naar betere samenwerking, naar betere sturing en control van samenwerking en naar een goed overzicht van de samenwerkingsverbanden waarin wij participeren.

De in de samenwerkingswijzer opgenomen *beleidskaders en uitgangspunten* dienen voortaan gebruikt te worden bij de voorbereiding en besluitvorming inzake het aangaan van nieuwe (of te wijzigen) samenwerkingen. Een van de uitgangspunten betreft het op goede wijze vervullen van onze rol als centrumgemeente.

Regio Venlo

De rol van centrumgemeente vervullen wij al jaren voor wat betreft de samenwerking in Regio Venlo verband. Samen met de andere Noord-Limburgse gemeenten hebben we in 2016 verder gewerkt aan de concretisering van de regionale thema's en programma's uit het regionaal programma 'Werken aan de Regio Venlo 2015-2018.

In het kader van de verkenning van de intensivering van de regionale samenwerking die Venlo samen met Venray heeft uitgevoerd, is in 2016 gewerkt aan een uitbreiding hiervan op het gebied van bedrijfsvoering (ICT, gegevenshuis, Klant Contact Centrum en Shared Service Center). Ook de andere gemeenten binnen de Regio Venlo zijn uitgenodigd en nemen deel aan de verdere uitwerking.

Daarnaast heeft Venlo vanuit haar centrumrol actief bijgedragen aan verdere ontwikkeling van de MGR Sociaal Domein en de RUD Limburg Noord. Venlo heeft in 2016 de rol van secretaris/ directeur van de MGR-Sociaal Domein overgenomen van de gemeente Peel en Maas. Het afgelopen jaar is het initiatief genomen om, op basis van gesprekken met alle betrokken burgemeesters, te komen tot een verkenning van de mogelijkheden om tot verbetering van de regionale samenwerking te komen. Dit traject wordt in 2017 vervolgd.

Op verzoek van de provincie is de stand van zaken van de visievorming op basis van het POL2014 vervat in een 1e set bestuursafspraken. In april hebben de regiogemeenten en provincie de Bestuursafspraken POL-uitwerkingen getekend na een uitgebreide consultatie van de regionale raads werkgroepen en de afzonderlijke gemeenteraden. Min of meer tegelijkertijd is de eerste POL-uitwerking, de Regionale Structuurvisie Wonen, vastgesteld in alle acht gemeenteraden.

Noord- en Midden-Limburg

Op basis van de notitie 'Samen Sterker' hebben wij afgelopen jaar met Weert, Roermond en Venray verder gesproken over versterking van de samenwerking met Midden-Limburg. Dat heeft geresulteerd in een viertal kansrijke samenwerkingsthema's: economische ontwikkeling, internationale zaken en strategische lobby en C2C/duurzaamheid. Deze strategische samenwerkingsthema's zijn afgelopen jaar nader uitgewerkt in businesscases.

Daarnaast is de samenwerking op het gebied van ICT (ICTNML) verder vormgegeven met de toetreding van Nederweert in 2016.

Wat heeft het gekost?

Regionale samenwerking

			bedragen x €1.000	
	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Verschil
Baten		20		20
Lasten	829	819	99%	10
Saldo baten en lasten	-829	-799	96%	30
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat collegeproduct: Regionale samenwerking	-829	-799	96%	30

2.1.6

Werken voor derden

Wat hebben wij bereikt?

Werken voor derden betrof met name de samenwerking op het Werkplein Venray-Venlo. De gemeente Venray is over het algemeen tevreden over deze samenwerking.

Daarnaast heeft de gemeente Venlo in 2016, net als het jaar ervoor, werken voor derden uitgevoerd met betrekking tot het beheer van de openbare ruimte.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Opbrengsten van werken voor regiogemeenten	2.549.712,00	2.281.000,00	2.475.000,00			
De baten voor het collegeproduct "werken voor derden" zijn afkomstig uit de samenwerking met de gemeente Venray in het Werkplein en met andere gemeenten op het terrein van Openbare Werken. Het voorlopige realisatiecijfer voor 2016 is lager dan begroot. De voornaamste reden is het overboeken van onderhanden werk bij Openbare Werken naar 2017 (totaal € 185.000). Tegenover deze baten staan ook lasten. Deze opbrengsten zijn dus niet besteedbaar.						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Ook in 2016 heeft Venlo taken voor de gemeente Venray uitgevoerd op het gebied van werk en inkomen. Net als in 2015 hebben we extra acties ingezet om het tekort op het Venrayse BUIG-budget (het budget waarmee de bijstandsuitkeringen worden betaald) te verkleinen. Hiervoor hebben wij een geüpdatet Actieplan Participatiewet/BUIG 2016 e.v. geschreven. Deze bevat niet alleen een analyse van de arbeidsmarkt, maar ook een analyse van het Venrayse bijstandsbestand. De acties hebben er mede toe geresulteerd dat de gemeente Venray naar verwachting minder dan 5% tekort op het BUIG-budget heeft zodat zij geen beroep op de Vangnetregeling 2016 hoeft te doen.

Met betrekking tot het beheer van de openbare ruimte heeft de gemeente Venlo in het afgelopen jaar verschillende opdrachten uitgevoerd voor derden, vooral voor TPN/DCGV en de gemeenten Horst aan de Maas en Gennep.

Wat heeft het gekost?

Werken voor derden

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	2.475	2.281	92%	-193
Lasten	2.196	1.890	86%	306
Saldo baten en lasten	278	391	140%	113
Onttrekkingen aan reserves (baten)	65		0%	-65
Toevoegingen aan reserves (lasten)		100		-100
Saldo verrekening met reserves	65	-100	-154%	-164
Totaal resultaat collegeproduct: Werken voor derden	343	291	85%	-52

Werken voor derden

Het saldo op het product gemeente Venray wordt toegevoegd aan de reserve regionale samenwerkingsverbanden.

2.2 Openbare orde en Veiligheid

Programma 02: Openbare orde en Veiligheid

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	116	97	84%	-18
Lasten	10.582	10.242	97%	340
Saldo baten en lasten - Programma 02	-10.466	-10.144	97%	322
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves - programma				
Totaal resultaat programma 02	-10.466	-10.144	97%	322

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Resultaat Brandweezorg	-6.820	-6.617	97%	203
Resultaat Crisisbeh. & rampenbestrijd.	-330	-304	92%	26
Resultaat Veiligheid	-3.315	-3.223	97%	92
Totaal resultaat programma 02	-10.466	-10.144	97%	322

2.2.1

Veiligheid

Wat hebben wij bereikt?

De indicatoren aantal geweldsmisdrijven per 1000 inwoners en aantal woninginbraken per 100 inwoners laten voor 2015 een gelijkblijvende dan wel stijgende lijn zien. Helaas zijn de cijfers voor 2016 nog niet beschikbaar. Wel constateren wij dat Venlo ten opzichte van de landelijke cijfers minder goed scoort. Overigens geldt voor de drie grote grensgemeenten (Maastricht, Enschede en Venlo) hetzelfde beeld wat betreft een minder goede score dan de landelijke cijfers. Wellicht ligt een gedeeltelijke verklaring van de minder goede score in de ligging aan de grens. Desondanks vraagt de situatie om onze aandacht (en van de politie en veiligheidsregio).

Bij het geprioriteerde thema woninginbraken ligt het inbraakrisico in Venlo op 0,85%. Dit ligt hiermee onder de landelijke norm van 1%.

De inzet van de verschillende preventieve en repressieve maatregelen rondom de aanpak van (brom-, snor- en) fietsendiefstal werpt vruchten af. Zo blijkt uit actuele cijfers dat in de maanden van januari t/m oktober 2016 de hoeveelheid (brom-, snor- en) fietsendiefstallen gedaald is naar 800. Over diezelfde periode in dit 2015 was het aantal (brom-, snor- en) fietsendiefstallen 1245. Dat betreft een afname met 36%.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	7,30					
Bron: CBS/waarstaatjegemeente.nl. In de aard van de indicator ligt opgesloten dat de invloed van gemeentelijk beleid op deze indicator zeer beperkt is. Laatste informatie betreft 2015. Ter vergelijking in NL was dat cijfer wederom afgenomen naar 5,4, terwijl Venlo gelijks is gebleven.						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	3,40					
Bron: CBS/waarstaatjegemeente.nl. Deze indicator maakt geen onderdeel meer uit van Waarstaatjegemeente.nl nagegaan wordt of de informatie door de politie kan worden geleverd. Vergelijking met Nederland is dan helaas niet mogelijk.						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aantal woningdiefstallen per 1.000 inwoners	4,80					
Bron: CBS/waarstaatjegemeente.nl. In het kader van het nieuwe Integrale Veiligheidsbeleid wordt onderzocht of voor deze indicator een ambitieniveau kan worden bepaald.						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Drugsgelateerde overlast						
Helaas wordt deze indicator niet gemeten.						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Buurt Bestuurt

In 2015 zijn de eerste pilots opgestart binnen de methodiek 'Buurt bestuurt' in de Vossener en Venlo-Zuid. De scope van Buurt Bestuurt is breder dan alleen openbare orde of politie-inzet. De met deze methode opgedane ervaring is positief. Wij verwachten dat dat voor wat betreft de beide wijken ook tot uitdrukking zal komen in het veiligheidsgevoel in deze wijken. Helaas zijn cijfers nog niet beschikbaar. Over 2016 zullen wij met alle participanten evalueren en in voorjaar van 2017 rapporteren.

Woninginbraken

Gelet op het belang van het voorkomen en oplossen van woninginbraken is de integrale aanpak daarvan in 2015 geïntensiveerd en in 2016 voortgezet. Hierbij moet worden gedacht aan:

- inzet communicatiemiddelen
- voorlichtingsacties door woningcorporaties
- "witte voetjes-acties" door de politie, d.w.z. melden aan bewoners van inbraakgevoelige situaties (b.v. openstaande deur)
- stimuleren en activeren van (wijk/buurt)bewoners door buurt-whatsapp.

Radicalisering

- plan van aanpak opgesteld gericht op preventie; detectie; interventie.
- opbouwen van een sluitend netwerk van gemeenschappen en sleutelfiguren rondom het signaleren van radicalisering
- inrichten meldpunt voor sleutelfiguren, professionals en organisaties

Fietsendiefstal

- in beeld brengen hotspots
- cameratoezicht op de hotspots
- inzetten lokfietsen
- campagne gericht op burgers (wat kun jezelf doen/ venlo.nl/fiets-foetsie)

Cameratoezicht

Ter uitvoering van het Integraal Veiligheidsbeleid wordt cameratoezicht ingezet.

- 54 camera's, waarvan een aantal mobiele t.b.v. inzet bij evenementen, voetbalwedstrijden e.d.

Project Helder

Doel van het project is het verminderen en voorkomen van het drugsgebruik en -handel onder jongeren tot 23 jaar. Activiteiten:

- opbouw netwerk rondom jongeren (ouders, scholen, huisartsen, ziekenhuis, (sport)verenigingen, jongerenwerkers, sociale wijkteams)
- voorlichtingsactiviteiten en trainingen gericht op herkennen drugsgebruik onder jongeren.

Een tussenevaluatie laat zien dat samenwerking is verbeterd, dat vroegtijdige herkenning van drugsgebruik is verbeterd en jongeren zelf gebruik verminderen of zelfs stoppen.

Asielzoekerscentrum

- samenwerking COA, AZC, politie, bewoners en gemeente
- informatie-uitwisseling gaf zicht op risico's in en rondom het AZC waardoor
- gerichte aanpak.

Resultaat: geen noemenswaardige problemen

Veiligheid politieke ambtsdragers en medewerkers gemeente Venlo

- agressieprotocol medewerkers
- agressieprotocol politieke ambtsdragers in voorbereiding
- verzekering
- aandacht voor medewerkers van externe organisaties (onder andere in sociale wijkteams) gelet op gedeelde verantwoordelijkheid: trainingen en workshops

Jongeren

- structuur in aanpak aangebracht
- integrale aanpak de 3 overlastgevende jeugdgroepen
- aanpak gericht op "jonge aanwas" (instroom in de jeugdgroepen)
- zaalvoetbalproject
- zichtbaarheid straatcoaches vergroot (o.a. Buurt Bestuurt)

Wat heeft het gekost?

Veiligheid

			bedragen x €1.000	
	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	116	95	82%	-21
Lasten	3.431	3.318	97%	113
Saldo baten en lasten	-3.315	-3.223	97%	92
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat collegeproduct: Veiligheid	-3.315	-3.223	97%	92

2.2.2

Crisisbeh. & rampenbestrijd.

Wat hebben wij bereikt?

De VRLN heeft geen informatie over de hieronder vermelde indicator. In overleg met de VRLN zal nagegaan worden of de indicator kan worden aangepast of dat de VRLN de gevraagde indicator gaat meten.

Wij beperken ons daarom tot hetgeen wij op dit collegeproduct in 2016 hebben gedaan.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Opkomsttijd sleutelfunctionarissen (CvD, OvD, HOvD): aandeel van de gerealiseerde opkomsttijden van de sleutelfunctionarissen voldoet aan de wettelijke normtijd						
Bron: Veiligheidsregio Limburg-Noord. De VRLN heeft geen informatie over deze indicator. In overleg met de VRLN zal nagegaan worden of de indicator kan worden aangepast of dat de VRLN de gevraagde indicator gaat meten						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Bij het hanteren van crises en het bestrijden van rampen wordt landelijk onderstaande fasering gehanteerd. Ook in Venlo hanteren wij deze fasering

Fase	Reikwijdte van het incident
GRIP 1	Bronbestrijding. Incident van beperkte afmetingen. Afstemming tussen de verschillende disciplines nodig.
GRIP 2	Bron- en effectbestrijding. Incident met duidelijke uitstraling naar de omgeving.
GRIP 3	Bedreiging van het welzijn van (grote groepen van) de bevolking binnen één gemeente.
GRIP 4	Gemeentegrensoverschrijdend en/of dreiging van uitbreiding en/of mogelijk schaarste aan primaire levensbehoeften of andere zaken.
GRIP 5	GRIP 4, meerdere regio's.
GRIP Rijk	Behoefte aan sturing door het Rijk in situaties waarin de nationale veiligheid in het geding is of kan zijn.

Gelukkig komen de niveaus GRIP 3 tot en met GRIP Rijk zelden of nooit voor. Desondanks is het zaak onze organisatie daarop voor te bereiden. In dat verband heeft in 2015 de grootschalige crisis- en rampenbestrijdingsoefening 'Waterkracht' plaatsgevonden.

Deze oefening heeft ertoe geleid dat het Rampenbestrijdingsplan Hoogwater Maas in 2016 is geactualiseerd. Verder heeft het aspect evenementenveiligheid meer aandacht gekregen. Door de multidisciplinaire samenwerking in de voorbereiding op grootschalige evenementen kon snel en adequaat worden gereageerd op extreme weersomstandigheden.

Het risicoprofiel van de veiligheidsregio Limburg Noord is in 2016 door de VRLN vastgesteld.

De veiligheidsregio heeft 37 crisistypen benoemd, waar vervolgens de volgende thema's (groepen van crisistypen) geprioriteerd zijn:

- maatschappelijke continuïteit: uitval vitale infrastructuur, uitval spraak- en datacommunicatie;
- maatschappelijke onrust: vluchtelingenstroom, terrorismedreiging, nucleaire incidenten;
- dierziekten overdraagbaar op mens: ziektegolf, besmettingsgevaar vanuit het buitenland;
- natuurbrandpreventie.

Eind 2016 is door de inspectie Veiligheid en Justitie geconcludeerd dat de veiligheidsregio de aanbevelingen uit de eerdere inspectie (2013) heeft opgevolgd.

Wat heeft het gekost?

Crisisbeh. & rampenbestrijd.

	bedragen x €1.000			
	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten		2		2
Lasten	330	306	93%	24
Saldo baten en lasten	-330	-304	92%	26
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat collegeproduct: Crisisbeh. & rampenbestrijd.	-330	-304	92%	26

2.2.3

Brandweezorg

Wat hebben wij bereikt?

De VRLN heeft geen informatie over de hieronder vermelde indicator. In overleg met de VRLN zal nagegaan worden of de indicator kan worden aangepast of dat de VRLN de gevraagde indicator gaat meten

Wij beperken ons daarom tot hetgeen wij op dit collegeproduct in 2016 hebben gedaan.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Geoefendheid personeel (aandeel medewerkers dat voldoet aan de eisen uit de nota Multidisciplinaire Vakbekwaamheid 2012)						
Bron: Veiligheidsregio Limburg-Noord. De VRLN heeft geen informatie over deze indicator. In overleg met de VRLN zal nagegaan worden of de indicator kan worden aangepast of dat de VRLN de gevraagde indicator gaat meten						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aantal uitrukken dat voldoet aan de normtijd			98,00			
De indicator wordt uitgedrukt in %. Realisatie 2014 en 2015 moet worden gelezen als 98% van de uitrukken voldoet aan de normtijd (15 min). Bron: Veiligheidsregio Limburg-Noord.						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

In 2016 is in het kader van de brandpreventie door VRLN verder uitvoering gegeven aan 'Brandveilig Leven'.

Het voorziet onder meer in voorlichtingsbijeenkomsten naar aanleiding van een brand gericht op de slachtoffers. Bij ernstige incidenten worden ook dergelijke bijeenkomsten gehouden met omwonenden. Waar nodig is de gemeente hierbij betrokken.

Wat heeft het gekost?

Brandweezorg

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Verschil
Baten				
Lasten	6.820	6.617	97%	203
Saldo baten en lasten	-6.820	-6.617	97%	203
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat collegeproduct: Brandweezorg	-6.820	-6.617	97%	203

Brandweezorg (VHR)

Het financiële resultaat blijft binnen de geraamde bedragen en behoeft geen verdere toelichting. Het positieve verschil van ruim € 200.000 vindt zijn oorzaak in het besluit van de VRLN om de lasten van de invoering van het Individueel Keuze Budget ten laste van de reserve te brengen en niet door te berekenen aan de gemeenten. Dit voordeel is in de Finrap aangekondigd.

2.3 Participatie & werkgelegenheid

Programma 03: Participatie & werkgelegenheid

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	47.398	47.552	100%	155
Lasten	86.170	86.494	100%	-324
Saldo baten en lasten - Programma 03	-38.772	-38.942	100%	-170
Onttrekkingen aan reserves (baten)	613	306	50%	-307
Toevoegingen aan reserves (lasten)	557	557	100%	
Saldo verrekening met reserves - programma 03	56	-251		-307
Totaal resultaat programma 03	-38.716	-39.193	101%	-476

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Resultaat Arbeidsmarktparticipatie	-26.570	-26.570	100%	
Resultaat Armoedebeleid	-7.934	-8.315	105%	-381
Resultaat Inkomensondersteuning	-4.212	-4.337	103%	-125
Resultaat Maatschappelijke participatie		30		30
Totaal resultaat programma 03	-38.716	-39.193	101%	-476

2.3.1

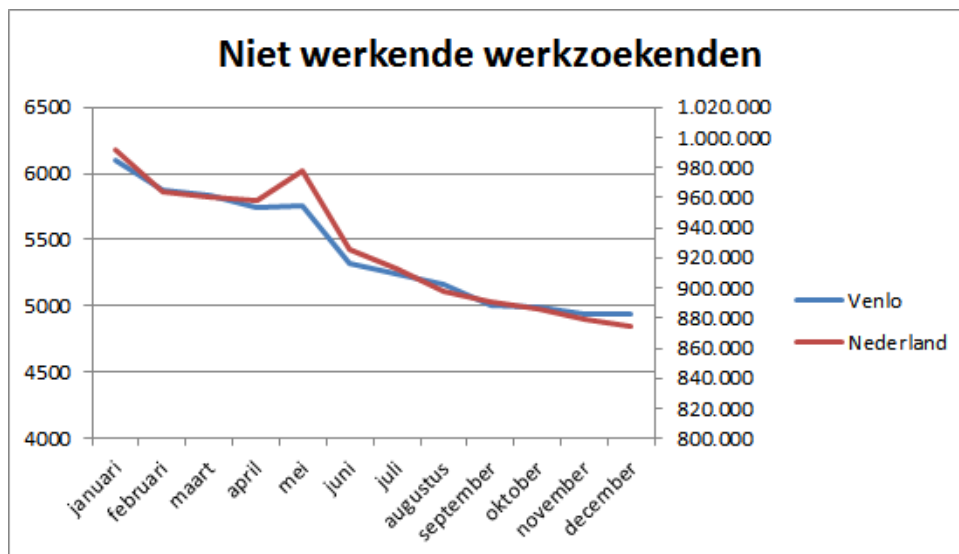
Arbeidsmarktparticipatie

Wat hebben wij bereikt?

Het product 'Arbeidsmarktparticipatie' richt zich op een inclusieve arbeidsmarkt. We willen bereiken dat iedereen (naar vermogen) deelneemt aan de arbeidsmarkt. Om dit te bereiken wordt ingezet op de volgende 4 onderdelen:

1. van onderwijs naar werk
2. van werk naar werk
3. van uitkering naar werk
4. werkgeversdienstverlening

De indicator laat zien dat het aandeel niet werkende werkzoekenden ten opzichte van de beroepsbevolking is gedaald te opzichten van 2015. Meer mensen zijn aan het werk gegaan. De activiteiten hebben, naast de economische groei, bijgedragen aan een afname van het aantal niet werkende werkzoekenden in Venlo. Onderstaande grafiek laat zien hoe dit aantal zich in Venlo heeft ontwikkeld ten opzichte van de landelijke cijfers. (Bron: UWV)

In Venlo is het aantal niet werkende werkzoekenden in 2016 gedaald met 19%. Landelijk was de daling 12%.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aandeel niet werkende werkzoekenden ten opzichte van de beroepsbevolking, uitgesplitst naar leeftijd (27 jaar en 27+)	11,50	9,60	11,00	10,50	10,00	9,50
<p>Deze indicator geeft de verhouding weer van de niet werkende werkzoekenden ten opzichte van de beroepsbevolking. De doelstelling is om het aandeel niet werkende werkzoekenden te laten dalen waardoor zoveel mogelijk mensen meedoen in het arbeidsproces. Het aandeel niet werkende werkzoekenden tot 27 jaar is 0,66%.</p>						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Op deze vier onderdelen hebben we het volgende gedaan:

1. Van onderwijs naar werk

In het kader van de aanpak Jeugdwerkloosheid is en wordt er intensief samengewerkt met gemeenten, onderwijspartijen en UWV: Baanwijs. Baanwijs is een netwerkorganisatie in de regio Noord-Limburg tussen gemeenten, UWV, onderwijspartijen VSO (voortgezet speciaal onderwijs), PrO (praktijkonderwijs), ROC (regionaal opleidingscentrum) en AOC (agrarisch opleidingscentrum). De ambitie van Baanwijs is dat alle kwetsbare jongeren in de regio Noord-Limburg naar vervolgonderwijs gaan, een werkplek, een passende dagbesteding hebben en behouden of in een toeleidingstraject zitten. Baanwijs is inmiddels geëvalueerd. Omdat we gebruik konden maken van een derde geldstroom hebben we Berenschot de opdracht kunnen geven om de evaluatie uit te voeren. Hoofdvraag van het onderzoek: Wat werkt effectief in het begeleiden van kwetsbare jongeren van school naar werk?

De uitkomst van dit onderzoek is de handreiking 'kwetsbare jongeren van school naar werk, de zeven succesfactoren'. De 7 succesfactoren bestaan uit:

- Samenwerking tussen verschillende disciplines: Samenwerking is onontbeerlijk willen we de doelstelling van Baanwijs voor de kwetsbare jongeren bewerkstelligen.
- Jongere centraal: Binnen het netwerk van Baanwijs staat de jongere centraal conform het denk- en werkmodel 'de leerling in beeld'.
- Betrekken ouders: Er is ruimte voor ouders om met onderwijs en gemeenten in gesprek te gaan over de toekomst en mogelijkheden van hun kind d.m.v. individuele gesprekken en ouderavonden.
- Goede en continue overgang en begeleiding: Binnen Baanwijs geldt een 'warme' overdracht vanuit onderwijs naar gemeenten.

- Betrekken werkgevers: Het ontzorgen van werkgevers is belangrijk. De bottom-up benadering van werkgevers is een goede manier om een netwerk op te bouwen vanuit scholen.
- Vast contactpersoon voor de doelgroep: Een vertrouwensband tussen de jongere en diens contactpersoon is belangrijk voor het doen slagen van zijn/haar plan.
- Kennis: Het bundelen van kennis en het bij elkaar brengen blijkt een succesfactor. Eveneens als arbeidsdeskundigen betrekken.

Naast succesfactoren worden in het onderzoek ook een aantal verbeterpunten genoemd. Zo blijkt dat de samenwerking met het werkgeversservicepunt beter verankerd moet worden en dat RMC een prominentere plek moet krijgen. Hier gaan we in de komende periode mee aan de slag. Net als het ontwikkelen van gezamenlijke initiatieven/pilots ten behoeve van de juiste match tussen (arbeids)mogelijkheden van de kwetsbare jongeren (vraag) en een realistische toekomstperspectief (aanbod). Daarbij worden ook de jongeren zelf en hun ouders betrokken. Duurzaamheid is belangrijk. Wij blijven de jongeren in beeld houden, ook als ze al aan het werk zijn. Nazorg zal nog nadrukkelijker een plaats krijgen in het proces.

2. Van werk naar werk

In de ideale situatie gaan werknemers die werkloos dreigen te raken over van de ene naar de andere baan. In de fase tussen werkloosheidsdreiging en het ontslag is er van alles mogelijk om een overgang van werk naar werk te stimuleren.

De kansen op het verkrijgen of behouden van werk voor de kwetsbare jongeren worden vergroot door de inzet van arbeidsdeskundigen. De arbeidsdeskundige gaat aan de slag met de jongeren op verzoek van een gemeente, stagebegeleiders of een werkgever. En heeft in overleg met het Werkgeversservicepunt werkgeverscontacten, past op basis van een werkplekonderzoek jobcarving toe, meet de arbeidsprestatie, stelt de loonwaarde vast en kent indien nodig samen met de coach loonkostensubsidie toe.

3. Van uitkering naar werk

In alle 35 arbeidsmarktregio's waarin Nederland is ingedeeld, zijn Werkbedrijven ontstaan. Dit is een bestuurlijk samenwerkingsverband van sociale partners, gemeenten en UWV. Het bestuur van het Werkbedrijf Noord-Limburg is op 22 oktober 2015 aangesteld (door middel van het ondertekenen van een samenwerkingsovereenkomst). Het Werkbedrijf is een bestuurlijk netwerk dat de centrale spil vormt bij de arbeidsbemiddeling voor de doelgroep Banenafpraak uit het Sociaal Akkoord.

Het Werkbedrijf regio Noord-Limburg kiest voor een bredere opdracht en biedt dienstverlening aan alle werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt. De primaire focus ligt bij de meest kwetsbare doelgroepen.

Bij de Banenafspraken hebben het rijk en sociale partners afgesproken om tot 2026 125.000 extra banen te creëren voor mensen met een arbeidsbeperking. Hiervan worden 100.000 banen gecreëerd in de marktsector en 25.000 banen in de overheidssector. Dit zijn landelijke aantallen, er zijn geen doelstellingen per arbeidsmarktregio aangegeven. Het UWV publiceert op verzoek van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Werkkamer sinds het derde kwartaal van 2015 een regionale trendrapportage banenafspraken. De rapportage die onlangs is verschenen, geeft de stand van zaken weer van eind derde kwartaal 2016. Het is een indicatie van de voortgang per arbeidsmarktregio. Landelijk zijn er inmiddels 48.905 banen die onder de banenafspraken vallen. Hiervan zijn er 44.738 in de marktsector 4.167 bij de overheid. In Noord-Limburg zijn dit 818 banen in de markt en 18 bij de overheid, in totaal 836.

Het Werkbedrijf is een bestuurlijk netwerk dat de centrale spil vormt bij de arbeidsbemiddeling voor de doelgroep Banenafspraken uit het Sociaal Akkoord. Het Werkbedrijf regio Noord-Limburg kiest voor een bredere opdracht en biedt dienstverlening aan alle werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt. De primaire focus ligt bij de meest kwetsbare doelgroepen.

Het is de bedoeling dat de inwoners die onder de Participatiewet vallen een reguliere baan vinden, zo nodig met ondersteuning (bijvoorbeeld loonkostensubsidie). Vanuit het Werkplein zijn in het afgelopen jaar werkzoekenden zo veel mogelijk groepsgewijs begeleid richting de arbeidsmarkt. Binnen de groepsgewijze aanpak worden werkzoekenden voorbereid op een nieuwe baan en wordt de afstand tot de arbeidsmarkt verkleind.

Ook zijn er een aantal projecten die er voor zorgen dat werkzoekenden makkelijker een baan vinden. Voor deze projecten worden zo veel mogelijk derde geldstromen ingezet zoals scholingsvouchers of ESF-middelen. Een voorbeeld is het logistiek paspoort. Met het logistiek paspoort worden werkzoekenden in de regio Noord-Limburg opgeleid om als logistiek medewerker aan het werk te gaan.

Werkzoekenden behalen diverse certificaten zoals: heftruck, reachtruck, elektrische pallettruck en orderpicktruck. Werkgeversservicepunt Noord-Limburg, WTD opleidingen en diverse werkgevers en uitzendbureaus werken samen in dit project. Het percentage van kandidaten die het opleidingstraject afgerond hebben en ook daadwerkelijk uitstromen naar werk ligt op 85%. In 2016 zijn 200 kandidaten opgeleid. In december hadden er hiervan al ruim 100 een baan waardoor ze uitkeringsafhankelijk konden worden. 40 kandidaten waren nog in opleiding of waren bezig met solliciteren naar een baan.

Ook maken we gebruik van het scholingsfonds van de provincie. Dit is een subsidieregeling waarmee we uitkeringsgerechtigden (van de gemeente en het UWV) een vakgerichte opleiding kunnen bieden die nodig is voor een baan. In 2015 zijn 334 scholingsvouchers uitgereikt aan werkzoekenden in de regio Noord-Limburg. De regeling liep in eerste instantie tot eind 2015. Maar omdat het een succesvolle subsidieregeling is, heeft de provincie besloten om het scholingsfonds voort te zetten. Net voor de zomervakantie kregen we bericht dat we opnieuw

gebruik konden maken van deze scholingsvouchers. In 2016 zijn uiteindelijk 64 scholingsvouchers ingezet. De scholingsvouchers worden ook nog in 2017 ingezet.

4. Werkgeversdienstverlening

In 2015 is ook het Werkgeversservicepunt Noord-Limburg van start gegaan en deze is daarmee de uitvoerende netwerkorganisatie waarin de zeven Noord-Limburgse gemeenten, UWV en de 3 Noord-Limburgse Sw-organisaties INTOS, NLW en WAA samenwerken. Partijen richten zich op het gezamenlijk professionaliseren van de werkgeversdienstverlening waarbij de vraag van de ondernemers centraal staat. De besluiten van het bestuur van het Werkbedrijf gelden als (beleidsmatig) kader voor de partijen die aangesloten zijn bij het Werkgeversservicepunt regio Noord-Limburg (WSP).

In juli 2016 is het WSP gestart met het registreren van de activiteiten en contacten met werkgevers in één gezamenlijk systeem. Deze registratie geeft het volgende beeld:

	Juli	Augustus	September	Oktober	November	December	Totaal
in contact zijn	246	149	218	143	168	130	1054
in gesprek als brede HR gesprekspartner	29	19	35	21	17	18	139
in gesprek zijn ihkv werving en selectie	91	60	66	53	52	48	370
in gesprek zijn over doelgroepen (banenafspraken etc)	20	14	15	6	21	8	84
Aantal behandelde vacatures	102	85	102	90	110	98	587
Aantal vervulde vacatures	46	60	91	49	47	13	306

Deze aantallen zijn de input geweest voor het jaarplan 2017 van het WSP. In het jaarplan zijn de volgende ambities geformuleerd:

Activiteit	Target
In contact komen Bedrijven uit prospectlijst	100
in contact zijn	2200
in gesprek als brede HR gesprekspartner	300
in gesprek zijn ihkv werving en selectie	750
in gesprek zijn over doelgroepen (banenafspraken etc)	200
Aantal behandelde vacatures	1150
Aantal vervulde vacatures	700
→ waaronder vacatures in het kader van de Banenafpraak	75

Naast het meten en realiseren van bovenstaande kwantitatieve doelen wil het WSP in 2017 de werkgeverstevredenheid meten.

Om de ambities te realiseren wordt er ingezet op de volgende activiteiten:

- Accountmanagement
- Verbinding van accountmanagement en onderzoekendienstverlening
- Transparantie arbeidsmarkt
- Marketing en communicatie
- Competentieontwikkeling accountmanagers
- Aansturing WSP team

Het WSP in Noord-Limburg is met het opstellen van een jaarplan en het formuleren van gezamenlijke ambities een voorloper in Nederland.

Wat heeft het gekost?

Arbeidsmarktparticipatie

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	2.430	2.634	108%	204
Lasten	29.056	28.954	100%	103
Saldo baten en lasten	-26.626	-26.319	99%	307
Onttrekkingen aan reserves (baten)	613	306	50%	-307
Toevoegingen aan reserves (lasten)	557	557	100%	
Saldo verrekening met reserves	56	-251	-449%	-307
Totaal resultaat collegeproduct: Arbeidsmarktparticipatie	-26.570	-26.570	100%	

Jeugdwerkloosheid

Het restant van de middelen wordt toegevoegd aan de reserve arbeidsmarktbeleid regio.

Werkbedrijf

Het restant van de middelen wordt toegevoegd aan de reserve regionaal werkbedrijf.

Wet sociale werkvoorziening

WAA heeft voor dit jaar een tekort van € 4.300.000. Dit tekort wordt deels uit eigen reserves gedekt (egalitatie) en deels door de schapsgemeentes. Het aandeel 2016 in dit tekort voor Venlo bedraagt € 2,4 miljoen. Zowel ambtelijk als bestuurlijk is in 2015 afgesproken dat dit tekort integraal onderdeel uitmaakt van het financieel kader Sociaal Domein. De vermogenspositie van de WAA blijft voldoende.

Eind 2016 is de Bonusuitkering WSW 2014 van € 151.000 ontvangen. Deze bonus ter stimulering van Begeleid Werken komt rechtstreeks toe aan de WAA en is derhalve ook meteen doorbetaald.

Leningen BBZ 2004

In 2016 zijn er minder aanvragen ingediend. De totale uitgaven Leningen BBZ 2004 zijn daarom lager dan het begrote bedrag.

In 2016 is er ook een trend zichtbaar geworden dat er meer financieringen via crowdfunding en Qredits zijn gelopen in plaats van het BBZ.

Reintegratie

In het verleden werd een deel van de kosten van UNI-uitkeringen (rechtmatig) ten laste gebracht van het re-integratiebudget. Vanaf 2016 is dit losgelaten en worden deze kosten voor 100% toegekend aan de BUIG. In 2016 heeft er een arbeidsmarktanalyse plaatsgevonden. Deze analyse wordt richtinggevend voor toekomstige projecten. Naast het re-integratiebudget worden ook derde geldstromen ingezet.

2.3.2

Maatschappelijke participatie

Wat hebben wij bereikt?

Uit de Stadspeiling 2015 blijkt dat in 2015 63% van de Venlose bevolking maatschappelijk actief is. Zij verrichten vrijwilligerswerk, mantelzorg of doen op een andere manier iets terug voor de samenleving. Er is geen cijfer voor 2016 beschikbaar.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aandeel mensen dat maatschappelijk actief is (vrijwilligerswerk/ mantelzorg/ wederkerigheid)	63,00	63,00	55,00	57,00	58,00	59,00

Deze indicator geeft het aandeel mensen dat maatschappelijk actief is door vrijwilligerswerk, mantelzorg of een vorm van wederkerigheid weer. Het doel is om het aandeel mensen dat maatschappelijk actief te laten toenemen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

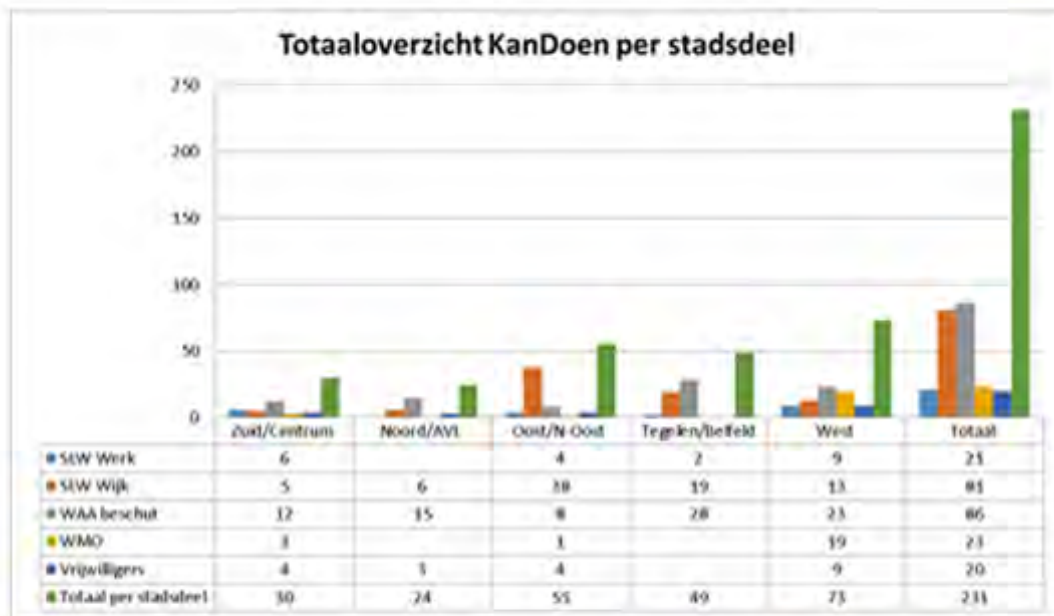
Er is inmiddels een dekkend netwerk Huizen van de Wijk gerealiseerd. Ontmoeten en ontplooiën zijn twee belangrijke functies die in en door de wijk worden aangeboden om participatie te bevorderen. In de Huizen van de Wijk worden diverse activiteiten georganiseerd zoals de open inloop, eetpunten, repair café's en er zijn scootmobielpools. Er zijn dan ook behoorlijk wat buurtbewoners actief in de Huizen van de Wijk.

In april 2016 is de geactualiseerde beleidsnotitie 'Inwoners aan zet in Venlo' vastgesteld. Voor het voorkomen en terugdringen van een sociaal isolement zijn diverse activiteiten en pilots georganiseerd. De coaches van de afdeling Samen Leven en Werken werken doorlopend aan het bevorderen van participatie door middel van workshops en een actieve begeleiding / benadering. Ook het instrument KanDoen wordt ingezet om inwoners zo veel mogelijk mee te laten doen.

KanDoen is een algemene voorziening in de wijk waar mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt onder begeleiding van professionals en vrijwilligers aan de slag kunnen. Mensen vanuit Participatiewet, Wsw en Wmo werken in hun eigen wijk. Venlo is ingedeeld in 5 KanDoenregio's met elk een eigen KanDoen-team. KanDoen vindt plaats in en rondom de Huizen van de Wijk. Vanaf januari 2017 is de werkaanjager gestart om te zorgen dat er bij KanDoen voldoende passende activiteiten en werkzaamheden voorhanden zijn. Verenigingen, burgerinitiatieven en ondernemers in de wijk worden intensief bij KanDoen betrokken.

Door KanDoen voelen de deelnemers zich meer thuis in de wijk, door de samenwerking in de Huizen van de Wijk met andere wijkbewoners worden deelnemers erkend en herkend in hun eigen wijk. Ook leveren deelnemers een concrete bijdrage aan de wijkactiviteiten en voelen ze zich nuttig.

Het volgende overzicht geeft een beeld van de activiteiten die plaatsvinden bij KanDoen. Niet elke KanDoen biedt dezelfde activiteiten. De aantallen kunnen daarom per stadsdeel een verschillend beeld geven. Ook kan een activiteit niet plaatsvinden in een bepaald stadsdeel.

samen zijn wij venlo

Verder heeft het product veel raakvlakken met de producten van programma 4. Allereerst bewonersondersteuning; het is de kerntaak van dit team om (groepen) inwoners te activeren en de ontwikkeling van gemeenschapsvorming te faciliteren. De potentiële kracht van alle groepen mensen (jong en oud) is hun uitgangspunt. Daarnaast ondersteunen en stimuleren we (zorg)vrijwilligers op verschillende manieren. Naast subsidie voor vrijwilligersorganisaties (subsidieregel maatschappelijke participatie), hebben we een breed dekkende vrijwilligersverzekering, kunnen vrijwilligers Huizen van de Wijk aanspraak maken op een vergoeding voor onkosten en waarderingsactiviteiten en hebben we een vrijwilligerscentrale. De vrijwilligerscentrale Venlo heeft in 2016 hard gewerkt aan een kanteling richting een breed informatie- en ondersteuningspunt voor vrijwilligers. Begin 2017 zal de verandering zichtbaar worden.

Mantelzorg tenslotte, is ook een belangrijke pijler. De ondersteuning die deze mensen aan hun naasten bieden is onmisbaar. We bieden mantelzorgers waardering en ondersteuning. De steunpunten mantelzorg voeren dit uit. Een meer uitgebreide rapportage over deze thema's is te vinden in programma 4.

Op verzoek van uw raad maken we werk van de aanval op de grote groep laaggeletterden in Venlo. Binnenkort staat het Aanvalsplan Laaggeletterdheid 'Aanpakken en onderhouden' geagendeerd voor het college, met bijbehorende raadsinformatiebrief. Gezien het verontrustend hoge percentage laaggeletterden in Venlo, zetten we in op een hoge ambitie met als doelgroep alle inwoners van Venlo met een taalachterstand/vraag/probleem, die onvoldoende zelfredzaam zijn. Tevens sluiten we regionaal aan op het Regionaal Programma Volwasseneneducatie Regio Noord-Limburg.

Er is een flinke start gemaakt met het opleiden van professionals en vrijwilligers om laaggeletterdheid te herkennen bespreekbaar te maken. Zo zijn de jongerencoaches op het Werkplein inmiddels getraind om de Taalmeter in te zetten om laaggeletterde jongeren te lokaliseren. De meeste coaches van het Werkplein, w.o. klantadviseurs schuldhulpverlening, de schuldhulpverleners van PlanGroep en medewerkers sociale wijkteams hebben inmiddels ook deze workshop gevolgd. De medewerkers van Huizen van de Wijk, Leerplicht en Regionaal Meld- en Coördinatiepunt schooluitval staan op de planning. In november 2016 zijn we gestart met het Taalhuis, fysiek gevestigd in de bibliotheek Venlo. In maart 2017 vindt de officiële opening plaats door onze (loco)burgemeester en wordt het aan het grote publiek gepresenteerd. In het Taalhuis kan iedere inwoner van Venlo terecht met een vraag over taal, rekenen of digitale vaardigheden. En kan geadviseerd worden over een passend taaltraject. Er werken getrainde vrijwilligers in nauwe samenwerking met professionals die laaggeletterden mensen te woord staan en doorverwijzen. Ook kunnen mensen zich hier aanmelden om als vrijwilliger te ondersteunen.

Naast het kernteam Taalhuis zijn er diverse kernteams gestart, zoals het kernteam educatie, die zich bezig houden met het onderwerp laaggeletterdheid binnen hun eigen vakgebied. Als gemeente sluiten we aan om dit te volgen (regierol).

Er ontstaat een steeds gevarieerder taalaanbod in Venlo. In diverse Huizen van de Wijk ontstaan spontaan meer taalgroepen om mensen die hun taal willen oefenen te ondersteunen. Steeds meer mensen organisaties, professionals, vrijwilligers beginnen te begrijpen dat het goed beheersen van de Nederlandse taal essentieel is voor mensen om te kunnen participeren in de maatschappij.

Financiële middelen voor 2017 komen uit bestaande budgetten voor volwasseneneducatie, armoedebeleid, onderwijsachterstandenbeleid en preventief jeugdbeleid.

Wat heeft het gekost?

Maatschappelijke participatie

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Verschil
Baten				
Lasten		-30		30
Saldo baten en lasten		30		30
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat collegeproduct: Maatschappelijke participatie		30		30

2.3.3

Inkomensondersteuning

Wat hebben wij bereikt?

Het bieden van inkomensondersteuning is een wettelijke taak. Als iemand recht heeft op een uitkering, moeten we die verstrekken. Door inkomensondersteuning maken we het mogelijk dat geld geen probleem is om deel te nemen in de maatschappij.

De indicator laat zien dat het aandeel van het Venlose bijstandsvolume ten opzichte van het landelijke bijstandsvolume is gedaald. Het Venlose bijstandsvolume heeft zicht dus gunstiger ontwikkeld dan landelijk. Dit wordt veroorzaakt door de aantrekkende economie waardoor meer mensen een baan vinden maar ook door het 'Actieplan beperken tekort BUIG'.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Volume bijstandsbestand in verhouding tot landelijke trend	0,79	0,74	0,79	0,79	0,79	0,79

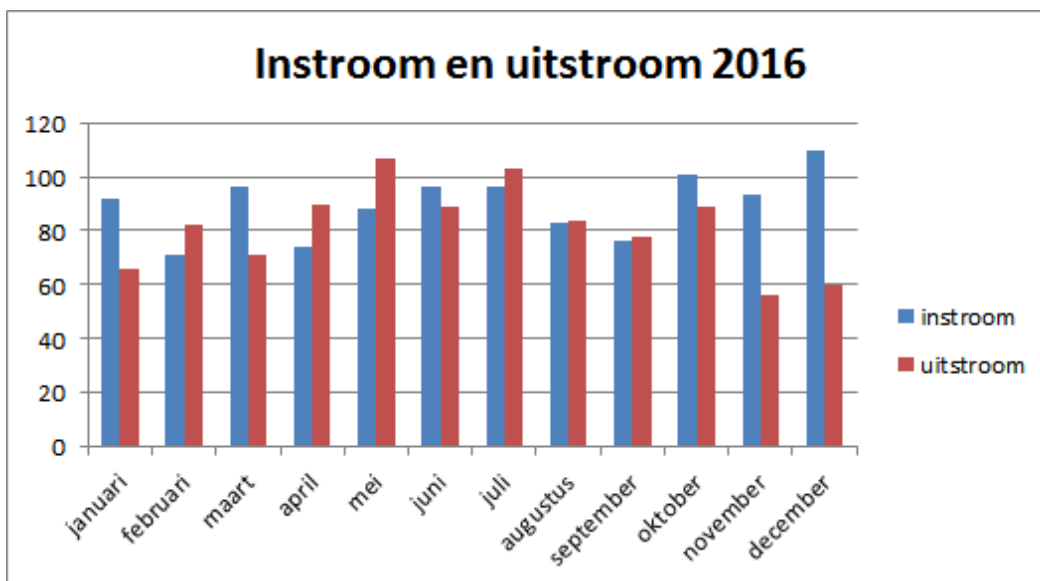
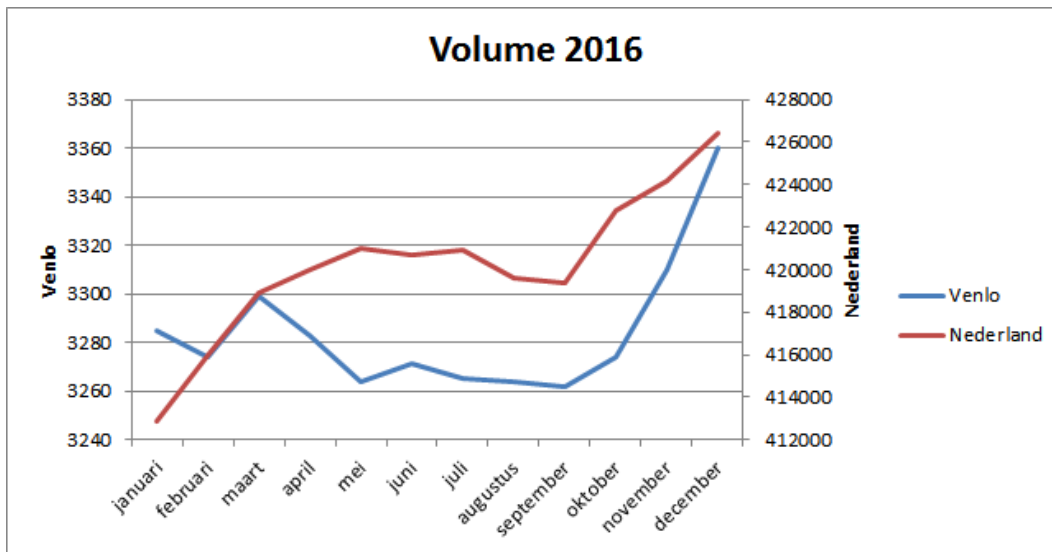
Dit percentage geeft het aandeel van het Venlose bijstandsbestand ten opzichte van het landelijke bijstandsbestand weer. De ambitie is om deze verhouding gelijk te houden, de indicator is op deze manier gekoppeld aan de landelijke ontwikkelingen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Iemand moet zo kort mogelijk van de inkomens voorziening gebruik maken. We verwachten daarom dat de inwoner iets terug doet voor de ontvangen diensten en er alles aan doet om snel mogelijk een baan te vinden of op een andere manier voldoende middelen krijgt om in zijn bestaan te voorzien. De gemeente is verantwoordelijk om de noodzakelijke faciliteiten te bieden.

Voor het betalen van de uitkering ontvangen we een budget van het Rijk, het BUIG budget. In 2016 is dit budget vastgesteld op € 43.960.764. Bij de Vorap was de verwachting dat dit budget niet toereikend zou zijn. Bij de Finrap is deze prognose in positieve zin bijgesteld. Het bijstandsvolume heeft zicht namelijk gunstiger ontwikkeld dan verwacht. Dit komt enerzijds door de economische ontwikkelingen in de regio waardoor het beroep op bijstand is afgenomen maar ook het Actieplan beperken tekort BUIG heeft zijn bijdrage geleverd. Volgens het CBS is het aantal bijstandsuitkeringen in de eerste drie kwartalen van 2016 gestegen met 2,1%. In Venlo is het bestand in dezelfde periode gedaald met 0,64%. In het laatste kwartaal is een stijging van het bestand te zien. Dit is een trend die jaarlijks terugkeert en ook landelijk te zien is. De oorzaken hiervan zijn het relatief grote aantal statushouders dat in het laatste kwartaal gehuisvest wordt en rond het

einde van het jaar worden arbeidscontracten vaak niet verlengd wat effect heeft op de instroom. Dit is de belangrijkste reden dat we in 2016, ondanks de ingezette daling, te maken hebben gehad met een stijging van het bestand. Uiteindelijk is het bijstandsvolume in 2016 landelijk toegenomen met 4%, in Venlo was dit 2,3%.

De grafiek met instroom en uitstroom cijfers laat zien dat het bestand zich kenmerkt door een grote dynamiek. De instroom is hoog gebleven omdat er veel nieuwe mensen zijn die een verblijfstatus krijgen. Zij zijn vaak afhankelijk van bijstand. We merken dat de crisis nog na ijlft, er is nog steeds een grote doorstroom van werklozen vanuit de WW naar de bijstand. En de flexibilisering op de arbeidsmarkt zorgt er voor dat de werkgelegenheid aan de onderkant van de arbeidsmarkt steeds vaker uit parttime en tijdelijk werk bestaat. Een groeiende groep heeft bijstand als aanvulling op onregelmatige en lage inkomsten.

Daarnaast is wetgeving veranderd. Er zijn sinds 2015 nieuwe groepen op de bijstand aangewezen, jonggehandicapten met arbeidsvermogen en mensen die voorheen in de sociale werkvoorziening terecht kwamen. En de WW-duur is verkort wat leidt tot een snellere doorstroom van WW naar bijstand.

De uitstroom is in een aantal maanden hoger dan de instroom. Toch is de uitstroom achter gebleven, vandaar de groei van het bestand. De bijstand zal pas dalen bij langere economische bloei omdat er veel concurrentie is van andere werkzoekenden die veelal betere papieren hebben. Ook wordt de uitstroom van ouderen vertraagd door de verhoging van de pensioenleeftijd. Daar komt bij dat werkloze ouderen minder snel werk vinden dan jongeren.

Het verloop in de bijstand vindt vooral plaats bij mensen die korter dan 3 jaar een uitkering ontvangen. Het aandeel kortdurende uitkeringen is gedaald. Daar staat tegenover dat het aantal mensen dat langdurig in de bijstand zit de afgelopen jaren is toegenomen. De opgave om mensen te laten uitstromen wordt daarmee steeds lastiger.

De resultaten van het actieplan zijn eind 2016 teruggekoppeld. Met het actieplan hebben we naast de groepsgewijze aanpak en ondernemers benadering voornamelijk ingezet op een rechtmatige verstrekking van uitkeringen. Er ontstaan nu steeds meer kansen als het gaat om een doelmatige verstrekking van uitkeringen. De economie is de afgelopen jaren aangetrokken en we zien dat het aantal vacatures groeit. Het actieplan wordt daarom bijgesteld en er wordt aangesloten bij het strategisch arbeidsmarktbeleid.

Wat heeft het gekost?

Inkomensondersteuning

	bedragen x €1.000			
	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	44.894	44.834	100%	-60
Lasten	49.106	49.171	100%	-65
Saldo baten en lasten	-4.212	-4.337	103%	-125
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat collegeproduct: Inkomensondersteuning	-4.212	-4.337	103%	-125

Het budget voor inkomensondersteuning wordt op grond van de verdeelsystematiek van het Rijk objectief bepaald. Volgens het model is het budget toereikend voor 2.975 uitkeringen. In werkelijkheid werden begin 2016 3.257 uitkeringen verstrekt. Vanwege de gunstige ontwikkeling van het bijstandsbestand

wordt het verschil tussen het aantal uitkeringen dat we daadwerkelijk verstrekken en het aantal uitkeringen volgens het model kleiner. Landelijk is het aantal bijstandsuitkering tot en met het derde kwartaal van 2016 gestegen met 2,11%. In Venlo is het bestand in dezelfde periode gedaald met 0,64%. Deze ontwikkeling heeft er voor gezorgd dat het tekort kleiner is dan verwacht.

Aan nieuwe statushouders is in 2016 ruim € 700.000 inkomensondersteuning verstrekt. Dit bedrag maakt een onderdeel uit van het totaal bedrag dat is uitgegeven aan inkomensondersteuning. Daarnaast zijn de uitkeringen voor jongeren (voorheen UNI) ten laste gebracht van het product inkomensondersteuning. In het verleden werd een deel van de kosten van UNI-uitkeringen (rechtmatig) ten laste gebracht van het re-integratiebudget. Desondanks is het tekort kleiner dan verwacht en kleiner dan in 2015.

2.3.4

Armoedebeleid

Wat hebben wij bereikt?

Onder het armoedebeleid vallen een aantal regelingen voor minima en schuldhulpverlening. De inzet van deze producten zorgt ervoor dat de armoede in de maatschappij wordt bestreden en dat meedoen in de samenleving makkelijker wordt.

De indicator laat zien dat het aandeel Venlose huishoudens met een inkomen onder de 110% van het sociaal minimum ten opzichte van het landelijke aandeel met 0,01% is gestegen. We zien dat de bekendheid en het gebruik van de voorzieningen in het armoedebeleid toeneemt. Deze voorzieningen zorgen er voor dat iemand, ondanks de financiële situatie, kan meedoen in de samenleving.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aandeel huishoudens met een inkomen onder de 110% van het sociaal minimum ten opzichte van landelijke aandeel	0,77	0,78	0,77	0,76	0,75	0,74

Deze indicator geeft het percentage weer van de Venlose huishoudens met een inkomen onder de 110% van het sociaal minimum ten opzichte van het landelijke aantal. Het doel is dat de armoede in Venlo licht daalt ten opzichte van de landelijke ontwikkeling door de samenwerking met het maatschappelijk middenveld en het betere bereik van voorzieningen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

In mei 2015 is het (in co-creatie opgestelde) herijkte armoedebeleid aan de raad gepresenteerd en vervolgens door het college vastgesteld. De conclusie was dat het bestaande armoedebeleid nog voldeed, maar het is aangevuld met een zevental speerpunten:

1. Eigen kracht en zelfredzaamheid
2. Kinderen en armoede
3. Preventie en schuldhulpverlening
4. Netwerk
5. Noodfonds in relatie tot bestaande fondsen
6. Gezondheid en sport
7. Sociale Wijkteams en Huizen van de Wijk

In oktober 2016 is het 'Kindpakket' vastgesteld, dat samen met 'Bindkracht' tot stand is gekomen. Hier is veel aandacht aan geschonken door een gastles op de Willibrordusschool, een bezoek aan de Kledingbank en een interview op omroep

Venlo. Er zijn folders op de basisscholen uitgedeeld. In december is er een bijeenkomst georganiseerd door de werkgroep 'Kind en Armoede' van Bindkracht waarin het Kindpakket nogmaals gepresenteerd is en de vrijwilligers werden bedankt voor hun inzet.

Ook heeft het college in de week van de armoede een bezoek gebracht aan de nieuwe Voedselbank in het pand van Perron 55. Er hebben wederom workshops onder het hele maatschappelijk middenveld plaatsgevonden. De afspraak is gemaakt dat we dit jaarlijks blijven doen.

Door een extra inspanning van het Jeugdsportfonds worden de intermediairs van de scholen bezocht om te zien waar ze tegenaan lopen. Problemen worden zo snel mogelijk (indien mogelijk) opgelost.

We hebben informatie over het armoedebeleid verzonden naar de uitkeringsgerechtigden en alle bewindvoerders in de regio. Bij huisartsen, bibliotheek en de Huizen van de Wijk is informatie neergelegd. Ook de Informatie en Advies punten in de Huizen van de Wijk zijn geïnformeerd en veel medewerkers zijn intermediair geworden voor de jeugdfondsen zodat zij zelfstandig aanvragen kunnen indienen.

Momenteel zijn we met een aantal projecten in de opstartfase om onder de kinderen van 12 tot 18 jaar het kindpakket onder de aandacht te brengen en om preventief aan de slag te gaan om armoede en schulden te voorkomen en te benadrukken dat het belangrijk is om in een vroeg stadium hulp te zoeken.

Onlangs is het vernieuwde beleidsplan schuldhulpverlening vastgesteld. Met dit beleidsplan zijn de kaders vastgesteld die worden uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma 'Een integrale aanpak schuldhulpverlening 2017 - 2020 in Venlo'.

De aanpak en werkwijze schuldhulpverlening is verder doorontwikkeld en we mogen concluderen dat er een goede kwaliteitsbodem is gelegd onder de integrale aanpak schuldhulpverlening in Venlo.

Schuldhulpverlening is in Venlo opgesplitst in twee fases. In de eerste fase komt een melding binnen bij de klantadviseurs schuldhulpverlening. De klantadviseur brengt de situatie in kaart en zorgt dat de cliënt waar nodig (andere) adequate hulpverlening krijgt. Indien nodig wordt budgetbeheer of bewindvoering opgestart. Door het inzetten van de klantadviseurs is het merendeel van de cliënten geholpen in deze eerste fase.

In de tweede fase wordt de schuldhulpverlening uitgevoerd door PlanGroep. PlanGroep wordt al sinds september 2009 ingehuurd om schuldhulpverlening te bieden aan burgers die financiële problemen hebben. Wanneer door de klantadviseur wordt ingeschat dat een schuldentraject een realistische kans slagen heeft wordt een cliënt doorverwezen naar PlanGroep.

Ook de samenwerking met de poule van budgetbeheer en bewindvoering is in 2016 verder doorontwikkeld. Inmiddels hebben we iets meer dan een jaar ervaring opgedaan met deze nieuwe aanpak en is het tijd voor een evaluatie. Hebben we door een betere samenwerking meer grip gekregen op de kosten van bewindvoering en budgetbeheer? Deze evaluatie zal in 2017 worden uitgevoerd.

In het kader van preventie van financiële problemen en schulden hebben er een aantal ontwikkelingen plaatsgevonden. Zo is in maart 2016 de intentieovereenkomst in het kader van de vroegsignalering van schulden en voorkoming van huisuitzettingen getekend tussen de gemeente Venlo, Antares, Woonwenz en Wonen Limburg. Daarmee is de voortzetting van de samenwerking met de woningcorporaties officieel bestendigd. Hetzelfde geldt voor het voorkomen van afsluiten van water. Met Water Maatschappij Limburg (WML) is in het eerste kwartaal 2016 een intentieovereenkomst getekend.

Venlo heeft in 2016 meegedaan aan de pilot 'Datt werkt', gefinancierd door het ministerie van SZW. 'Datt werkt' staat voor De Armoede Troef Toolbox en heeft tot doel het versterken van de ketensamenwerking op het gebied van armoede en schuldhulpverlening. Aan deze pilot hebben meer dan 40 Venlose organisaties meegedaan.

'Datt werkt' heeft een enorme boost gegeven aan netwerken van maatschappelijke organisaties. Het is nu zaak om dit levend te houden. Momenteel wordt er meerdere malen per jaar een bijeenkomst georganiseerd waarbij een van de netwerkpartners zijn organisatie presenteert waardoor de netwerken behouden blijven.

Voor extra ondersteuning (naast de inzet van professionals) en preventie van financiële problemen en schulden is de subsidiëring van vrijwilligersorganisaties die met getrainde vrijwilligers werken in de schuldhulpverlening voortgezet (SchulpHulpMaatje (SHM) en Humanitas, project thuisadministratie).

Ook zijn er in 2016 regelmatig workshops budgetteren aangeboden aan zowel jongeren als volwassenen die een aanvraag voor een uitkering hebben gedaan.

Wat heeft het gekost?

Armoedebeleid

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	74	84	114%	10
Lasten	8.008	8.399	105%	-391
Saldo baten en lasten	-7.934	-8.315	105%	-381
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat collegeproduct: Armoedebeleid				
	-7.934	-8.315	105%	-381

Armoedebeleid

De kosten bijzondere bijstand lopen jaarlijks op doordat er steeds meer mensen onder bewindvoering komen te staan. De kantonrechter beslist of er een bewind wordt toegekend. In veel gevallen worden de kosten voor bewind via de bijzondere bijstand vergoed (afhankelijk van de financiële situatie van de onder bewindgestelde). De vergoeding voor bewindvoeringskosten zijn een grote post binnen het armoedebeleid.

Aan nieuwe statushouders is in 2016 ruim € 350.000 uitgekeerd. Dit is voornamelijk bijzondere bijstand voor de inrichting van hun nieuwe woning.

2.4 Zorg en Welzijn

Programma 04: Zorg en Welzijn

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	9.013	9.242	103%	229
Lasten	129.901	139.896	108%	-9.995
Saldo baten en lasten - Programma 04	-120.888	-130.654	108%	-9.766
Onttrekkingen aan reserves (baten)	6.350	12.672	200%	6.322
Toevoegingen aan reserves (lasten)	4.715	5.809	123%	-1.094
Saldo verrekening met reserves - programma 04	1.636	6.863		5.228
Totaal resultaat programma 04	-119.252	-123.790	104%	-4.538

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Resultaat Beschermd wonen	-39.058	-42.273	108%	-3.215
Resultaat Gezondheid van burgers	-5.718	-5.626	98%	92
Resultaat Sociale Basisondersteuning	-28.800	-24.929	87%	3.871
Resultaat Sociale Wijkteams	-45.675	-50.962	112%	-5.286
Totaal resultaat programma 04	-119.252	-123.790	104%	-4.538

2.4.1

Sociale Basisondersteuning

Wat hebben wij bereikt?

WELZIJN / BEWONERSONDERSTEUNING (BWO)

- Het team bewonersondersteuning ondersteunt diverse initiatieven van inwoners om de wijk te helpen om hun eigen agenda op te stellen en daadwerkelijk tot uitvoering te komen. Een paar voorbeelden waaraan BWO actief heeft bijgedragen:
  - o In de Vastenavondkamp wordt samen met bewoners, winkeliers en school gewerkt aan de verbetering van de leefomgeving (zwerfvuilophaalclubs, activiteiten voor kinderen, whatsapp-groepen, verkeersveiligheid).
  - o In Tegelen hebben bewoners een wijkbus opgestart.
  - o In Blerick is aandacht uitgegaan naar overlastgevende jeugd.
- Individuele signalen van inwoners die de wijkteams constateren, worden steeds meer door bewonersondersteuners opgepakt door collectieve oplossingen in de wijk aan te faciliteren. Zo is in de Vastenavondkamp is een tweetal taalklassen geformeerd omdat uit individuele leef- zorgplannen taal als collectief thema naar boven kwam.

MANTELZORG

- De steunpunten hebben ongeveer 125 mantelzorgers individueel ondersteund. De steunpunten mantelzorg merken dat zorgsituaties zwaarder worden en zien een toename van overbelaste mantelzorgers.
- Er zijn bijeenkomsten gehouden voor en over mantelzorgers in samenwerking met de vrijwilligers van Informatie & Advies, zoals bijeenkomsten over respijtzorg, een voorstelling op een middelbare school en gesprekken met wijkteamleden.
- Eind november zijn door vrijwilligers planten afgegeven bij mantelzorgers
- In 2016 zijn 1356 vouchers als waardering aan mantelzorgers afgegeven

VRIJWILLIGERS EN INFORMELE ZORG

- Vrijwilligers in Venlo worden op verschillende manieren ondersteund:
  - Subsidie voor vrijwilligersorganisaties (subsidieregel maatschappelijke participatie),
  - Een breed dekkende vrijwilligersverzekering.
  - Mogelijkheid van vergoeding voor onkosten en waarderingsactiviteiten voor vrijwilligers Huizen van de Wijk.
- De vrijwilligerscentrale Venlo heeft in 2016 hard gewerkt aan een kanteling richting een breed informatie- en ondersteuningspunt voor vrijwilligers.
- Bij vrijwilligerszorg Venlo waren in februari 2016 138 vrijwilligers en 198 hulpvragers bekend. Dit betreft bijvoorbeeld vrijwillige thuishulp, ziekenhuisbegeleiding en gespecialiseerde vrijwilligers die helpen bij dementie.

INFORMATIE & ADVIES

- Er zijn nu 16 Informatie & Advies (I&A) punten, die doorgaans goed bezocht worden.
- In West (Blerick), Belfeld/Tegelen en Zuid hebben in totaal in 2016 3.000 mensen de I&A punten bezocht. Hiervan is 6% doorverwezen naar de midoffice voor een Wmo ondersteuningsvraag.
- De meesten vragen die binnenkomen bij I&A liggen op het gebied van financiën en administratie.

CLIENTONDERSTEUNING

- Het team cliëntondersteuning is rond de zomer gestart en heeft 89 inwoners ondersteund. Vraagstukken gingen vooral over wonen en regievoering. Veelal zat de oplossing in eigen kracht van inwoners; veel inwoners hebben een eigen plan gemaakt. Bij 30 inwoners is een maatwerkvoorziening via het sociale wijkteam ingezet.
- De meeste mensen hebben zich uit eigen beweging of via een familielid gemeld, een aantal mensen via de huisarts of het wijkteam. Met name mensen tussen de 30 en 70 jaar hebben beroep gedaan op onafhankelijke cliëntondersteuning; jeugd tussen 0 en 12 jaar heeft geen ondersteuning gevraagd.

GEMEENSCHAPSACCOMMODATIES

- Gemeenschapsaccommodaties, in bezit van de gemeente, zijn in stand gehouden en beschikbaar gesteld aan gebruikers in de non-profit sector voor het organiseren van sociaal-maatschappelijke en culturele activiteiten gericht op ontmoeting, ontspanning en ontplooiing.
- 6 besturen van gemeenschapsaccommodaties met een verliesgevende exploitatie hebben subsidie ontvangen om de continuïteit te garanderen..

HUIZEN VAN DE WIJK

- In 2016 is in 6 wijken een start gemaakt met het uitwerken van uitvoeringstrajecten volgens de nieuwe beleidsuitgangspunten (Tegelen: De Haandert, Venlo-Zuid: De Zuidpilaar, Venlo-Noord-Oost: D'n Dörpel, Venlo-Noord: De Witte Kerk, Blerick: Boulevard Hazenkamp, Velden: De Vilgaard).

MAATSCHAPPELIJKE OPVANG

In 2016 hebben 209 personen gebruik gemaakt van de dagopvang en 168 personen van de nachtopvang aan de Garnizoensweg in Venlo. Dit is ongeveer evenveel als in 2015. De nachtopvang omvat 20 bedden.

VEILIG THUIS

Veilig Thuis Noord en Midden Limburg heeft in 2016 ca. 8.500 aanmeldingen ontvangen. Veilig Thuis heeft zich in 2016 gefocust op de doorontwikkeling van de organisatie. Veilig Thuis heeft na het inspectiebezoek in 2015 in 2016 de basis verder op orde gebracht en dit is ook akkoord bevonden door de inspectie.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aandeel inwoners dat minder dan één keer per week contact heeft met niet-huisgenoten (vereenzaming)		4,20				
Over 2016 zijn geen gegevens beschikbaar uit de stadspeiling.						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aandeel (Wmo)cliënten dat vindt dat de geboden hulp of ondersteuning zeer veel of redelijk veel bijdraagt aan de mogelijkheid om te kunnen blijven meedoen in de maatschappij/samenleving						
Over 2016 zijn geen gegevens beschikbaar uit de stadspeiling.						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

WELZIJN / BEWONERSONDERSTEUNING

Het team bewonersondersteuning is geworteld in de Venlose wijken, ondersteunt inwoners en faciliteert de ontwikkeling van gemeenschapsvorming.

In 2016 is de aanpak en samenwerkingsstructuur doorontwikkeld. De procescoördinator heeft zijn taken afgerond. De stadsdeelmanagers nemen inmiddels volledig de inhoudelijke sturing van de bewonersondersteuners voor hun rekening. Het team bewonersondersteuning heeft in 2016 de Venlose methode verder uitgewerkt in een manifest 'Bewonersondersteuning Venlo'. Hierin staat de Venlose manier van werken centraal met als doel om vanuit de kracht van de verschillen van de verschillende werkers en organisaties te komen tot een eenduidige en gedragen aanpak. De Hogeschool Arnhem – Nijmegen ondersteunt dit proces.

MANTELZORG

De twee steunpunten mantelzorg in Venlo werken inmiddels goed samen. Ze zijn druk doende met de doorontwikkeling richting één integraal expertisecentrum mantelzorg voor heel Venlo waarbij ondersteuning aan mantelzorgers een integraal onderdeel is van de ondersteuningsstructuur in Venlo. Tot slot is veel geïnvesteerd in waardering en bijeenkomsten. Zowel de vouchers als de bijeenkomsten worden altijd zeer gewaardeerd, en leveren ook waardevolle informatie op over de behoefte van mantelzorgers.

VRIJWILLIGERS INFORMELE ZORG

Veel zorgvragen hebben te maken met sociaal isolement of het kunnen leggen van contacten. Via subsidies ondersteunen en faciliteren we organisaties om intensieve vrijwilligerszorg in te zetten.

INFORMATIE & ADVIES (I & A)

De begeleiders I&A (3 fte) ondersteunen de vrijwilligers I&A. In 2016 zijn de vrijwilligers van de vrijwillige ouderenbezoeken toegevoegd aan de I&A-punten. I&A maakt steeds meer onderdeel uit van het netwerk in de wijken, maar de echte spilfunctie is nog niet gerealiseerd.

CLIENTONDERSTEUNING

Een team van onafhankelijke cliëntondersteuners is in april 2016 gestart met een pilot cliëntondersteuning in Venlo. De opdracht voor dit team was om een werkwijze te ontwikkelen die verder gaat dan de wettelijke plicht, namelijk ook inwoners te helpen om hun eigen kracht en sociaal netwerk te benutten en mogelijk een eigen plan op te stellen. Daarnaast zijn vrijwillige cliëntondersteuners geworven en getraind.

GEMEENSCHAPSACCOMMODATIES

Een reguliere activiteit is het verhuren en onderhouden van eigen gemeenschapsaccommodaties. In 2016 is MFA De Schans in Arcen in gebruik genomen. In deze accommodatie is een basisschool, een instelling voor kinderopvang, een sportzaal en een gemeenschapshuis gevestigd.

Aan zes beheersstichtingen is overwegend een incidentele subsidie in het exploitatietekort verleend in afwachting van het nieuwe beleid voor gemeenschapsaccommodaties. In 2016 is het nieuwe beleid m.b.t. het beheer en gebruik van gemeenschapsaccommodaties vastgesteld. De raad is na de zomer akkoord gegaan met zes kaders, die het fundament van het nieuwe beleid vormen. Het college heeft voor het zomerreces het beleidsplan, het meerjarenuitvoeringsplan en de subsidieregels Exploitatiesteun Gemeenschapsaccommodaties en Functieverbetering

Gemeenschapsaccommodaties vastgesteld. Van de zijde van beheerders en gebruikers is de waardering uitgesproken voor de wijze waarop het beleid tot stand is gekomen.

HUIZEN VAN DE WIJK

In de eerste helft van 2016 is het concept Huis van de Wijk geëvalueerd. Op basis van het evaluatierapport hebben we vervolgens drie beleidsuitgangspunten voor de doorontwikkeling van het Huis van de Wijk geformuleerd.

Op 10 november 2016 is een interactieve informatieavond voor vrijwilligers en gebruikers van het Huis van de Wijk georganiseerd. De opbrengst van de gesprekken nemen we mee bij het verder overleg met de wijkbewoners over de ontwikkeling van het Huis van de Wijk in hun wijk.

De ontwikkelingen in de verschillende wijken worden uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma doorontwikkeling Huis van de Wijk.

MAATSCHAPPELIJKE OPVANG

In samenwerking met de regiogemeenten, aanbieders en (ex-) gebruikers hebben we een visie op de maatschappelijke opvang ontwikkeld in aansluiting op alle veranderingen in het sociale domein. Deze visie is geland in de "Regiovisie Bijzondere Doelgroepen 2017-2020". Ook hebben we samen met de Noord-Limburgse gemeenten gewerkt aan een nieuw concept voor de Maatschappelijke Opvang dat in het voorjaar van 2017 de aanbesteding ingaat en met ingang van 1 januari 2018 operationeel zal zijn.

Wat heeft het gekost?

Sociale Basisondersteuning

	bedragen x €1.000			
	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	2.815	3.447	122%	632
Lasten	33.251	27.834	84%	5.418
Saldo baten en lasten	-30.436	-24.386	80%	6.050
Onttrekkingen aan reserves (baten)	1.636	551	34%	-1.084
Toevoegingen aan reserves (lasten)		1.094		-1.094
Saldo verrekening met reserves	1.636	-543	-33%	-2.178
Totaal resultaat collegeproduct: Sociale Basisondersteuning	-28.800	-24.929	87%	3.871

Zelf- en samenredzaamheid

Vanwege bijsturing in 4e kwartaal en onvoldoende beleidsvoorbereiding is er een onderbesteding van € 415.000 op o.a. mantel- en informele zorg en vrijwilligersondersteuning. De afwijkingen zijn voor € 461.000 aangegeven in de Finrap.

Bij de baten zijn € 392.000 aan eigen bijdragen voor de Huishoudelijke Hulp Toelage -regeling (HHT) voor Noord-Limburg binnengekomen. Bij de lasten zijn er voor € 2.748.000 minder uitgaven dan begroot voor de HHT voor Noord-Limburg vanwege een klein aantal deelnemers. De HHT-regeling is door het rijk eind 2016 beëindigd.

Algemene voorzieningen WMO en Jeugd

Vanwege bijsturing in 4e kwartaal: € 616.000 onderbesteding op tegemoetkoming ziektekosten; € 81.000 onderbesteding op wijkoverstijgende voorzieningen; daarnaast € 384.000 besparing op perceptiekosten. Afwijkingen zijn al aangegeven in de Finrap.

Opvang

Er zijn € 150.000 inkomsten aan eigen bijdragen, die niet waren begroot. Er is voor € 689.000 onderbesteding op zorguitgaven maatschappelijke opvang in lijn van de uitgaven van vorig jaar..

Veilig thuis

Overschrijding van € 108.000 vanwege extra personeel in de zomer om wachtlijsten terug te dringen.

2.4.2

Beschermd wonen

Wat hebben wij bereikt?

Wij hebben een maatwerkvoorziening beschermd wonen gerealiseerd voor ruim 1.000 burgers uit de gehele regio Noord- en Midden-Limburg, waaronder 240 burgers in de gemeente Venlo. Deze burgers kunnen als een gevolg van een psychische aandoening niet zelfstandig wonen zonder 24-uurs toezicht en begeleiding.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Klantentevredenheid ten aanzien van algemene ondersteuning (centrale toegang, sociale wijkteams)		80,00				

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Het jaar 2016 is gebruikt om de basis verder op orde te brengen: de herstelactie eigen bijdrage, het op orde brengen van de bedrijfsvoering en de herbeoordeling van PGBs.

In 2016 is er samen met zorgpartners gewerkt aan de totstandkoming van de regiovisie bijzondere doelgroepen, die begin 2017 ter besluitvorming wordt voorgelegd aan alle regiogemeenten. In deze visie staat beschreven welke beleidsmatige ontwikkeling wij willen bewerkstelligen en hoe wij als regio Noord- en Midden-Limburg tot en met 2019 met elkaar samenwerken. In landelijk verband wordt momenteel gesproken over door decentralisatie van deze taken met ingang van 2020.

Wat heeft het gekost?

Beschermd wonen

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Verschil
Baten	2.400	1.915	80%	-485
Lasten	41.458	44.189	107%	-2.730
Saldo baten en lasten	-39.058	-42.273	108%	-3.215
Onttrekkingen aan reserves (baten)	4.715	4.715	100%	
Toevoegingen aan reserves (lasten)	4.715	4.715	100%	
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat collegeproduct: Beschermd wonen	-39.058	-42.273	108%	-3.215

Toelichting beschermd wonen

In 2016 is een bedrag van 2,4 miljoen euro geraamd voor de inkomsten uit eigen bijdrage beschermd wonen. Dit bedrag was gebaseerd op een prognose die eind 2014 door het Ministerie is afgegeven. In de afgelopen twee jaar is duidelijk geworden dat deze prognose niet realistisch is. In realiteit ontvangen we 1,9 miljoen euro uit eigen bijdrage beschermd wonen (al gemeld in de Finrap). Voor deze reden dient er structureel rekening gehouden te worden met € 0,5 miljoen aan lagere inkomsten uit eigen bijdrage beschermd wonen ten opzichte van de huidige begroting.

De uitgaven zijn € 2,7 miljoen hoger dan begroot. Dit is voor € 1,5 miljoen hogere vergoeding voor huisvesting aan de zorginstellingen conform landelijke afspraken. Voor € 1,2 miljoen is dit het gevolg van meer cliënten met zorg.

2.4.3

Sociale Wijkteams

Wat hebben wij bereikt?

SOCIALE WIJKTEAMS

- In 2016 zijn ruim 5.600 individuele leefzorg plannen met inwoners opgesteld. 4,7% van onze inwoners heeft een leefzorg plan. Waar nodig, is zorg gedragen voor de levering van de afgesproken (maatwerk)voorziening. Einde 2016 zijn ca. 7.300 leefzorg plannen actief. 19% van de burgers met een leefzorg plan is jonger dan 18 jaar.
- In 84% van de leefzorg plannen is dit tijdig met de burger afgerond. Niet tijdige afronding kan ook een gevolg zijn van omstandigheden bij de burger zelf.
- De informatie naar de burger is verbeterd met name gericht op de mogelijkheid dat iemand uit netwerk/mantelzorger aanwezig kan zijn bij de gesprekken en dat onafhankelijke cliëntondersteuning beschikbaar is. Ook is er informatie over eigen bijdrage in het keukentafelgesprek.
- Inwoners die hulp hebben ontvangen van de sociale wijkteams in Venlo geven gemiddeld een 7,2 als waardering. Meer dan 85% van de klanten is tevreden over de wijze van gespreksvoering, vindt dat er voldoende tijd voor de gesprekken genomen wordt, voelt zich serieus genomen, vindt dat de afspraken nagekomen worden en is tevreden over de deskundigheid van het wijkteamlid.

UITVOERINGSTEAMS INDIVIDUELE ONDERSTEUNING

- 628 inwoners worden eind 2016 door de uitvoeringsteam ondersteund, waarvan 225 kortdurende trajecten (maximaal 3 maanden) en de rest langdurende trajecten.
- Daarnaast ontvangen nog ca. 821 klanten begeleiding individueel via een aanbieder of persoonsgebonden budget.

SAMENWERKING WIJKTEAMS MET WIJKVERPLEGING

- Aan elk wijkteam heeft in 2016 een wijkverpleegkundige deelgenomen, waardoor op casusniveau verbinding tussen medische en sociale problematiek is gemaakt.
- Er is een regionaal project verbinding van verpleging/verzorging met de wijk, met aanbieders en zorgverzekeraar opgesteld. Eind 2016 is in Tegelen een pilotonderdeel gestart. Doel is verbeterde samenwerking, afgestemde ondersteuning bij de burger en optimaal gebruik van wat er in de wijk beschikbaar is.

MAATWERKVOORZIENINGEN WMO

Het overgrote deel van de maatwerkvoorzieningen worden uitgevoerd als zorg in natura (ZIN). Zorg in natura is in 2016 voor een belangrijk deel geboden door uitvoeringsteams. Daarnaast hebben we overeenkomsten met een groot aantal aanbieders om zorg in natura te bieden.

Naast de uitvoering als zorg in natura kan de burger een persoonsgebonden budget aanvragen. Met een persoonsgebonden budget kan de burger zelf maatwerkondersteuning inkopen. Het aantal persoonsgebonden budgetten is – mede als gevolg van de veranderde aanvraagprocedure via de Sociale Verzekeringsbank – teruggelopen, van 701 begin 2016 naar 531 eind 2016; een belangrijk deel van deze cliënten krijgen nu ondersteuning in de vorm van zorg in natura.

Aantallen gebruikers maatwerkvoorzieningen:

Leefdomein	Voorziening	Aantal gebruikers per 31-12-2016		
		Zorg in natura	Pgb	Totaal
Sociale participatie	Dagbesteding	452	66	518
Huishouden en pers.verzorging	Ondersteuning huishouden	2.525	282	2.807
	Persoonlijke verzorging	24	17	41
Wonen	Beschermd wonen	284	-	284
	Logeren	10	9	19
	Trapliften	300		300
	woonvoorzieningen	716		716
Mobiliteit	Collectief vervoer (regiotaxi)	5.308	-	5.308
	Rolstoelen, scootmobielen en overige vervoersvoorzieningen			
	Vervoer naar dagbesteding	2.030		2.030
Regie		315		315
	Individuele ondersteuning (uitvoeringsteams)	628	-	628
	Begeleiding individueel (door aanbieders)	661	157	818
Totaal		13.253	531	13.784

(bron: monitor sociaal domein)

De gebruikers hebben in het cliënt ervaringsonderzoek Wmo aangegeven dat 80 % de ondersteuning passend en van goede kwaliteit vindt. Ook geeft 80 % aan dat de ondersteuning effectief is en bijdraagt aan zelfredzaamheid en kwaliteit van leven. 72 % geeft aan niet bekend te zijn met de mogelijkheid van cliëntondersteuning. Daar is vervolgens sterk op ingezet via communicatie en het laagdrempelig aanbieden ervan.

EIGEN BIJDRAGEN WMO

In 2016 is voor lokale maatwerkvoorzieningen Wmo € 2,5 miljoen aan eigen bijdragen geïnd door het Centraal Administratiekantoor. Dat is meer dan de in de Finrap bijgestelde raming voor 2016 van € 2 miljoen. Het verschil wordt hoogstwaarschijnlijk veroorzaakt doordat in dit bedrag een behoorlijk bedrag aan naheffing over 2015 is opgenomen. Het Centraal Administratiekantoor registreert niet op welk jaar de geïnde bijdragen betrekking hebben, dus het precieze bedrag is niet te herleiden.

HUISHOUDELIJKE HULP

In 2016 hebben 2.810 mensen gebruik gemaakt van huishoudelijke hulp. Gemiddeld is 2 ¼ uur per week per cliënt geboden.

HULPMIDDELEN

In totaal zijn 2.800 hulpmiddelen in gebruik. Medipoint (de leverancier) heeft in 2016 782 hulpmiddelen geleverd (waarvan 352 nieuwe en 430 gebruikte) en heeft 3.552 reparaties uitgevoerd. Het herverstrekkingspercentage is in 2016 gemiddeld 55 %.

VAN REGIOTAXI NAAR OMNIBUZZ

In 2016 hebben 5.300 inwoners een regiotaxipas, die verkrijgbaar is na een indicatie hiervoor. Eind 2016 is het contract tussen de provincie en Véolia afgelopen. Véolia voerde zowel het openbaar vervoer (OV) al het Wmo-vervoer (Regiotaxi) uit in Limburg. Het Wmo-vervoer wordt vanaf 11 december door de gemeenschappelijke regeling Omnibuzz uitgevoerd onder de naam: Omnibuzz, Maatwerk in Vervoer. Omnibuzz wil de komende jaren het complete doelgroepenvervoer gaan uitvoeren.

MAATWERKVOORZIENINGEN JEUGD

In 2016 hebben ongeveer 3.500 jeugdigen gebruik gemaakt van jeugdhulp. Jeugdhulp kan bestaan uit begeleiding bij dyslexie tot gesloten jeugdzorg of verblijf in een behandelcentrum. Door het uitvoeringsteam gezinscoaches zijn in 2016 ongeveer 400 jeugdigen en gezinnen ondersteund bij lichte opvoedvragen. Uit het cliënt ervaringsonderzoek over 2015 komt naar voren dat gebruikers de kwaliteit van zorg als positief ervaren. Gemiddeld geven jeugdigen een 7,1 en de ouders een 7,8 voor de ontvangen hulp.

Ook kan de burger een persoonsgebonden budget aanvragen voor jeugdhulp. Het aantal persoonsgebonden budgetten is teruggelopen, mede als gevolg van de herindicaties voor overgangsklanten waardoor sommige jeugdigen zijn overgestapt naar zorg in natura.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Klanttevredenheid ten aanzien van de maatwerkondersteuning						
Over 2014 kunnen geen zuivere gegevens worden verstrekt omdat er sprake was van een ander stelsel (decentralisatie met ingang van 1 januari 2015). In 2016 volgt eerste meting. Daarna wordt ambitieniveau voor komende jaren bepaald.						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

SOCIALE WIJKTEAMS

- We hebben WIZ portaal geïmplementeerd, een digitaal regiesysteem waarin alle gegevens van een burger met een ondersteuningsvraag opgenomen worden. We hebben alle interne processen beschreven en ingevoerd met de bijbehorende trainingen voor wijkteams, midoffice en backoffice.
- We nemen met de wijkteams deel aan een onderzoek van de Universiteit Twente naar draagkracht/draaglast van inwoners. Doel is te onderzoeken welke interventies een bijdrage leveren aan de versterking van de burger en zijn netwerk.
- Deskundigheidsbevordering en kwaliteitsbevordering is een continu proces van de wijkteams. In 2016 is een trainingsprogramma (deels i.s.m. de Hogeschool Arnhem-Nijmegen) voor de wijkteams uitgevoerd, waarbij thema's als huiselijk geweld, agressie, sociale netwerkversterking en gespreksvoering zijn opgepakt.
- Einde 2016 is pilot verpleging en verzorging gestart in de wijk Tegelen (regionale pilot met zorgverzekeraar en aanbieders verpleging/ verzorging).

Met de zorgverzekeraar/ zorgkantoor zijn volgende onderwerpen opgepakt:

- Tijdelijk verblijf (inclusief Wmo Logeren) gaat in de hele regio samen met VGZ in samenhang georganiseerd worden n.a.v. een gezamenlijke Verkenning.
- De eerste afspraken zijn gemaakt tussen Zorgkantoor VGZ en gemeenten om het mogelijk te maken dat Langdurige Zorg bewoners gebruik kunnen blijven maken van de open inloop.
- Leertuin Geestelijke Gezondheid Zorg (GGZ): een samenwerking voor de duur van ongeveer 5 jaar tussen Vincent van Gogh, VGZ en de gemeenten Venlo en Horst aan de Maas. Doel is om de ambulante zorg en ondersteuning goed te organiseren in de wijken voor de cliënten met GGZ problematiek.

MAATWERKVOORZIENINGEN WMO

Ondersteuning kan plaatsvinden via zorg in natura of via een persoonsgebonden budget. Met betrekking tot persoonsgebonden budgetten (Pgb's) is samen met de Pgb-werkgroep gewerkt aan verbetering van het Pgb-plan. Hierbij is met name ingezet op het verantwoord aanvragen en beheren van een Pgb door de burger, en kennisontwikkeling bij de sociale wijkteams. Dit proces is nog niet afgerond.

EIGEN BIJDRAGEN MAATWERKVOORZIENINGEN WMO

In 2015 en doorlopend in 2016 zijn herstelacties ingezet met betrekking tot de aanlevering van gegevens voor inning van eigen bijdragen Wmo door het CAK. De echte herstelacties zijn afgerond. De inning van de eigen bijdragen verloopt inmiddels correct. Wel lopen er nog acties om het inningsproces efficiënter te maken.

In 2016 is ook nieuw beleid met betrekking tot eigen bijdragen en stapeling van zorgkosten ontwikkeld. Dit beleid sluit aan bij de verlaging van de landelijke parameters van de eigen bijdragen vanaf 2017. Tegelijk met inhoudelijke aanpassingen zijn ook vereenvoudigingen doorgevoerd, zodat in het keukentafelgesprek meer duidelijkheid kan worden gegeven over de te verwachten eigen bijdrage. Ook leveren deze een administratieve lastenverlichting op.

HUISHOUELIJKE HULP

In 2015 is gestart met twee pilots uitvoeringsteams huishoudelijke hulp. Zomer 2016 is met name om financiële redenen besloten deze pilots af te bouwen; de raad is hierover geïnformeerd via RIB nr. 2016-110. De afbouw heeft in het laatste kwartaal van 2016 plaatsgevonden. Door de goede samenwerking met de betrokken aanbieders is de overgang voor cliënten en personeel over het algemeen soepel verlopen.

HULPMIDDELEN

De dienstverlening van de leverancier aan de gebruikers van hulpmiddelen is sinds de start van het contract verbeterd. Het wijkteamlid, als regisseur van het leefzorg plan, heeft een spilfunctie met betrekking tot de cliënt. Gestreefd wordt naar zo veel mogelijk herverstrekking onder andere door het fysiek samenvoegen van de depots van de 8 deelnemende gemeenten.

De grondslag voor de eigen bijdrage berekening van hulpmiddelen is geüniformeerd en vereenvoudigd. In het keukentafelgesprek wordt duidelijkheid gegeven over de eigen bijdrage.

VAN REGIOTAXI NAAR OMNIBUZZ

De gemeente Venlo heeft het projectleiderschap vervuld voor 32 gemeenten. Er is een projectplan uitgewerkt met een project- en stuurgroep. Daarnaast zijn er drie werkgroepen gestart: de publieke samenwerking (afgerond), het leerlingenvervoer (afgerond) en het vervoer naar de dagbesteding. In het uiteindelijke model zullen alle vormen van doelgroepenvervoer onder zijn gebracht bij Omnibuzz.

MAATWERK JEUGD

Voor 2016 hebben wij met een groot aantal aanbieders overeenkomsten gesloten voor verschillende soorten diensten, waaronder de maatwerkdiensten jeugd. Met de aanbieders crisisopvang zijn op Noord-Limburgse schaal afspraken gemaakt over vernieuwingen in het aanbod. De herindicaties jeugd zijn in 2016 afgerond en de zorgcontinuïteit is daarmee gewaarborgd.

UITVOERINGSTEAMS GEZINSCOACHES

In 2016 is gestart met het inrichten van een nieuwe 'snelle' route waardoor gezinscoaches laagdrempeliger kunnen worden ingeschakeld. Wij hebben in 2016 geïnvesteerd in de samenwerking met het onderwijs. Zo zijn er met VO en PO-scholen samenwerkingsafspraken gemaakt en zijn gezinscoaches als contactpersoon op een aantal scholen actief geweest. Deze inzet is erop gericht om te voorkomen dat ouders en hun kinderen gebruik moeten maken van specialistische ondersteuning.

Daarnaast zijn de gezinscoaches aangesloten bij de aanpak jeugdoverlast en zijn er nieuwe afspraken gemaakt over de toegang tot de beschermingstafel jeugd. Ook zijn alle gezinscoaches geschoold over de meldcode huiselijk geweld en de verwijzindex risicojongeren en is er geïnvesteerd in een betere afstemming tussen de gezinscoaches en Veilig Thuis.

Wat heeft het gekost?

Sociale Wijkteams

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	3.199	3.275	102%	76
Lasten	48.874	61.642	126%	-12.768
Saldo baten en lasten	-45.675	-58.368	128%	-12.692
Onttrekkingen aan reserves (baten)		7.406		7.406
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves		7.406		7.406
Totaal resultaat collegeproduct: Sociale Wijkteams	-45.675	-50.962	112%	-5.286

Alle wijkteams

Maatwerk Jeugd

Er is € 33,5 miljoen uitgegeven aan maatwerk jeugd. Hierin zit € 1,5 miljoen aan nagekomen uitgaven van 2015, dus voor het kalenderjaar 2016 is er € 32 miljoen uitgegeven. In 2015 was dit (gecorrigeerd) € 29,5 miljoen, dus in 2016 is er € 2,5 miljoen meer uitgegeven. Dit is het gevolg van meer jongeren met zorg. In vergelijking met de begroting is er een overschrijding van € 10,5 miljoen. In de Finrap was hiervoor € 5,9 miljoen geraamd. De overige overschrijding kwam naar voren bij de eindafrekeningen met zorgaanbieders over 2016. Daarbij bleek dat veel jeugdzorg trajecten gebaseerd op rechtstreekse verwijzingen van huisartsen niet in beeld waren.

Maatwerk WMO

Op maatwerk WMO is er in 2016 nagenoeg evenveel uitgegeven als in 2015. Over 2016 is voor eigen bijdragen Wmo € 2,5 miljoen aan eigen bijdragen geïnd. Dat is meer dan de in de Finrap bijgestelde raming van € 2 miljoen. Het verschil is de naheffing over 2015.

Overig

De overige € 0,5 miljoen meer uitgaven betreffen onder andere Open inloop en Kandoen. Voor beide was te weinig begroot in relatie tot het groeiende aantal deelnemers. Er zijn minder uitgaven van € 144.000 aan de MGR en minder uitgaven van € 178.000 aan hulpmiddelen vanwege latere realisering van de vestiging van de hulpmiddelenleverancier in Venlo.

2.4.4

Gezondheid van burgers

Wat hebben wij bereikt?

We hebben samen met onze inwoners en maatschappelijke partners nieuw lokaal gezondheidsbeleid ontwikkeld voor de jaren 2017-2020. Daarin zijn deels bestaande, maar ook nieuwe prioriteiten opgenomen.

We hebben de uitvoering van succesvolle projecten in het huidige beleid versterkt:

- Binnen Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) hebben we een breed activiteitsaanbod op scholen in de wijken uitgerold, gericht op het verleiden van kinderen en hun omgeving tot een gezonde leefstijl. Tevens is er een uitgebreide nulmeting uitgevoerd.
- Wij hebben het lokaal reanimatienetwerk verder versterkt via ongeveer 200 extra reanimatievrijwilligers en enkele tientallen extra AED's.
- Wij hebben op Venlose scholen een impuls gegeven aan gezondheid op diverse aspecten, via extra investering in De Gezonde School aanpak. Resultierend in 6 extra vignetten Gezonde School.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Gemiddelde score van inwoners op '(on)gezonde leefstijl'	4,70			4,70	4,70	4,70
Over 2016 zijn geen gegevens beschikbaar uit de stadspeiling.						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aandeel inwoners dat voldoet aan de combinorm	60,60			63,00	63,00	63,00
Over 2016 zijn geen gegevens beschikbaar uit de stadspeiling.						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aandeel inwoners dat voldoet aan de fit-norm	25,00			28,00	28,00	28,00
Over 2016 zijn geen gegevens beschikbaar uit de stadspeiling.						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Voor het nieuwe gezondheidsbeleid hebben we een evaluatierapportage 2013-2016 opgesteld en een raadpleging van het gemeentelijk digipanel gedaan met vragen over gezondheid. (zie RIB nr. 162 2016). Daarnaast zijn analyses gemaakt van de gezondheidssituatie onder alle leeftijdsgroepen en wijken (RIB nr. 180, 2016). Op

basis hiervan zijn twee brede themabijeenkomsten gehouden, waarin we samen met partnerorganisaties, inwoners en raadsleden tot nieuwe beleidsprioriteiten zijn gekomen. Deze zijn tot een beleidsnota uitgewerkt.

Voor de uitvoering van het bestaande beleid hebben we met betrekking tot:

- JOGG: Een viertal startbijeenkomsten om het netwerk te versterken, afspraken gemaakt voor het opzetten van een sluitende ketenaanpak rondom kinderen met overgewicht/obesitas. Uitvoering van diverse interventies, waaronder Nijntje Beweegdiploma.
- reanimatienetwerk: Stichting Hart voor Venlo een éénmalige subsidie verstrekt en op andere wijzen gefaciliteerd.
- De Gezonde School: een coördinator Gezonde School aangesteld voor 8 uur per week via de GGD.

We hebben net als voorgaande jaren een groot deel van de wettelijke taken publieke gezondheid door onze GGD laten uitvoeren. Dit omvat Jeugdgezondheidszorg, consultatiebureaus, infectieziektebestrijding, gezondheidsbevordering op scholen en inspecties kinderopvang.

Wat heeft het gekost?

Gezondheid van burgers

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	599	605	101%	6
Lasten	6.317	6.231	99%	86
Saldo baten en lasten	-5.718	-5.626	98%	92
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat collegeproduct: Gezondheid van burgers	-5.718	-5.626	98%	92

2.5 Onderwijs en Jeugd

Programma 05: Onderwijs en Jeugd

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	4.391	4.500	102%	109
Lasten	15.787	16.326	103%	-538
Saldo baten en lasten - Programma 05	-11.396	-11.825	104%	-429
Onttrekkingen aan reserves (baten)	148	148	100%	
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves - programma 05	148	148		
Totaal resultaat programma 05	-11.248	-11.677	104%	-429

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Resultaat Adequate leeromgeving	-10.035	-10.458	104%	-424
Resultaat Competentie ontwikkeling	-583	-587	101%	-4
Resultaat Toezicht op competentieontw.	-630	-631	100%	-1
Totaal resultaat programma 05	-11.248	-11.677	104%	-429

2.5.1

Adequate leeromgeving

Wat hebben wij bereikt?

Voor dit collegeproduct is de volgende tactische doelstelling geformuleerd: het behouden en waar nodig versterken van een adequate leeromgeving.

Uit de stadspeiling 2015 blijkt dat 85,5 % van de 20-29 jarigen een startkwalificatie heeft behaald. Met startkwalificatie wordt bedoeld dat minimaal een afgeronde opleiding op HAVO-, VWO- of MBO-2 niveau is behaald.

Verder kunnen wij de volgende resultaten over 2016 melden:

- Voor leerlingen afkomstig uit het AZC hebben wij schakelklassen ingericht;
- Voor kinderen van statushouders hebben wij een schakelklas (specifiek voor statushouders) ingericht;
- In samenwerking met 3 regiogemeenten en 2 schoolbesturen van voortgezet onderwijs in Noord-Limburg is een 2^e Internationale Schakel Klas in Hegelsom gerealiseerd;
- In goede samenwerking met de schoolbesturen Akkoord, Kerobei, Fortior, Onderwijsgemeenschap Buitengewoon en Onderwijsgemeenschap Venlo en Omstreken hebben wij een tijdelijk onderwijsprogramma voor leerlingen vanuit het AZC verzorgd;
- Regionaal zijn circa 1.150 leerlingen dagelijks van en naar hun schoollocatie vervoerd. Het Venlose aandeel hierin bedroeg circa 420 leerlingen;
- We hebben de schoollocatie 'de Weiert' in MFA de Schans opgeleverd;
- We hebben een start gemaakt met het geschikt maken van de nieuwe onderwijslocatie voor basisschool 'Al Andalous';
- Wij hebben een bijdrage geleverd aan het realiseren van 7 beweegvriendelijke schoolpleinen.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Actueel Integraal HuisvestingsPlan (jaarlijkse herijking)			1,00	1,00		
De waarde van 1,00 voor deze indicator betekent dat er in 2017 een herijkt integraal huisvestingsplan wordt opgesteld.						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Onderwijshuisvesting

In oktober 2016 heeft de officiële opening plaatsgevonden van MFA de Schans in Arcen. In deze MFA werkt Basisschool 'de Weiert' (voorheen Wijdtveld) nauw samen met lokale partners op het gebied van kinderopvang, cultuur en sport.

In het najaar van 2016 is het leeggekomen schoolgebouw aan de Hulsterweg toegewezen aan basisschool 'Al Andalous'. Om deze locatie geschikt te maken voor basisonderwijs, is in december een krediet beschikbaar gesteld.

Een aantal projecten bevond zich in 2016 nog in een voorbereidende fase. Door deel te nemen aan project- en/of stuurgroepen, leveren wij een bijdrage aan verschillende onderwijshuisvestingsprojecten:

- Vervangende nieuwbouw van basisschool Taal & Lent (MFA Op de Berg);
- Huisvesting voor zowel De Velddijk als Praktijkschool 't Wildveld aan de Roerdompstraat;
- Vervangende nieuwbouw en uitbreiding van de Wijnberg.

Per 1 augustus hebben er zich twee fusies van scholen voorgedaan. In stadsdeel Blerick is basisschool de Ontdekking gefuseerd met de openbare basisschool Harlekijn. In Tegelen is basisschool Cocon gefuseerd met basisschool Passe Partout.

Doordecentralisatie primair onderwijs

Sinds medio 2013 zijn de schoolbesturen voor primair onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs op verzoek van de gemeente Venlo met elkaar in gesprek om te komen tot een gezamenlijk gedragen visie op onderwijshuisvesting waarbij doordecentralisatie van de middelen voor onderwijshuisvesting tot de opties behoort. Dit gezamenlijke (inhoudelijke) toekomstperspectief op het gebied van onderwijshuisvesting is van belang om inzicht te krijgen in beslissingen die in de toekomst moeten worden genomen.

Het realiseren van goede, gezonde, duurzame en exploitabele scholen voor alle Venlose leerlingen vergt een gezamenlijke inspanning van alle betrokkenen (gezamenlijke schoolbesturen en gemeente Venlo). Omdat het onderzoek vanaf 2013 loopt en er behoefte is aan een voor alle partijen bevredigende afronding, hebben wij eind 2016 aangedrongen om op korte termijn met een eindrapportage te komen. De schoolbesturen hebben dit verzoek begin 2017 opgepakt.

De bestaande (doordecentralisatie)overeenkomst op het gebied van onderwijshuisvesting met het voortgezet onderwijs (OGVO) is in 2016 ongewijzigd voortgezet.

Leerlingenvervoer

In 2016 hebben wij het vervoer georganiseerd voor leerlingen die niet zelfstandig kunnen reizen naar en van hun schoollocatie. Regionaal waren dat dagelijks circa 1.150 leerlingen. Het Venlose aandeel hierin bedroeg gemiddeld 420 leerlingen.

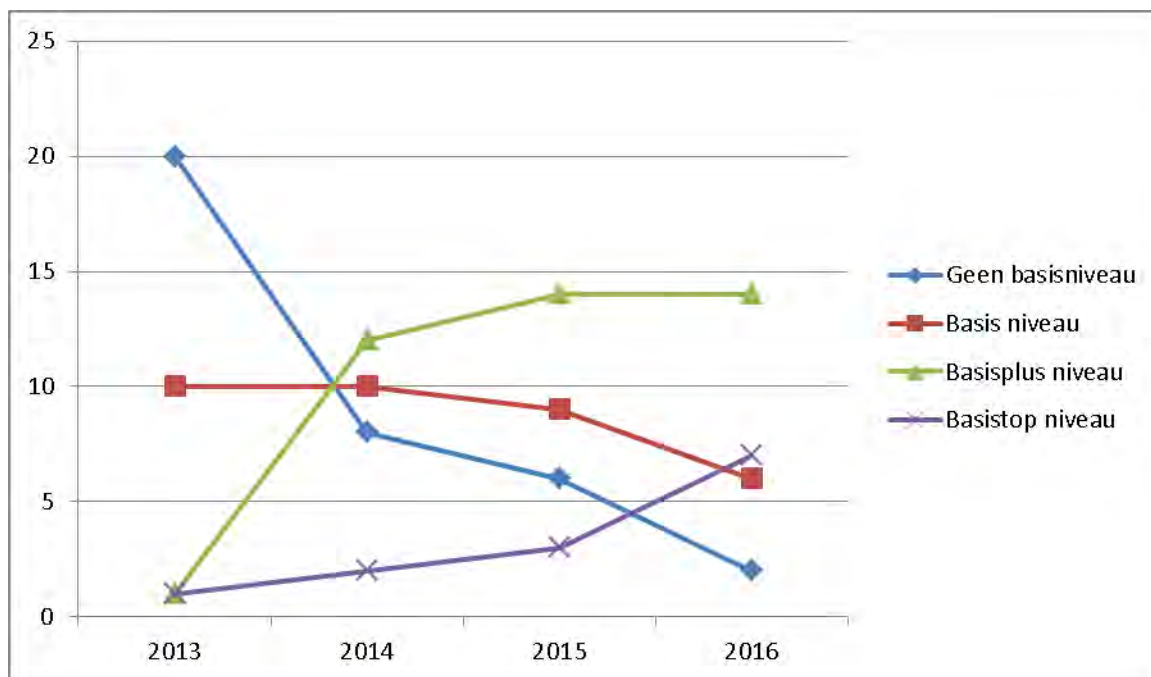
Ook hebben wij in 2016 invulling gegeven aan het 'maatjesproject'. Hierbij worden leerlingen die zijn aangewezen op (aangepast) vervoer, begeleid in het zelfstandig reizen. Het doel is om de leerlingen uiteindelijk zelfstandig naar en van de onderwijslocatie te laten reizen. Gezien de resultaten die tot nu toe zijn behaald, is het maatjesproject ook in de komende jaren speerpunt van beleid binnen het leerlingenvervoer. Hiervoor wordt de werving en selectie van een tijdelijke coördinator in het eerste kwartaal van 2017 gestart. Deze wordt bekostigd uit de verwachte verminderde uitgaven voor leerlingenvervoer.

Begin 2016 is in alle Limburgse gemeenten het besluit genomen om het leerlingenvervoer te integreren in het doelgroepenvervoer. Noord-Limburg is de eerste regio waar dit concreet zijn beslag krijgt en wel per 1 augustus 2020. Hierop vooruitlopend hebben Noord-Limburgse gemeenten zich uitgesproken om in gezamenlijkheid het leerlingenvervoer voor de periode van 1 augustus 2017 tot 1 augustus 2020 aan te besteden met één gezamenlijk aanbestedingsdocument en Programma van Eisen. De gemeente Peel en Maas participeert vanaf 1 augustus 2018. De gemeente Horst aan de Maas wenst het huidige contract uit te dienen tot 1 augustus 2020. Het Europese aanbestedingstraject is inmiddels gestart en zoals het er nu naar uitziet, zal in mei/juni 2017 de gunning plaatsvinden.

Bewegingsonderwijs

In 2016 is het niveau van het bewegingsonderwijs, mede door de inzet van combinatiefunctionarissen, weer gestegen (zie figuur hieronder). In totaal voldoen 27 van de 29 basisscholen minimaal aan het basisniveau voor het bewegingsonderwijs.

Daarnaast zijn er in 2016 ook 7 nieuwe beweegvriendelijke schoolpleinen opgeleverd. Op dit moment beschikken 23 basisscholen over een beweegvriendelijk schoolplein. Ook zijn er in totaal 17 'gezonde' scholen in de gemeente Venlo: 11 scholen voor primair onderwijs, 3 scholen voor voortgezet onderwijs en 3 MBO-instellingen. Hiervan hebben 6 scholen het themacertificaat Bewegen en Sport behaald.

Hier ligt een relatie met het preventieve jeugdbeleid (programma 4 Zorg en welzijn).

Wat heeft het gekost?

Adequate leeromgeving

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	204	256	125%	51
Lasten	10.387	10.862	105%	-475
Saldo baten en lasten	-10.183	-10.607	104%	-424
Onttrekkingen aan reserves (baten)	148	148	100%	
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves	148	148	100%	
Totaal resultaat collegeproduct: Adequate leeromgeving	-10.035	-10.458	104%	-424

Het collegeproduct 'Adequate leeromgeving' bestaat uit een drietal organisatieproducten: huisvesting primair onderwijs, huisvesting voortgezet onderwijs en leerlingenvervoer. De afwijking wordt voor het grootste gedeelte

veroorzaakt op het product 'huisvesting primair onderwijs'. Het betreft een overschrijding van € 360.000:

- Onroerendzaakbelasting (OZB, € 164.000): het betreft hier onder andere kosten die zijn gemaakt in 2014 en 2015 (€ 25.000). Voor 2016 gaat het om € 139.000 (o.a. de Startbaan, de Zuidstroom, de Talentencampus, achtergebleven indexatie en nog door te voeren ruimtelijke indeling van gemeenschappelijke gebouwen bijvoorbeeld BMV Velden). In het kader van de onderwijswetgeving moet de gemeente de aanslagen OZB die aan de schoolbesturen worden opgelegd, vergoeden;
- Er heeft een eenmalige desinvestering van activa plaatsgevonden (€ 128.000). In paragraaf 4.4. centrale toelichting kapitaallasten wordt hierop nader ingegaan;
- De calamiteitenpost is met € 32.000 overschreden: op grond van de onderwijswetgeving moet de gemeente voorzieningen bekostigen die geen uitstel kunnen lijden om de voortgang van het onderwijs niet te belemmeren (asbestsanering, schades als gevolg van vandalisme, calamiteiten etc.).

2.5.2

Competentie ontwikkeling

Wat hebben wij bereikt?

Voor dit collegeproduct is de volgende tactische doelstelling geformuleerd: het faciliteren van de persoonlijke ontwikkeling van onze inwoners.

Uit de stadspeiling 2015 blijkt dat 85,5 % van de 20-29 jarigen een startkwalificatie heeft behaald. Met startkwalificatie wordt bedoeld dat minimaal een afgeronde opleiding op HAVO-, VWO- of MBO-2 niveau is behaald.

Verder blijkt uit de stadspeiling 2015 dat op een schaal van 0-10 onze volwassen inwoners 7,1 scoren voor de mate waarin men de afgelopen 12 maanden actief is geweest met betrekking tot het volgen van nieuws/documentaires en het lezen van krant of informatieve boeken/artikelen.

Verder kunnen wij de volgende resultaten over 2016 melden:

- In goede samenwerking met de schoolbesturen van de scholengemeenschappen Akkoord, Kerobei, Fortior, Onderwijsgemeenschap Buitengewoon en Onderwijsgemeenschap Venlo en Omstreken hebben wij een tijdelijk onderwijsprogramma voor leerlingen vanuit het AZC verzorgd;
- We hebben een bijdrage geleverd aan het Regionaal Programma Volwasseneneducatie Regio Noord-Limburg;
- Wij hebben een bijdrage geleverd aan de totstandkoming van het nieuwe regionale programma voortijdig schoolverlaten 2017-2021;
- Wij hebben in samenwerking met de gemeente Nettetel, het schoolbestuur van Fortior en 3 Duitse schoolbesturen een subsidieaanvraag ingediend voor het project 'tweetalig onderwijs'. De subsidie is toegekend en in de periode van september 2016 tot en met april 2017 wordt het project uitgevoerd. Het is een project van één Venlose school en 3 Duitse scholen op het gebied van tweetalig onderwijs.

In 2015 hebben wij de dalende trend van het aantal vroegtijdig schoolverlaters verder kunnen doorzetten. Uit de voorlopige cijfers van DUO blijkt dat onze regio in schooljaar 2014-2015 met 1,6 % weer 0,2 % beter scoort dan schooljaar 2013-2014. De cijfers over schooljaar 2015-2016 komen eind februari 2017 beschikbaar.

In 2015 is een motie aangenomen om in de periode 2016-2018 jaarlijks € 30.000 in te zetten voor het promoten van de Duitse taal in het basisonderwijs. In 2016 hebben wij in samenwerking met de gemeente Nettetel, het schoolbestuur van Fortior en 3 Duitse schoolbesturen een subsidieaanvraag ingediend voor het project 'tweetalig onderwijs'. De subsidie is toegekend en in de periode van september 2016 tot en met april 2017 wordt het project uitgevoerd. Het is een

project van één Venlose school en 3 Duitse scholen op het gebied van tweetalig onderwijs. De nadruk ligt op de uitwisseling van de Nederlandse en Duitse taal en cultuur. In 2017 zullen we het project evalueren en onderzoeken of meerdere (Venlose) scholen willen aansluiten.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aandeel 20-29 jarigen met minimaal afgeronde opleiding op HAVO/VWO/MBO niveau	85,50					
Over 2016 zijn geen gegevens beschikbaar uit de stadspeiling.						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Schaalscore van de inwoners voor de mate waarin men de afgelopen 12 maanden actief is geweest mbt het volgen van nieuws/documentaires en het lezen van de krant of informatieve boeken of artikelen in andere media (permanente ontwikkeling)	7,10					
Over 2016 zijn geen gegevens beschikbaar uit de stadspeiling.						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Bereik VVE-voorziening voor doelgroep (kinderen met VVE-indicatie)						
Het streven is dat 90% van de VVE-doelgroep ook daadwerkelijk een VVE-locatie (peuterspeelzaal of kinderdag verblijf) bezoekt voor 10 uur per week.						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Ook in 2016 hebben wij onze voorwaardenscheppende rol ingevuld door het beschikbaar stellen van accommodaties, bijvoorbeeld in het kader van het concept Huis van de Wijk of jeugdthons.

Onderwijsachterstandenbeleid

Sinds het eind van de jaren 90 biedt het landelijk onderwijsachterstandenbeleid kinderen en jongeren die vanwege sociaaleconomische, culturele en/of taalkenmerken het risico lopen op onderwijsachterstanden de mogelijkheid om deze achterstand in te lopen. Gemeenten en schoolbesturen krijgen middelen van het rijk voor het uitvoeren van dit beleid. Dit doen zij o.a. door voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en zogenoemde schakelklassen voor de doelgroep: kinderen en jongeren van laagopgeleide ouders, nieuwkomers en laaggeletterde en anderstalige ouders. Het doel is om deze jongeren gelijke kansen te bieden in hun schoolloopbaan. In 2016 heeft het rijk geen nieuw beleidskader geformuleerd en wij hebben dan ook geen nieuw lokaal beleid ontwikkeld maar het bestaande beleid voortgezet.

Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)

Kinderen met een (risico op) taalachterstand kunnen vanaf 2 jaar deelnemen aan voorschoolse educatie. Voor leerlingen uit groep 1 en 2 van de basisschool is er vroegschoolse educatie. Via voor- of vroegschoolse educatie leren kinderen al spelend de Nederlandse taal. Hiervoor bestaan speciale programma's. Deze worden aangeboden op een peuterspeelzaal, in de kinderopvang of op de basisschool. Het VVE wordt vanaf 2016 niet alleen meer aangeboden in de peuterspeelzalen van Spring, maar ook in een aantal kinderdagverblijven. Hiervoor zijn pedagogisch medewerkers speciaal opgeleid. Ook het spel- en speelmateriaal is hierop aangepast.

Voortijdig schoolverlaten

Vanaf schooljaar 2016-2017 is een nieuwe periode voor de aanpak van voortijdig schoolverlaten (VSV) van start gegaan. Hiervoor is een nieuwe landelijke doelstelling geformuleerd: in 2021 landelijk 5.000 minder voortijdige schoolverlaters. Concreet betekent dit dat er landelijk maximaal 20.000 jongeren tot 23 jaar zonder startkwalificatie het onderwijs mogen verlaten.

Vanuit onze rol als contactgemeente voor RMC regio 38 (Noord- en Midden-Limburg) hebben wij een bijdrage geleverd aan het nieuwe convenant voor de periode 2017-2021. Het convenant tussen gemeenten en schoolbesturen is erop gericht om het percentage VSV-ers verder terug te dringen. Hierbij moeten de betrokken partners passende aandacht geven aan kwetsbare jongeren. Het VSV-percentage binnen onze regio ligt met 1.5% onder de landelijke norm van 1.8%. Het VSV-percentage van de gemeente Venlo ligt met 2.2% boven de landelijke norm.

Om voortijdig schoolverlaten in het beroepsonderwijs te voorkomen, hebben wij deelgenomen aan het expertiseteam van de sectoren Economie en Techniek van

ROC Gilde. Hierdoor kunnen wij meteen meedenken over casussen en kunnen afspraken worden gemaakt over de aanpak.

Baanwijs is een netwerkorganisatie waar gemeenten, UWV en onderwijspartijen (voortgezet speciaal onderwijs, praktijkonderwijs en middelbaar beroepsonderwijs) samenwerken in de regio Noord-Limburg. De ambitie is om alle kwetsbare jongeren te begeleiden naar vervolgonderwijs, een werkplek of passende dagbesteding. Ook in 2016 zijn wij vroegtijdig met de jongeren in gesprek te gaan om daar waar dat nodig is, een individueel begeleidingstraject op te starten zodat de kans wordt vergroot om volwaardig mee te kunnen doen. Hierbij is de verbinding met jeugdhulp van groot belang.

In 2016 is Baanwijs samen met Berenschot het onderzoek 'Toeleiding kwetsbare jongeren van school naar werk' gestart. Hierdoor krijgen wij een goed inzicht in wat wel werkt en wat niet. Wij nemen deel in de klankbordgroep van het onderzoek.

In het verlengde hiervan zijn wij gestart met het in beeld brengen van 'oud-VSV-ers' die niet zijn ingeschreven bij een onderwijsinstelling en geen of weinig werk hebben. Dit doen wij in het kader van het plan van aanpak jeugdwerkloosheid.

Schakelklassen

In 2016 hebben wij ook invulling gegeven aan de bestuursafpraak schakelklassen. In verband met de tijdelijke heropening (tot mei 2017) van het asielzoekerscentrum zijn vanaf januari 2016 vijf AZC-schakelklassen ingericht voor leerlingen uit het AZC. Vanaf maart 2016 wordt het vervoer van leerlingen uit het AZC naar de betreffende scholen voor primair onderwijs verzorgd door het COA.

Als gevolg van een verminderde instroom van leerlingen in de basisschoolleeftijd is per 1 september 2016 één AZC-schakelklas gesloten. Echter, in verband met de toename van het aantal statushouders is sinds september 2016 een extra schakelklas (specifiek voor statushouders) operationeel.

Passend Onderwijs

De ambitie is en blijft om elke leerling passend onderwijs te bieden in een thuisnabije omgeving. Hierbij is het de doelstelling om het reguliere onderwijs te stimuleren en te faciliteren om leerlingen die dat nodig hebben onderwijs op maat met passende begeleiding te bieden. Gespecialiseerd onderwijs zal echter nodig blijven omdat er leerlingen zijn met speciale ondersteuningsbehoeften die het reguliere onderwijs met de huidige middelen nu en vermoedelijk ook in de toekomst onvoldoende kan bieden.

In 2016 hebben wij onze aandacht met de scholen gericht op de volgende onderwerpen:

- Het verbeteren van het zogenoemde ondersteuningsprofiel van het reguliere onderwijs. De basisondersteuning van het reguliere onderwijs dient nog te worden vergroot om de doelstelling vanuit passend onderwijs te kunnen waarmaken;
- Het heroverwegen van de governance van de samenwerkingsverbanden passend onderwijs, primair onderwijs en voortgezet onderwijs. Hiervoor zijn onder ander de financiële uitdagingen van deze samenwerkingsverbanden in beeld gebracht. Deze zouden de geformuleerde ambitie in de toekomst niet negatief mogen beïnvloeden;
- Het op overeenstemming gericht overleg tussen het onderwijs en gemeenten werkt. Bij het uitvoeren van de voormalige decentralisatieopgaven vragen de verbindingen tussen het onderwijs, de aanbieders van jeugdzorg en de gemeente aandacht.

Ook hebben wij actief deelgenomen aan het platform veiligheid in en om de school. Voor dit platform vervullen wij vaak een 'verbindende rol'. Het platform bestaat uit maatschappelijke partners en de scholen voor het voorgezet- en middelbaar beroepsonderwijs. Zij zetten zich gezamenlijk in om de fysieke en sociale veiligheid op en rond scholen te verbeteren. Daarnaast proberen wij beleidsmatig in te spelen op actuele ontwikkelingen, bijvoorbeeld radicalisme of pesten op social media.

Volwasseneneducatie

De uitvoering van de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) is in 2015 gewijzigd. Vanaf 2015 krijgen gemeenten meer vrijheid in de besteding van educatiemiddelen omdat de verplichte besteding bij de ROC's wordt afgebouwd. In 2016 moest nog tenminste 50% bij een ROC worden besteed. In 2016 is een Regionaal Programma Volwasseneneducatie Regio Noord-Limburg opgesteld. Hierin zijn afspraken vastgelegd over de regionale besteding van het beschikbare WEB-budget voor 2016 en 2017. Dit programma vormt de basis voor de Venlose aanpak van laaggeletterdheid. Laaggeletterdheid kent een brede problematiek waarbij samenwerking en afstemming met allerlei partners van essentieel belang is. In 2017 informeren wij u over het aanvalsplan laaggeletterdheid.

Leren loont

Gemeenten, onderwijsinstellingen en maatschappelijke partners hebben minder middelen beschikbaar om hun taken uit te voeren. Tegelijkertijd wordt van deze partijen een passende dienstverlening op adequate locaties verwacht. Dit vraagt om samenwerking. Samenwerking die complex is gezien het aantal partijen en de soms (schijnbaar) tegengestelde belangen. Daarom is het belangrijk dat wij vanuit

onze rol en verantwoordelijkheid tijdig uitgangspunten aangeven waarop andere partijen kunnen anticiperen.

In de notitie 'Leren loont' zullen wij onze uitgangspunten verwoorden en wij zullen deze afstemmen met onderwijsinstellingen en maatschappelijke partners. Wij hebben in 2016 een eerste opzet voor de notitie geformuleerd en zullen deze in 2017 afronden.

Wat heeft het gekost?

Competentie ontwikkeling

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Verschil
Baten	3.205	3.236	101%	31
Lasten	3.788	3.824	101%	-36
Saldo baten en lasten	-583	-587	101%	-4
Ottrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat collegeproduct: Competentie ontwikkeling				
	-583	-587	101%	-4

VVE/peuterspeelzaalwerk

(Onderwijsachterstandenbeleid) heeft een overschrijding plaatsgevonden van € 245.000 die met name is veroorzaakt door een aantal kinderdagverblijven een VVE-certificaat te laten behalen. Hierdoor is het VVE-aanbod binnen onze gemeente verruimd. De middelen voor deze overschrijding zijn gehaald uit de balanspost 'vooruit ontvangen bedragen VVE/OAB'. Er is dus feitelijk sprake van een verhoging van de inkomsten met dit bedrag en een overschrijding van de uitgaven met hetzelfde bedrag (effect is budgetneutraal).

Voorkomen vroegtijdig schoolverlaten

Er is zowel sprake van een overschrijding als een onderschrijding van vergelijkbare omvang (effect is budgetneutraal). Wij hadden namelijk ingeschat dat de inkomsten en uitgaven voor de periode van september tot en met december 2016 ook zouden worden ontvangen respectievelijk uitgegeven in 2016. Dit omdat de nieuwe VSV-convenantperiode is ingegaan op 1 september 2016. Dit was echter niet het geval. De inkomsten en uitgaven voor de periode van september tot en met december 2016 worden in 2017 ontvangen respectievelijk uitgegeven.

2.5.3

Toezicht op competentieontw.

Wat hebben wij bereikt?

Voor dit collegeproduct is de volgende tactische doelstelling geformuleerd: het verzorgen van adequaat toezicht op competentieontwikkeling.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Schoolverzuim	2,16	2,32				

Het absoluut verzuim (leerplichtige jongeren) in schooljaar 2015-2016 bedroeg 0. Het aantal meldingen relatief verzuim (leerplichtige jongeren) in schooljaar 2015-2016 bedroeg 429 op een totaal van 18.453 leerplichtige jongeren (2,32%).

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Naast het toezien op het volgen van onderwijs door leerplichtige kinderen, hebben wij in 2016 wederom gecontroleerd op het zogenoemde luxe verzuim. Verzuim omdat ouders eerder op vakantie willen gaan of een activiteit willen ondernemen zonder dat de school hiervoor verlof heeft gegeven. Ook hebben wij meegewerkt aan het beroepenfeest van Regio Venlo on stage. Een initiatief voor leerlingen in het VMBO om gerichter te kunnen kiezen voor een vervolgopleiding.

Verder hebben wij het gebruik van de verzuimkaart geëvalueerd. De verzuimkaart is ontwikkeld door team leerplicht samen met een aantal directeuren uit het primair onderwijs. Deze kaart is een middel om eerder aan de bel te trekken bij signalen van schoolverzuim of andere zorgen. De kaart is volgens de gebruikers duidelijk en bruikbaar.

Wat heeft het gekost?

Toezicht op competentieontw.

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	982	1.008	103%	26
Lasten	1.612	1.640	102%	-28
Saldo baten en lasten	-630	-631	100%	-1
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat collegeproduct: Toezicht op competentieontw.	-630	-631	100%	-1

2.6 Economie en Toerisme

Programma o6: Economie en Toerisme

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	10.452	14.930	143%	4.477
Lasten	13.746	17.415	127%	-3.669
Saldo baten en lasten - Programma o6	-3.294	-2.486	75%	808
Onttrekkingen aan reserves (baten)	505	565	112%	60
Toevoegingen aan reserves (lasten)		388		-388
Saldo verrekening met reserves - programma o6	505	177		-328
Totaal resultaat programma o6	-2.788	-2.309	83%	480

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Resultaat Bevord.Agrof.log.en maakindus.	-1.170	-1.145	98%	25
Resultaat Bevorderen toerisme	-682	-596	87%	86
Resultaat Ontwikkelen bedrijventerreinen	-477	-233	49%	244
Resultaat Versterken reg.Kennisinfrastr	-459	-335	73%	124
Totaal resultaat programma o6	-2.788	-2.309	83%	480

2.6.1

Versterken reg.Kennisinfrast

Wat hebben wij bereikt?

De onderwijs- en kennisinfrastructuur moet een belangrijke bijdrage leveren aan het vasthouden en aantrekken van hoogopgeleide mensen voor de stad en regio. Dit vraagt om de aanwezigheid van sterke onderwijs- en kennisinstellingen met een duidelijk eigen profiel, excellente samenwerking met het bedrijfsleven en kennistransfer. De gemeente Venlo heeft hierbij in 2016 vanuit haar faciliterende rol een bijdrage geleverd aan de volgende resultaten:

1. *Ondersteunen uitbreiding WO-onderwijs en -onderzoek*

Het aantal opleidingen van de UM (2 masters en University College) is in 2016 gelijk gebleven, maar het aantal studenten is licht toegenomen. Dit is mede te danken aan de start van het tweede studiejaar van de University College.

2. *Stimuleren van uitbreiding HBO-onderwijs en -onderzoek*

Het aantal studenten in het HBO is in 2016 weer toegenomen. Zo is Fontys Hogescholen (Fontys) gestart met de Minor E-Commerce en E-fulfilment en met het Lectoraat Business Services Innovation. Daarnaast heeft Fontys het Businessplan Business Services ingediend bij de provincie Limburg in kader van de Kennis-as. En op basis van het Businessplan Innovatie-ecosysteem Zorg is in 2016 gewerkt aan het opstellen en uitwerken van de bachelor propositie (Bachelor Zorg). Het onderzoek- en innovatiespoor binnen deze propositie is samen met de werkgevers Zorg Regio Venlo verder uitgewerkt. Tot slot valt te melden dat de samenwerking tussen Fontys en Hogeschool Zuyd, UM, OU, Gilde Opleidingen en Arcus verder is geïntensiveerd (zie ook MBO). Wat de HAS betreft heeft het College in 2016 een besluit genomen inzake concept intentieverklaring die in 2017 afgesloten wordt tussen HAS, Provincie Limburg en de gemeente Venlo.

3. *Versterken positie MBO ten opzichte van de arbeidsmarkt en HBO.*

Zoals gemeld in de Finrap was er in 2016 sprake van een incidentele onderuitputting van het budget. Toch is de positie van het MBO onderwijs in 2016 weer verder versterkt, ook al is het aantal MBO leerlingen gedaald. Zo hebben Fontys en Gilde Opleidingen het schakelprogramma HBO Techniek opgesteld en hebben ze samen met Arcus ook het schakelprogramma HBO Logistiek opgestart en uitgevoerd. Tot slot kan worden gemeld dat in 2016 is gestart met de voorbereiding van de aanvraag Centrum voor Innovatief Vakmanschap Maak-Smartindustrie. Gilde Opleidingen werkt hierbij samen met het bedrijven, Fontys en de gemeente Venlo.

4. *Aanjagen van en stimuleren van C2C in curricula MBO, HBO en WO*

Er is in 2016 een C2C - Onderwijsbijeenkomst (PO, MBO, HBO en WO) georganiseerd. Doel was het inventariseren van alle lopende ontwikkelingen in kader van C2C bij onderwijspartijen. Begin 2017 zullen hieruit activiteiten worden ontplooid die aansluiten bij het C2C jaar.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Studenten MBO, HBO en WO speerpuntensectoren (studerend in Venlo)	6.050,00	6.152,00	6.200,00	6.360,00	6.515,00	6.515,00
<p>Aantal op 1 oktober van lopend studiejaar ingeschreven studenten bij een technische of economische opleiding in Venlo gericht op een beroeps carrière binnen de agrofood, industrie of logistiek. Realisatie 2016 betreft studiejaar 2016-2017. Geconcludeerd kan worden dat in 2016 het aantal studenten is toegenomen met 1,8%. Hierbij wordt aangetekend dat deze groei vooral door het aantal studenten in het HBO en WO is veroorzaakt (+3,1%). De daling van het aantal MBO leerlingen is deels het gevolg van een administratieve wijziging. Bron: onderwijsinstellingen (inventarisatie beleidsmedewerker).</p>						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Opleidingen MBO, HBO en WO (speerpunten)	14,00	14,00	16,00	17,00	17,00	17,00
<p>Aantal volwaardig geaccrediteerde opleidingen die opleiden voor een beroeps carrière binnen de agrofood, industrie en logistiek; minoren worden niet meegenomen Bron: Onderwijsinstellingen (inventarisatie beleidsmedewerker). Het aantal studies is in 2016 niet toegenomen en daarmee is de doelstelling niet bereikt. Hierbij wordt aangetekend dat naar verwachting in 2017 het aantal studies wel weer zal toenemen.</p>						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

We hebben in 2016 de volgende faciliterende activiteiten uitgevoerd:

- We hebben bestuurlijk en ambtelijk het trekkerschap van het regionale thema Kennisinfrastructuur vervuld en vanuit die rol waren we ambtelijk vertegenwoordigd in het Programma Overleg Regio Venlo (POR).
- We hebben samen met de provincie Limburg deelgenomen aan het periodiek overleg met de Universiteit van Maastricht over het nemen van flankerende maatregelen (zie programma 8).
- We hebben zowel bilaterale als collectieve gesprekken gevoerd met het HBO (Fontys en HAS) om deze opleidingen te stimuleren nieuwe opleidingen in Venlo te starten. Dan wel initiatieven van deze opleidingen te ondersteunen bij het aanvragen en realiseren van nieuwe opleidingen.

- We zijn in gesprek gebleven met het MBO (Gilde Opleidingen en Citaverde) om de aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt te verbeteren en de instroom en doorstroom te vergroten (o.a. door genoemde schakelprogramma's). Daarnaast hebben we de aanvraag voor en realisatie van Centra voor Innovatief Vakmanschap ondersteund.
- We zijn in gesprek gegaan met alle onderwijsinstellingen (van PO t/m WO) over C2C activiteiten.

Wat heeft het gekost?

Versterken reg.Kennisinfrastr

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten		12		12
Lasten	959	847	88%	112
Saldo baten en lasten	-959	-835	87%	124
Onttrekkingen aan reserves (baten)	500	500	100%	
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves	500	500	100%	
Totaal resultaat collegeproduct: Versterken reg.Kennisinfrastr	-459	-335	73%	124

In de Finrap werd gewezen op een verwachte incidentele onderuitputting van het budget van € 50.000 voor het onderdeel 'Versterken positie Middelbaar Beroepsonderwijs (MBO)'. Dit heeft zoals gemeld echter geen negatieve invloed gehad op de behaalde resultaten. Daarnaast heeft de tijdelijke begrotingswijziging besturingsmaatregel DMT FinRap 2016 geleid tot het 'on hold' zetten van financiële uitgaven. Voor een deel heeft dit er toe geleid dat er met partners afspraken zijn gemaakt over het temporiseren van activiteiten danwel het uitstellen van uitgaven tot 2017.

2.6.2

Bevord.Agrof.log.en maakindus.

Wat hebben wij bereikt?

Het bevorderen van de regionale economie is primair gericht op versterking van (de crossovers tussen) de drie in onze regio krachtig aanwezige speerpuntsectoren. C2C (innovatieve economische concepten) en sustainability vormen daarbij een belangrijke rode draad. De gemeente Venlo heeft vanuit haar faciliterende rol een bijdrage geleverd aan de volgende resultaten:

1. *Ondersteuning vorming netwerken speerpuntsectoren*

In 2016 waren de eerste bijeenkomsten van de Economic Development Board (EDB). Zoals gemeld in de Vorap is daarnaast het Bright Innovation Network Greenport Venlo (BING) opgericht. Dit is een netwerk van innoverende ondernemingen, ondersteund door een MKB-loket ten behoeve van innovatievraagstukken van ondernemers (zie ook bullet 3).

Het programma van SMART Logistics Center Venlo heeft in 2016 weer een aantal resultaten opgeleverd. Voorbeelden hiervan vormen de samenwerking met het Havenbedrijf Rotterdam en nieuwe opleidingen zoals de e-fulfilment opleiding van Fontys (zie ook collegeproduct 'Versterken regionale kennisinfrastructuur'). Bovendien vond voor de tweede keer het logistieke congres Eye for Transport plaats in Venlo.

Ten aanzien van het programma van Technovalley is het eerste concrete programmaonderdeel rondom circular design opgepakt. Dit leidt tot meer onderzoeks- en stageplekken bij industriële bedrijven in de regio.

2. *Versterken relatiebeheer binnen speerpuntsectoren*

Het ondersteunen van ondernemersverenigingen en casemanagement heeft in 2016, evenals voorgaande jaren, veel resultaten opgeleverd. Conform de productenraming hebben bedrijfscontactfunctionarissen wekelijks gesprekken gevoerd met en bezoeken gebracht aan ondernemers. De resultaten hiervan zijn veelal minder zichtbaar of niet volledig toe te schrijven aan dit onderdeel. Genoemd kan bijvoorbeeld worden het Ondernemerscafe Venlo. Een platform voor alle ondernemers van Venlo dat 6x per jaar een bijeenkomst in de binnenstad van Venlo rondom ondernemersgerichte thema's organiseert. Een ander resultaat, dat mede voortvloeit uit het acquisitieplan, vormt de website www.investinvenlo.com (zie ook collegeproduct 'Ontwikkelen bedrijventerreinen').

3. *Ondersteunen van starters- en innovatiestimulering speerpuntsectoren*

De succesvolle startersregeling waarbij in 2015 een 20-tal vouchers beschikbaar werden gesteld is in 2016 niet opgepakt. Dit naar aanleiding van een besluit van de Raad om per direct te stoppen met de vouchers en deze middelen vanaf 2017 in te zetten om een bezuiniging op VenloPartners terug te draaien.

Rondom de drie onderzoeks- en innovatielijnen van de Campus zijn enkele innovatieprojecten opgestart die fysiek landen op de Brightlands Campus Greenport Venlo. Zoals gemeld is daarnaast in 2016 het BING opgericht.

4. *Versterken C2C / sustainability speerpuntsectoren*

De opening van het Stads kantoor in het najaar van 2016 vormde de start van het C2C jaar. In 2016 hebben 15.000 bezoekers het stadskantoor bezocht, waaronder nationale en internationale (handels)delegaties, Nederland circulaire hotspot, ondernemers, architecten, (Duitse) gemeenten, onderwijsinstellingen, (inter)nationale pers en media en inwoners (open dagen). Dit heeft geleid tot veel exposure, zowel lokaal/regionaal, als nationaal en internationaal.

Daarnaast heeft er een groot aantal activiteiten plaatsgevonden. Een zeer aansprekend voorbeeld hiervan vormt de Circular Challenge, waarbij studenten hebben gewerkt aan circulaire vraagstukken van drie Venlose bedrijven (Océ Canon, ZON en Office Depot). Deze Challenge is georganiseerd door de gemeente Venlo, C2C ExpoLAB, Blue Innovation Centre, HAS, Fontys en Sustainable Motion.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Arbeidsplaatsen speerpuntsectoren economie			24.300,00	24.500,00	24.800,00	25.000,00
<p>Aantal arbeidskrachten die beroepsmatig minimaal 12 uur per week betaalde activiteiten verrichten (inclusief uitzendkrachten, maar exclusief seizoensarbeid) binnen de agrarische sector, industrie en logistiek (vervoer & opslag en groothandel). Bron: LISA. Meest actuele cijfer heeft betrekking op 2014. Cijfers 2016-2020 betreft een raming op basis van een groeiambitie van 1%. CPB (2015) gaat uit van maximaal 0,7% werkgelegenheidsgroei per jaar in de periode 2001-2020 (scenario Global Economy). Door het ontbreken van gegevens over 2015 en 2016 is niet vast te stellen of de ambitie is gerealiseerd</p>						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Door acquisitie gerealiseerde arbeidsplaatsen topsectoren			500,00	500,00		
<p>Betreft het aantal arbeidskrachten die beroepsmatig minimaal 12 uur per week betaalde activiteiten verrichten (inclusief uitzendkrachten) op het moment van de start van bedrijfsactiviteiten van bedrijven (binnen de speerpuntsectoren) die zich vestigen op een nieuw uitgegeven bedrijfskavel op de eigen bedrijventerreinen van de gemeente Venlo en dus niet de werklocaties waarvoor DCGV/TPN/VGP aan de lat staat. Deze indicator is gerelateerd aan het begin 2015 vastgestelde acquisitieplan 2015-2017. Derhalve slechts voor de jaren 2015-2017 een raming is opgesteld, die afgeleid is van de doelstellingen in het acquisitieplan. Een databank ontbreekt nog.</p>						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

We hebben in 2016 onder andere de volgende activiteiten uitgevoerd:

- We hebben de EDB ambtelijk ondersteund bij het opstellen van een eerste aanzet tot een regionale economische agenda. Daarnaast hebben we de regio Venlo bestuurlijk vertegenwoordigd in de EDB.
- We hebben met onze regionale partners voorbereidingen getroffen voor de inrichting van het zogenaamde BING loket ten gunste van het regionale MKB.
- We hebben bestuurlijk en ambtelijk het trekkerschap van de regionale thema's Logistiek en Industrie vervuld en vanuit die rol waren we ambtelijk vertegenwoordigd in het Programma Overleg Regio Venlo (POR)
- We hebben ambtelijk deelgenomen aan het Regionaal Coördinerend Overleg Economie (ambtelijk) en Portefeuillehoudersoverleg Economie (bestuurlijk).
- Het relatiebeheer is verder geïntensiveerd, onder andere om het bedrijfsleven te verbinden aan de campusontwikkeling, de EDB, het BING het C2C jaar, het

WSP en branding. De bedrijfscontactfunctionarissen hebben wekelijks gesprekken gevoerd met en bezoeken gebracht aan ondernemers.

- We zijn nauw betrokken geweest bij het opstellen van de City Deals 'Circulaire Stad' en 'Voedsel op de stedelijke agenda'.
- De Venlose C2C-voorbeelden zijn op 30 bijeenkomsten in het binnen- en buitenland gepresenteerd.
- In aanloop van het C2C jaar hebben we al veel gesprekken gevoerd met stakeholders om gezamenlijke activiteiten te realiseren en een gezamenlijke ambitie/agenda te formuleren.

Wat heeft het gekost?

Bevord.Agrof.log.en maakindus.

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	122	78	64%	-44
Lasten	1.297	1.228	95%	69
Saldo baten en lasten	-1.176	-1.150	98%	25
Onttrekkingen aan reserves (baten)	5	5	100%	
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves	5	5	100%	
Totaal resultaat collegeproduct: Bevord.Agrof.log.en maakindus.	-1.170	-1.145	98%	25

2.6.3

Bevorderen toerisme

Wat hebben wij bereikt?

De nadruk bij de structuurversterking van de toeristische functie ligt in de binnenstad, Arcen en Kloosterdorp Steyl. De Maas vormt daarbij een belangrijke verbindende schakel. De twee opgaven in de begroting 2016 hebben de volgende lokale en regionale resultaten opgeleverd:

1. *Stimuleren en faciliteren van (ondernemers) initiatieven in de toeristische speerpuntgebieden Arcen, stedelijk centrum en Steyl*

In het kader van het Toeristisch Recreatief ActieProgramma (TRAP) is in 2016 een aantal (impuls)projecten opgestart en uitgevoerd. Concreet te noemen zijn o.a. de voetgangersbewegwijzering in Steyl en Arcen, acquisitie groepsdagtochtenmarkt Kasteeltuinen en toeristische kern Arcen, KnopenLopen Steyl-Tegelen-Venlo, versterken verblijfsfunctie Maaspromenade Arcen, fietsevenement Grensland Mooiste en het Europese interregproject cultuurgeschiedenis digitaal.

In het kader van de ambitie D2 Toerisme langs de Maas uit het coalitieprogramma zijn twee belangrijke mijlpalen behaald. Enerzijds de realisatie van het Limburgs Schutterijmuseum in de voormalige Rochuskerk. Hiermee is voorzien in een adequate herbestemming van religieus vastgoed, die tevens bijdraagt aan versterking van de cultuurtoeristische ontwikkeling van Kloosterdorp Steyl. Anderzijds is in 2016 het Ontwikkelfonds Kloosterdorp Steyl ingesteld waarmee de transformatieopgave van leegstaande kloostergebouwen nu daadwerkelijk invulling kan krijgen. Belangrijke randvoorwaarde daarvoor was de eigendomsoverdracht in erfpacht aan de stichting Kloosterdorp Steyl. Ook dat heeft in 2016 zijn beslag gekregen. Beiden zijn door een gezamenlijke financiële inspanning van de provincie Limburg en onze gemeente tot stand gekomen.

Verder krijgt de regionale samenwerking op het terrein van de vrijetijdseconomie steeds meer vorm en inhoud. In het kader van de POL – uitwerking vrijetijdseconomie zijn in 2016 bestuursafspraken voor de verblijfsrecreatie vastgelegd. De regionale toeristische visie is nader uitgewerkt in een (concept) regionaal programmaplan vrijetijdseconomie.

2. *Gezamenlijk met regionale partners promoten en vermarkten van de toeristische regio Noord-Limburg*

Op basis van het jaarplan 2016 van Leisure Port is invulling gegeven aan promotie en marketing van de regio, zowel in de richting van toeristen als mede onze eigen inwoners.

In 2016 heeft intensief overleg plaatsgevonden over de invulling van een nieuw businessplan voor de periode 2017 tot en met 2020, waarbij recht wordt gedaan aan nieuwste inzichten en trends op het vlak van strategische promotie/marketing en bv de inzet van social media.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Toeristische overnachtingen	754.200,00		761.500,00	764.000,00	766.500,00	769.900,00
<p>Betreft aantal overnachtingen op basis van de heffing toeristenbelasting door BSGW. Definitieve cijfers van voorafgaand jaar komen pas na 1 juli beschikbaar. Dat betekent dat voor 2016 nog geen gegevens beschikbaar zijn. Ambitie uit T&R visie uit 2010: in 10 jaar 5% groei van het aantal overnachtingen. In 2010 was het aantal overnachtingen 649.000 in 2013 753.400 en daarmee de ambitie al gehaald. Als extra ambitie wordt ingezet op een groei van 2,5 % in de periode 2015-2020, met 2013 als basis.</p>						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Arbeidsplaatsen T&R	3.310,00		3.310,00	3.310,00	3.310,00	3.310,00
<p>Aantal arbeidskrachten die beroepsmatig minimaal 12 uur per week betaalde activiteiten verrichten (inclusief uitzendkrachten, maar exclusief seizoensarbeid) binnen de toeristische secto. Bron: LISA. Meest actuele cijfer heeft betrekking op 2015. Sinds 2011 is het aantal arbeidsplaatsen met 10% gedaald. Cijfers 2016-2020 betreft een raming. De ambitie die de basis vormt van deze raming is: het voorkomen van verdere daling van de werkgelegenheid. Gezien de daling van de afgelopen jaren en omdat in de toeristische sector de aandacht de komende jaren vooral ligt op kwaliteitsverhoging, wordt een groei van de werkgelegenheid in de toeristische sector niet realistisch geacht.</p>						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

We hebben in 2016 onder andere de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Op lokaal niveau is de gemeente Venlo in de samenwerking met de partners opgetreden als regisseur bij de uitvoering van het lokaal toeristische Actieplan.
- We hebben actief ondernemersinitiatieven gestimuleerd en gefaciliteerd in de toeristische speerpuntgebieden Arcen, Venlo-Centrum en Steyl.
- We hebben actief initiatieven gestimuleerd en gefaciliteerd die leiden tot versterking van de Maas als schakel tussen de drie speerpuntgebieden.
- We hebben actief initiatieven gestimuleerd en gefaciliteerd die leiden tot herbestemming en versterking van de cultuurtoeristische ontwikkeling in Kloosterdorp Steyl.

- Gezamenlijk met de andere regiogemeenten is gewerkt aan de bestuurlijke POL-afspraken vrijetijdseconomie en aan een meerjarig regionaal programmaplan vrijetijdseconomie.

Wat heeft het gekost?

Bevorderen toerisme

	bedragen x €1.000			
	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten		1	183%	
Lasten	682	597	87%	85
Saldo baten en lasten	-682	-596	87%	86
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat collegeproduct: Bevorderen toerisme	-682	-596	87%	86

2.6.4

Ontwikkelen bedrijventerreinen

Wat hebben wij bereikt?

Ter bevordering van de regionale economie wordt ingezet op het stimuleren van bedrijvigheid op werklocaties door het beschikbaar hebben en actief aanbieden - via case- en accountmanagement en acquisitie - van een aantrekkelijk en gedifferentieerd aanbod aan werklocaties en commercieel vastgoed. C2C en arbeidsmarkt vormen daarbij twee sleutelbegrippen. De gemeente Venlo heeft in 2016 een bijdrage geleverd aan de volgende resultaten:

1. *Zorgen voor voldoende gedifferentieerd (regionaal) aanbod nieuwe werklocaties geïnspireerd door C2C gedachtengoed*

In de productenraming 2016 werd er van uitgegaan dat de regionale POL-visies Bedrijventerreinen en Kantoren in december 2015 zouden worden vastgesteld. Vanwege de invloed van De Vervlechting op de POL-visie Bedrijventerreinen is de vaststelling van deze visie doorgeschoven naar begin 2017. Dat geldt ook voor de POL-visie Kantoren. Hier lag een discussie over de juistheid van de provinciale data aan ten grondslag. Door deze vertraging en het ontbreken van financieel budget s het stimuleren en faciliteren van herstructurering van verouderde bedrijventerreinen nog niet opgepakt in 2016. Wel heeft er herstructurering vanuit de markt plaatsgevonden zonder directe inbreng vanuit overheid met herlocatie van Biesheuvel Techniek. Voor Glastuinbouwgebied Meelderbroek in Belfeld is samen met de ondernemers een plan van aanpak ontwikkeld om het gebied toekomstbestendig te maken.

De Vervlechting van de uitvoeringsorganisaties in het Klaver-4 gebied is in december 2016 door besluitvorming in de raad afgerond. De implementatie hiervan zal op 1 februari 2017 afgerond zijn.

Op Trade Port Noord (TPN) is in 2016 circa 27,5 ha bedrijfsgrond verkocht en geleverd aan onder andere Rockspring, Prologis en Elkar met een inschatting dat dit circa 415 nieuwe arbeidsplaatsen zal opleveren. Daarnaast in 2016 al verkocht, maar te leveren in 2017, circa 48 ha met een inschatting van circa 1000 nieuwe arbeidsplaatsen. Ook is voor circa 30 ha. opties op gronden verleend. De bedrijfskavels binnen het voormalige TPN gebied zijn nagenoeg allemaal verkocht. Daarnaast investeert het bedrijf Deltastar op de campus met 30 arbeidsplaatsen Voor de uitgifte van en de interesse voor Venlose terreinen wordt verwezen naar bullet 3.

2. *Bijdragen aan aanpak van de (regionale) leegstandsproblematiek kantoren en bedrijfspanden*

In de in 2016 uitgewerkte POL-visies Bedrijventerreinen, Kantoren en Detailhandel vormt leegstand een belangrijk thema. Zoals gemeld worden de visies Bedrijventerreinen en Kantoren begin 2017 vastgesteld door het Portefeuillehouders Ruimte. Dat geldt ook voor de visie Detailhandel.

In 2016 zijn enkele kantoorlocaties in onze binnenstad getransformeerd naar studentenhuisvesting (zie Programma 8). Daarnaast is de BIZ vastgoed opgericht in de binnenstad om de leegstand in de binnenstad aan te pakken.

In 2016 is verder een leegstands-aanpak plan voor het centrum van Tegelen opgesteld. Aanpak van het centrum van Blerick is vanwege het uitblijven van extra financiële middelen voor aanpak leegstand in samenspraak met de Raad gefaseerd naar 2018.

Eind 2016 is samen met Ondernemend Venlo een enquête uitgezet om alle kansen en bedreigingen van onze bedrijventerreinen in beeld brengen. Leegstand vormt daarbij een belangrijk onderdeel van.

Bij voorgaande wordt aangetekend dat dit collegeproduct in 2016 nog niet over een eigen financieel budget beschikte.

3. *Uitvoeren acquisitieplan*

De in 2016 uitgevoerde actieve acquisitie heeft de naamsbekendheid van Venlo bij potentieel vestigende bedrijven vergroot. De lancering van de websites www.InvestinVenlo.com en www.venloverkoopt.nl in 2016 heeft hier een belangrijke bijdrage aan geleverd. Voor de Venlose bedrijventerreinen valt te verplaatsing van Biesheuvel naar Trade Port West te vermelden. Ook zijn vier percelen op de bestaande Venlose terreinen, zoals Noorderpoort, in optie en er is veel concrete belangstelling voor kavels op de Venlose bedrijventerreinen. Aangetekend wordt echter dat de actieve acquisitie in 2016 vooral op langere termijn resultaten zal opleveren als grondverkoop en arbeidsplaatsen. Daarnaast mag vermeld worden dat geleverde acquisitie inspanningen in de voorafgaande jaren een bijdrage hebben geleverd aan de genoemde uitgiftes op TPN (zie bullet 1).

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aantal starters	120,00		100,00	100,00	100,00	100,00
<p>Aantal in het Handelsregister van het KvK ingeschreven economisch actieve starters in een jaar. Voor 2016 is het aantal starters nog niet bekend. Het aantal starters varieert per jaar, maar de lang jaarlijkse trend bedraagt circa 100 starters per jaar. De ambitie voor 2015 (100 starters) is ruimschoots gehaald. Er is na 2016 geen budget meer beschikbaar voor startersondersteuning. De ambitie is daarom naar beneden bijgesteld. Gestreefd wordt naar behoud van het aantal starters rond het lang jaarlijkse gemiddelde van 100.</p>						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aantal oprichtingen	68,00		75,00	80,00	90,00	100,00
<p>Aantal in het Handelsregister van de KvK ingeschreven economisch actieve oprichtingen in een jaar. Het aantal oprichtingen in 2016 is nog niet bekend. Als ambitie wordt uitgegaan van een toename van het aantal oprichtingen van ca 10% (basisjaar 2015).</p>						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Uitgifte (rest)kavels	0,63		2,60	2,60	2,60	1,30
<p>Betreft uitsluitend uitgifte bedrijventerreinen onder eigen exploitatie en beheer in hectare. Uitgifte in K4 gebied (TPN, VGP en Freshpark) zijn niet meegenomen (Bron: REBIS; provincie Limburg 2016). Gegevens van 2016 zijn nog niet beschikbaar. De ambitie is gebaseerd op het acquisitieplan 2015-2017 dat begin 2015 is vastgesteld. Het gaat om 4 ha extra uitgifte in periode 2015-2017 bovenop de gemiddelde uitgifte van de afgelopen 5 jaar op eigen bedrijventerreinen (1,3 ha). Gezien de doorlooptijd van acquisitie en uitgifte, worden de resultaten van de inspanningen in kader van het acquisitieplan voor de periode 2015-2017 ingeboekt in de periode 2016-2018.</p>						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

We hebben in 2016 de volgende faciliterende activiteiten uitgevoerd:

- We hebben bestuurlijk en ambtelijk het trekkerschap van het regionale POL-uitwerkingen Bedrijventerreinen en Kantoren vervuld en vanuit die rol waren we ambtelijk vertegenwoordigd in het Regionaal Coördinerend Overleg Ruimte.
- We hebben overleg gevoerd met ondernemers(verenigingen) in Tegelen-Centrum en Blerick-Centrum (zie programma 10)
- We hebben samen met de Provincie en de andere betrokken regiogemeenten in een actieve bijdrage geleverd aan de ontwikkeling kennislandschap en het aantrekken van nieuwe bedrijven/start-ups in en rond Villa Flora

- We hebben samen met de provincie Limburg en andere aandeelhoudende regiogemeenten een actieve bijdrage geleverd aan de Vervlechting van de uitvoeringsorganisaties in het Klaver-4 gebied.
- We hebben de nog vrije bedrijfskavels van de gemeente Venlo representatief gemaakt, in de markt gezet via venloverkoopt.nl en investinvenlo.com en er concrete acquisitie op uit gezet d.m.v. tijdelijke inhuur. Er is daarbij niet uitsluitend ingezet op financieel rendement uit grondverkoop, maar ook op concrete sociaal-maatschappelijk en ruimtelijk-economische rendement.

Wat heeft het gekost?

Ontwikkelen bedrijventerreinen

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	10.330	14.839	144%	4.509
Lasten	10.807	14.743	136%	-3.936
Saldo baten en lasten	-477	95	-20%	573
Onttrekkingen aan reserves (baten)		60		60
Toevoegingen aan reserves (lasten)		388		-388
Saldo verrekening met reserves		-328		-328
Totaal resultaat collegeproduct: Ontwikkelen bedrijventerreinen	-477	-233	49%	244

Grondexploitaties

In bovenstaande cijfers zijn de volgende budgettair neutrale afwijkingen (inclusief verrekening met reserves) met betrekking tot de grondexploitaties opgenomen.

Aanbod werklocaties (Trade Port West)

Uitg./Ink.	Begroting	Realisatie	Restant
Inkomsten	-800	-947	147
Uitgaven	800	947	-147

Na een langdurige invorderingsprocedure is in de grex TPW alsnog een exploitatiebijdrage ontvangen in de vorm van baatbelasting (plus invorderingsrente).

Veegtes

Uitg./Ink.	Begroting	Realisatie	Restant
Inkomsten	-400	-264	-136
Uitgaven	400	264	136

Overige bedrijventerreinen

Uitg./Ink.	Begroting	Realisatie	Restant
Inkomsten	-5.873	-10.444	4.571
Uitgaven	5.873	10.116	-4.243

Mutaties reserves:

Inkomsten		-60	60
Uitgaven		388	-388
Saldo	0	0	0

Grondverkoop aan Holland Casino is alsnog eind 2016 gerealiseerd, terwijl dit niet in de raming 2016 was opgenomen. Tevens is de boekwaarde van betreffend perceel vanuit de grondvoorraad naar de exploitatie overgeheveld.

Overig

Op basis van de liquiditeitsbehoefte van TPN zijn de rentelasten en -opbrengsten van de kredietfaciliteit € 244.000 lager dan geraamd.

De tijdelijke begrotingswijziging besturingsmaatregel DMT FinRap 2016 betekende voor de budgetten binnen dit collegeproduct het volgende:

- Onderhoud Openbare Ruimte - 30.000 €
- TPN / DCGV - 27.000 €

Dit collegeproduct heeft hiermee een belangrijke bijdrage geleverd aan het feit dat voor wat betreft programma 6 Economie en Toerisme de organisatie er in geslaagd is om de besturingsmaatregel DMT FinRap 2016 te realiseren.

2.7 Sport- en Cultuurbevordering

Programma 07: Sport- en Cultuurbevordering

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	3.206	3.074	96%	-132
Lasten	12.079	11.914	99%	165
Saldo baten en lasten - Programma 07	-8.873	-8.840	100%	33
Onttrekkingen aan reserves (baten)	32	32	100%	
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves - programma 07	32	32		
Totaal resultaat programma 07	-8.841	-8.808	100%	33

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Resultaat Kleinschalig cult initiatieven	-1.378	-1.345	98%	33
Resultaat Sportontwikkeling	-2.159	-2.101	97%	58
Resultaat Sportvoorzieningen	-5.304	-5.362	101%	-58
Totaal resultaat programma 07	-8.841	-8.808	100%	33

2.7.1

Sportontwikkeling

Wat hebben wij bereikt?

Voor dit collegeproduct is de volgende tactische doelstelling geformuleerd: het bevorderen van deelname aan sport en bewegen.

Uit de stadspeiling 2015 blijkt dat:

- 56,7 % van onze volwassen inwoners voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (minimaal 5 keer per week 30 minuten matig intensief bewegen);
- 64,6 % van onze volwassen inwoners voldoet aan de RSO-norm (minimaal 12 keer sporten per jaar);
- 46 % van onze volwassen inwoners lid is van een sportvereniging/sportschool.

In 2016 zijn 591 kinderen door het Jeugdsportfonds ondersteund om te gaan of te blijven sporten.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aandeel inwoners dat voldoet aan de RSO-norm	64,60					
Over 2016 zijn geen gegevens beschikbaar uit de stadspeiling.						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aandeel inwoners dat lid is van een sportvereniging	46,00					
Over 2016 zijn geen gegevens beschikbaar uit de stadspeiling. Uit de VSG-monitor (Vereniging Sport en Gemeenten) blijkt dat 21,4% van onze inwoners in 2016 lid was van één of meerdere sportbonden.						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Vitale sportverenigingen

In 2016 hebben wij sportverenigingen en sportbesturen ondersteund in de ontwikkeling naar een meer 'open karakter' (*). Deze ondersteuning vindt plaats onder de titel 'ClubTotaal'. Om onze ondersteuning nog beter onder de aandacht te brengen bij verenigingen, hebben wij een nieuwsbrief verspreid en hebben wij de website vernieuwd (www.clubtotaal.nl). Met deze website worden de kennis en ervaringen die zijn opgedaan voor iedereen toegankelijk. Ook Sportcafé XL heeft

met een 15-tal inspirerende sessies bijgedragen aan kennisoverdracht naar verenigingen. Daarnaast hebben wij gewerkt aan de ontwikkeling van onze sportconsulenten zodat zij verenigingen nog beter van dienst kunnen zijn. Hiervoor hebben zij onder andere trainingen en cursussen gevolgd en hebben zij deelgenomen aan inspiratiebijeenkomsten.

(*) Een open club is een ontmoetingsplek waarbij de club de eigen leden, buurtbewoners en andere regelmatige bezoekers uitnodigt om te sporten, te bewegen, te ontmoeten en om bij de vereniging betrokken te raken en te blijven. Dat kan op velerlei gebied. Op een open sportpark bestaat de mogelijkheid zoals hiervoor aangegeven door clubs die open staan voor en naar de omgeving.

Sport is ook een belangrijk middel voor het bereiken van een gezonde leefstijl. Daarom zetten wij combinatiefunctionarissen in op het stimuleren van de zogenoemde 'inactieven'. Zij kunnen hiervoor o.a. de beweegpas gebruiken. Ook activiteiten zoals Walking Football en VVV-Venlo Streetleague zijn gericht op het bevorderen van de deelname aan sportieve activiteiten.

Het programma 'VIA VVV in de wijk' werkt met verschillende sport- en beweegactiviteiten aan gezonde en leefbare wijken. Jongeren met een gezondheidsachterstand worden met projecten als Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG, www.jogg.venlo.nl) en Shape in beweging gebracht. Bewegen wordt daarmee onderdeel van een gezonde leefstijl. Hierbij hebben wij onze aandacht met name gericht op het stadsdeel Blerick en de doelgroep jeugd van -9 maanden tot 6 jaar. Binnen JOGG werken wij nauw samen met scholen, organisaties voor kinderopvang, woningcorporaties en Via-VVV.

Verder hebben wij ingezet op het stimuleren van 'De gezonde Sportkantine' en een 'Veilig Sport Klimaat'. Met het Veilig Sport Klimaat versterken wij het pedagogische opgroei- en opvoedklimaat binnen verenigingen door de inzet van een verenigingspedagoog.

Ook het onderwijs werkt nadrukkelijk aan het versterken van dit pedagogische opgroei- en opvoedklimaat. De inzet van combinatiefuncties in het (bewegings)onderwijs heeft bijvoorbeeld jongeren bewust gemaakt van een gezonde leefstijl en heeft hun weerbaarheid in het algemeen, en tegen pestgedrag in het bijzonder, vergroot.

De gezamenlijke voetbalverenigingen hebben een bijdrage geleverd aan het re-integreren van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Zo hebben 64 mensen een werkervaringsplaats van hen gekregen en zijn hierbij door hen begeleid. Mede door de inbreng van de verenigingen zijn 8 mensen geplaatst in een reguliere **betaalde** functie.

Met het vaststellen van het Regioplan Sport Noord-Limburg 2016-2020 is een impuls gegeven aan het imago en de profilering van onze regio. De regionale ambitie is om in 2025 de gezondste regio van Nederland te zijn. Om dit te bereiken wordt ingezet op het versterken van de samenwerking tussen verenigingen en de ondersteuning van deze verenigingen. Bijvoorbeeld met Clubtotaal, Iedereen Kan sporten en Jongeren Op Gezond Gewicht.

Iedereen Kan Sporten (IKS, www.iedereenkansporten.nl) besteedt aandacht aan mensen met een beperking. In 2016 is het regionale aanbod van 'aangepast sporten' beter inzichtelijk gemaakt met de site uniek sporten (www.unieksporten.nl) en de app 'sportzoeker'. In deze app zijn ruim 90 sportaanbieders en meer dan 120 beweegactiviteiten opgenomen. Het succes van de app is boven verwachting: binnen enkele maanden is de app al meer dan 400 keer gedownload.

Om sport te stimuleren, hebben wij het programma 'special heroes' op 14 scholen voor speciaal onderwijs in Noord-Limburg aangeboden. We hebben voor deze scholen clinics, sportdagen, beachsportdagen en schaatsactiviteiten georganiseerd. Ook hebben wij een bijdrage geleverd aan het toegankelijker maken van loop-evenementen voor de doelgroep. Het project X-toppers, waarbij deelnemers meedoen aan de Vierdaagse Nijmegen, is hiervan een aansprekend voorbeeld.

Herijken subsidieregels

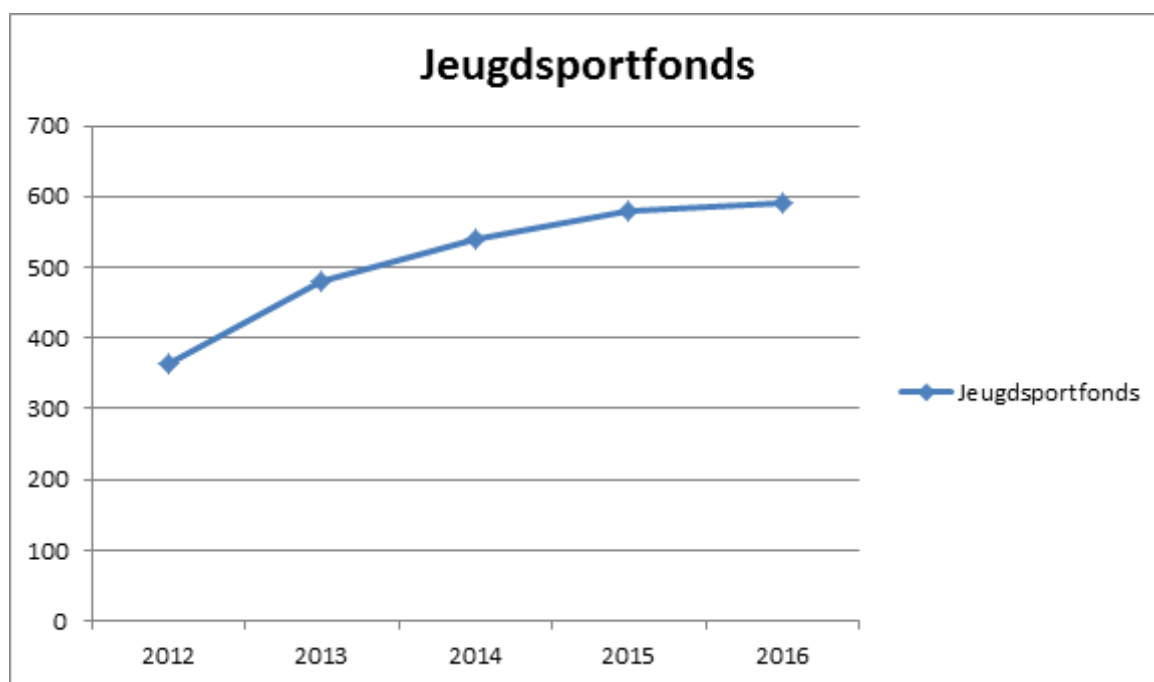
In 2016 zijn wij gestart met het ontwerpen van een nieuw subsidiestelsel: het project 'samen grenzen verleggen'. Het doel is om te komen tot een eenduidige, doeltreffende en doelmatige subsidieverstrekking. Hierbij spelen ontwikkelingen zoals 'loslaten in vertrouwen', de veranderende rol tussen overheid en burger en 'van waarden naar stimuleren' een belangrijke rol. We hebben de projectorganisatie ingericht, het plan van aanpak is vastgesteld en we hebben de eerste subsidieprocessen geanalyseerd. Ook heeft u richtinggevende uitspraken gedaan over het herontwerp van het subsidiestelsel. In 2017 zijn wij gestart met een co-creatief proces om samen met de mogelijke aanvragers van subsidie te komen tot een nieuw subsidiestelsel.

Toegankelijke en laagdrempelige tarieven

We zijn gestart met de voorbereidingen voor een vereenvoudiging van ons tarievenstelsel. Deze vereenvoudiging moet ook leiden tot meer transparantie. Omdat het tarievenstelsel een nauwe relatie heeft met het nieuwe subsidiestelsel, worden deze initiatieven vrijwel gelijktijdig uitgevoerd.

Jeugdsportfonds

In 2016 hebben wij 591 kinderen met het Jeugdsportfonds ondersteund om te gaan en te blijven sporten. Dat is bijna 2% meer dan in 2015. Het aantal ondersteuningsvragen blijft licht toenemen maar de stijging vlakt af. In figuur 7.1 wordt deze ontwikkeling weergegeven. Financieel wordt het Jeugdsportfonds geregeld in programma 3 Participatie en Werkgelegenheid (armoedebeleid).

Figuur 7.1

Wat heeft het gekost?

Sportontwikkeling

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	394	392	99%	-2
Lasten	2.553	2.493	98%	60
Saldo baten en lasten	-2.159	-2.101	97%	58
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat collegeproduct: Sportontwikkeling	-2.159	-2.101	97%	58

2.7.2

Sportvoorzieningen

Wat hebben wij bereikt?

Voor dit collegeproduct is de volgende tactische doelstelling geformuleerd: het behouden en waar nodig versterken van een adequate sportieve omgeving.

In 2016 hebben wij de volgende accommodaties van verenigingen versterkt:

- De toplaag van één van de hockeyvelden van Hockeyclub Blerick is vervangen;
- De kleedaccommodaties van VVV 03 zijn in overleg met deze club grondig gerenoveerd;
- Wij hebben opdracht gegeven voor de renovatie van de kleedaccommodatie bij rugbyclub De Wallaby's;
- Wij hebben een opdracht verstrekt voor de bouw van een sportzaal in Venlo-Zuid. De sportzaal wordt in een zogenoemde C2C-variant uitgevoerd;
- Wij hebben een opdracht verstrekt om de gymzaal in de Hoogstraat in Tegelen op de huidige locatie nieuw te bouwen.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aantal zaaldelen (binnensport) per 10.000 inwoners	4,10					
In 2016 beschikten wij in de gemeente Venlo over 22 gymzalen, 4 sportzalen en 8 sporthallen.						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Bezettingsgraad gymzalen	41,20	43,90				
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aantal wedstrijdelden (buitensport) voor voetbal, hockey, tennis en korfbal per 10.000	10,54	10,54				
In 2016 beschikten wij in Venlo over 3 korfbalvelden, 54 tennisvelden, 8 hockeyvelden en 41 voetbalvelden.						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Bezettingsgraad sportzalen	41,00	40,23				
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Bezettingsgraad sporthallen	65,00	61,22				

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Onderhoud en beheer accommodaties (binnen en buiten)

In 2016 hebben de buitensportverenigingen verder invulling gegeven aan de protocollen zelfwerkzaamheid. Dat betekent dat verenigingen dat deel van het onderhoud en beheer uitvoeren dat binnen de fiscale regelgeving (BTW) is toegestaan.

Samen met de gebruikers van sportpark Merelweg (Venlosche Boys, VOS en VVV-Venlo) hebben wij gezocht naar mogelijkheden om het onderhoud en beheer van dit sportpark over te dragen aan de gezamenlijke gebruikers. Met ondersteuning van Ernst & Young en in overleg met de Belastingdienst is gekozen voor de mogelijkheid om als gezamenlijke gebruikers een Coöperatieve Vereniging (CV) op te richten. In deze CV worden het onderhoud en beheer van de sportvelden ondergebracht. De gemeente verhuurt de sportvelden aan de CV die op haar beurt aan de gebruikers gelegenheid geeft tot sportbeoefening.

Het om niet ter beschikking stellen van sportaccommodaties aan verenigingen tegen een tegenprestatie is in het kader van fiscale wetgeving (BTW) geen haalbare optie gebleken. De BTW-wetgeving schrijft voor dat 'de huur van een sportveld niet symbolisch mag zijn op straffe van geen verrekening van betaalde BTW'. Deze optie zou tot substantiële meerkosten voor de gebruikers leiden.

Om het niveau van de sportfaciliteiten te behouden is in 2016 de toplaag van één van de hockeyvelden van Hockeyclub Blerick vervangen. Verder zijn de kleedaccommodaties van VVV 03 in overleg met deze club grondig gerenoveerd. Ook is opdracht gegeven voor de renovatie van de kleedaccommodatie bij rugbyclub De Wallaby's. Deze accommodatie wordt voor de buitenlessen ook gebruikt door het Blariacumcollege.

Wij hebben een opdracht verstrekt voor de bouw van een sportzaal in Venlo-Zuid. Deze sportzaal wordt in de toekomst gebruikt voor het bewegingsonderwijs van basisschool de Zuidstroom, speciaal onderwijs Velddijk/Wildveld en de islamitische basisschool Al Andalous. De sportzaal wordt in een zogenaemde C2C-variant uitgevoerd.

Verder hebben wij een opdracht verstrekt om de gymzaal in de Hoogstraat in Tegelen op de huidige locatie nieuw te bouwen. Deze gymzaal wordt voor het bewegingsonderwijs gebruikt door de basisscholen St. Jozef en het Maasveld.

Over de renovatie van de gymzalen aan de Emmastraat in Venlo-Zuid hebben wij overleg gevoerd met onderwijskoepel Buitengewoon om deze renovatie door Buitengewoon in eigen beheer te laten uitvoeren. En wel gelijktijdig met de renovatie van de school om deze geschikt te maken voor het gebruik door speciaal onderwijs (Velddijk en Wildveld).

Buitenzwembad

In 2016 is het buitenbad van zwembad De Wisselag verhuurd aan de Stichting Buitenbad Groot Venlo. Het bad is vanaf mei 2016 weer opengesteld voor publiek. De gemeente controleert de kwaliteit van het water en stelt de energie voor het

rondpompen en filteren van het water ter beschikking. De stichting koopt deze dienst bij de gemeente in.

Binnenzwembad

Door de besluitvorming in Horst aan de Maas is een regionaal zwembad geen optie meer. Onze focus ligt op een lokaal zwembad, mogelijk wel met een regionale uitstraling. Wij hebben voor deze lokale variant een marktconsultatie uitgevoerd. Verder is een onderzoek naar de haalbaarheid van een zwembad op het kazerneterrein uitgevoerd. In het vervolg hierop bereiden wij een integraal advies voor. Hierbij zijn de afdelingen Maatschappelijke Ontwikkeling als opdrachtgever, Project Kazernekwartier voor de uitgifte van de grond van de zoeklocatie en Team Inkoop en Aanbesteding betrokken.

De marktconsultatie en de onderzoeksrapportage worden samen met de resultaten van de afstemming in de eerste helft van 2017 ter besluitvorming voorgelegd. In dit advies besteden wij onder andere aandacht aan het basisprogramma, de definitieve locatiekeuze, de financiële consequenties, de contractvorm, een strategie voor de aanbesteding en de planning.

In 2016 is de discussie over de mogelijk schadelijke gevolgen als gevolg van rubberinfill in kunstgras voetbalvelden weer opgehaald. Het RIVM heeft hier onderzoek naar uitgevoerd. Uit het onderzoek blijkt dat kunstgrasvelden met rubbergranulaat veilig gebruikt kunnen worden door sporters. Onder andere Vereniging Sport en Gemeenten (mede namens de VNG), de GGD, het ministerie van VWS en de KNVB nemen het advies van het RIVM over.

In de gemeente Venlo spelen alleen Venlosche Boys en FCV-Venlo op kunstgras met rubbergranulaat. Beide verenigingen zijn voortdurend op de hoogte gehouden van de discussie rond rubbergranulaat en de onderzoeksresultaten van het RIVM. Wij hebben de overige verenigingen geïnformeerd over de resultaten van het onderzoek en hebben hen ondersteund bij de discussie rondom het gebruik van kunstgras met rubbergranulaat.

Clustering van verenigingen

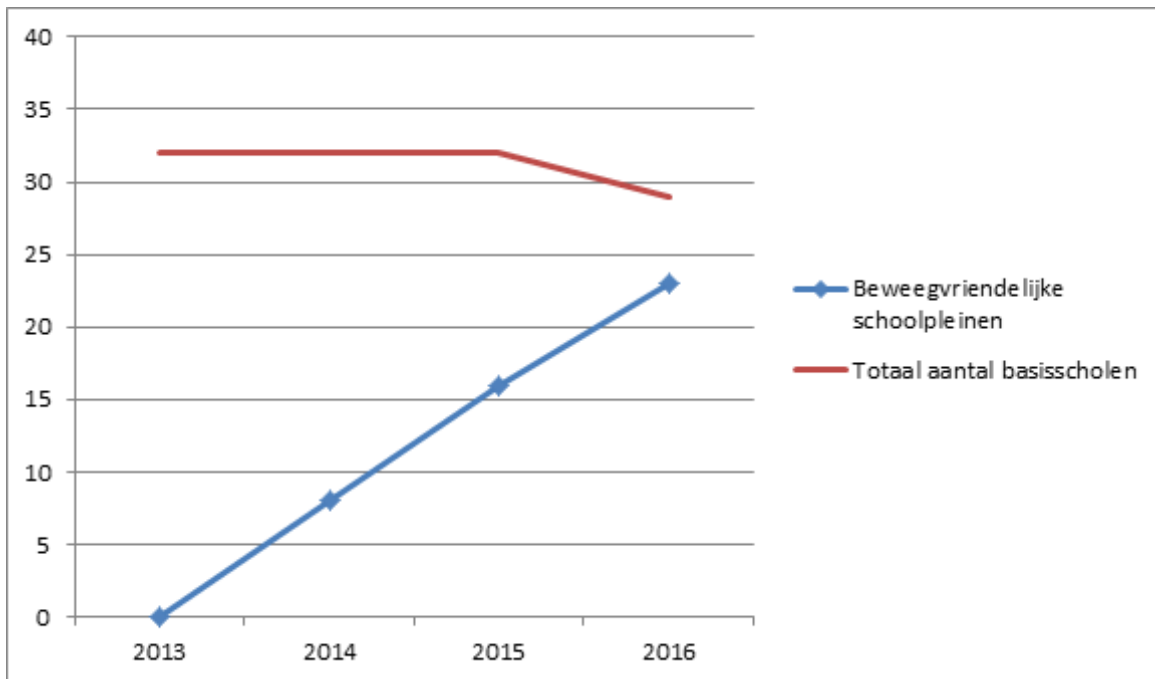
De tennisclubs van Tegelen (TTC) en Belfeld (De Poelder) zijn na intensieve verenigingsondersteuning per 1 januari 2016 gefuseerd en maken nu gezamenlijk gebruik van tennispark de Snelle Sprong. Ook zijn in 2016 de voorbereidingen gestart om honk- en softbalclub De Mustangs te verplaatsen naar sportpark Merelweg. Het streven is om sportpark Herungergrens vrij te spelen **en dan** en overcapaciteit op sportpark Merelweg te voorkomen. In 2017 wordt dit plan nader uitgewerkt.

Inrichting openbare ruimte

De openbare ruimte wordt steeds belangrijker. Het biedt veel mogelijkheden om onze burgers op een laagdrempelige manier te laten sporten, bewegen, spelen, recreëren en elkaar te ontmoeten (*). Dit bevordert een actieve leefstijl. Bij verschillende initiatieven om de openbare ruimte (opnieuw) in te richten, hebben wij vanuit dit gezichtspunt een bijdrage geleverd (**). Ook het beweegvriendelijke en openbaar toegankelijke schoolplein levert een bijdrage aan een attractieve openbare ruimte. Daarom hebben wij ook in 2017 in overleg met schoolbesturen de mogelijkheden onderzocht om meer schoolpleinen van basisscholen open te stellen ten behoeve van openbare activiteiten. Hiervoor zijn op enkele plekken middelen uit het SAM-fonds ingezet. Bij het open stellen van de schoolpleinen is ook aandacht geschonken aan mogelijke overlast. In figuur 7.2. wordt de ontwikkeling van het aantal beweegvriendelijke schoolpleinen in relatie met het totaal aantal scholen inzichtelijk gemaakt.

(*) Uit de stadspeiling 2015 blijkt dat 49% van de ondervraagden heeft aangegeven dat zij sporten in de openbare ruimte.

(**) Op de mogelijkheden voor sporten en bewegen in het kader van grensoverschrijdende wandel-, fiets- en ruiterverbindingen wordt in programma 10 Wonen en Leefomgeving ingegaan.

Figuur 7.2

Wat heeft het gekost?

Sportvoorzieningen

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	2.774	2.640	95%	-134
Lasten	8.109	8.034	99%	76
Saldo baten en lasten	-5.336	-5.394	101%	-58
Onttrekkingen aan reserves (baten)	32	32	100%	
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves	32	32	100%	
Totaal resultaat collegeproduct: Sportvoorzieningen	-5.304	-5.362	101%	-58

De middelen voor dit programma zijn ingezet voor het behouden en waar mogelijk versterken van sportieve omgevingen (binnen- en buitensportaccommodaties) en het ondersteunen van verenigingen door de inzet van combinatiefunctionarissen. Ook hebben wij middelen ingezet voor het ontwikkelen en uitvoeren van de gezamenlijke regionale sportvisie.

Binnensportaccommodaties

Zoals gemeld bij de Finrap 2016 is er op het organisatieproduct Binnensportaccommodaties sprake van een overschrijding van de uitgaven van € 303.000. Deze overschrijding wordt veroorzaakt doordat de energiekosten van zwembad De Wisselslag over de periode 2013 tot en met 2015 pas in 2016 in rekening zijn gebracht en zijn betaald. In deze periode zijn geen voorschotnota's ontvangen en heeft er geen doorbelasting naar de betreffende accommodaties plaatsgevonden. Voor 2017 is de verwachting dat de begroting voor de energiekosten toereikend is.

Buitensportaccommodaties

Op het organisatieproduct Buitensportaccommodaties is zowel sprake van een onderschrijding van de inkomsten van € 101.000 als een onderschrijding van de uitgaven van € 385.000. De verminderde huurinkomsten worden voor het grootste gedeelte veroorzaakt door een interne herverdeling van een kostenpost waarbij de begrote huuropbrengsten met € 81.000 zijn verhoogd. Deze verhoging is echter niet gevolgd door een besluit om de huurtarieven te verhogen zodat de verhoging van de huuropbrengsten niet is 'doorberekend'.

De onderschrijding van de uitgaven wordt veroorzaakt doordat een voorgenomen versnelde afschrijving (kapitaallasten) niet is geëffectueerd. Hierdoor is het resultaat met hetzelfde bedrag verbeterd.

2.7.3

Kleinschalig cult initiatieven

Wat hebben wij bereikt?

Voor dit collegeproduct is de volgende tactische doelstelling geformuleerd: het bevorderen van de actieve en passieve deelname aan cultuur.

Uit de stadspeiling 2015 blijkt dat 10 % van onze volwassen inwoners lid is van een zang-, muziek- en/of toneelvereniging. Ook blijkt uit deze stadspeiling dat 76,3 % van onze volwassen inwoners in de afgelopen 12 maanden minimaal 2 keer een bezoek heeft gebracht aan een culturele activiteit.

Verder kunnen wij over 2016 de volgende resultaten melden:

- Van de subsidieregul 'structurele bijdrage overige culturele organisaties' hebben 102 verenigingen gebruik gemaakt;
- 40 initiatieven zijn ondersteund vanuit de subsidieregul 'eenmalige activiteiten en projecten cultuur';
- 228 kinderen zijn ondersteund door het Jeugdcultuurfonds om deel te nemen aan een culturele activiteit;
- Sportcafé XL heeft 15 inspirerende sessies georganiseerd om kennis aan (culturele) verenigingen over te dragen;
- Aan het project VenloKleurt hebben 3.500 leerlingen deelgenomen;
- De ontwikkeling van een digitale kijkwijzer om jongeren te wijzen op de effecten van middelengebruik;
- De theatervoorstelling JIHAD om jongeren te wijzen op de risico's van radicalisering.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aandeel leden van een zang-, muziek- of toneelvereniging	10,00					
Over 2016 zijn geen gegevens beschikbaar uit de stadspeiling.						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aandeel inwoners dat afgelopen 12 maanden minimaal 2 keer een bezoek heeft gebracht aan een culturele activiteit	76,30					
Over 2016 zijn geen gegevens beschikbaar uit de stadspeiling.						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aantal gesubsidieerde en/of ondersteunde initiatieven (subsidieoverzicht)	102,00	102,00				

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Kleinschalige culturele initiatieven/cultuurparticipatie in de wijk

Wij hebben onder de culturele verenigingen gepeild of er behoefte is aan ondersteuning zoals die bij sportverenigingen wordt geboden. Deze behoefte lijkt er te zijn. In 2017 zullen wij deze ondersteuning waar dit wordt gewenst, bieden. Natuurlijk binnen onze mogelijkheden.

Ook hebben wij ondersteuning geboden bij het oprichten van een HAFA-platform (harmonie/fanfare). Alle HAFA-verenigingen hebben zich hierin verenigd en werken samen aan gezamenlijke doelen.

Samen met wijkbewoners en collega's op het gebied van 'kunst in de openbare ruimte' hebben wij een project voor het beschilderen van elektriciteitshuisjes gedefinieerd. Voor dit project hebben wij subsidie ontvangen zodat het project in 2016 is kunnen starten.

Voor het opstellen van een culturele kaart hebben wij een groot aantal gesprekken gevoerd, zowel intern als extern met wijkbewoners en leden van de sociale wijkteams. Deze gesprekken vonden plaats in de huizen van de wijk om ook

meteen cultuur als middel om mee te doen, onder de aandacht te brengen. De gesprekken hebben geresulteerd in een 'startdocument culturele kaart'. De werkgroep cultuur in de wijk heeft de kaart meteen in gebruik genomen en ook verschillende externe partners hebben interesse getoond in de culturele kaart die in 2017 wordt gedigitaliseerd.

Wij hebben ook geïnvesteerd in het versterken van de verbindingen tussen cultuur en onderwijs, jeugd, dagbesteding, welzijn en gezondheid. Hiervoor hebben wij ook middelen uit het preventieve jeugdbeleid kunnen inzetten. Hier ligt een duidelijke relatie met programma 4 Zorg en Welzijn.

Wij noemen enkele van de initiatieven die wij in 2016 hebben ondersteund:

- Het project VenloKleurt: aan dit project hebben alle Venlose scholen deelgenomen. De apotheose van het project was een levende Mondriaan van 3.500 schoolkinderen in de Koel;
- Om jongeren te wijzen op de effecten van middelengebruik, ontwikkelde Kunst uit het Vuistje een digitale kijkwijzer. Docenten maatschappijleer van het Valuascollege hielpen mee met de ontwikkeling van de kijkwijzer en het integreren hiervan in hun lessen;
- In de Maaspoort is theatervoorstelling JIHAD uitgevoerd om jongeren te wijzen op de risico's van radicalisering;
- Een andere verbinding is die op het gebied van LHBT (lesbienne, homo, biseksueel, transgender). In 2016 zijn plannen gemaakt die in 2017 worden uitgevoerd: de aanleg van een regenboogzebrapad en een voorstelling over homoseksualiteit voor jongeren in de Maaspoort;
- Met middelen vanuit maatschappelijke participatie hebben wij een bijdrage geleverd aan de film 'Zilvermeerkinderen', een documentaire over de wijk Vastenavondkamp in Blerick. De film zal begin 2017 worden vertoond;
- Dat kinderen oog hebben voor het mooie dat hun stad te bieden heeft, bleek bij de realisatie van een kleurboek over Venlo. Leerlingen van de School aan de Vijver tekenden de bekendste en mooiste gebouwen van onze stad. De tekeningen worden gebundeld tot kleurboeken en met deze kleurboeken wordt in verzorgingstehuis De Meeuwbeemd een zinvolle dagbesteding geboden. Niet alleen wordt er zo een link gelegd tussen de jongeren en ouderen in onze stad. Ook de verhalen uit het verleden, die volop boven komen als de ouderen de tekeningen kleuren, worden gehoord in het heden;
- In 2016 werd voor het eerst in Nederland een maand lang de 'iktoon-campagne' gevoerd tijdens de maand van de amateurkunst. Inwoners uit Venlo die in hun vrije tijd kunst beoefenen, konden hun werk op verschillende plekken en podia tonen. Het publiek kon gedurende deze maand op tientallen locaties (podia, buurthuizen, verenigingen, op straat of in de natuur) kennis maken met deze kunst en deze van dichtbij beleven. Kunstencentrum Venlo heeft dit grootste culturele evenement van ons land in Venlo gecoördineerd;

- In juli heeft de amateurkunst in Venlo aandacht gekregen van het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst. Dit instituut heeft een onderzoek uitgevoerd naar het huidige en toekomstige verenigingsleven in Venlo en heeft hierover een artikel gepubliceerd.

Voor het leggen van verbindingen in de regio hebben wij een mini-symposium georganiseerd met een aantal gemeenten en instellingen uit de regio. Ook hier was het thema 'cultuur als middel om meedoen mogelijk te maken'. In 2017 wordt hieraan een vervolg gegeven.

Rondom de Dag van de Laaggeletterdheid besteedde Fontys PABO Venlo samen met een aantal cultuurmakers aandacht aan andere vormen van taal dan de taal van letters en woorden. Bijvoorbeeld beeldtaal, lichaamstaal, muzikataal, samentaal en zelftaal. In verschillende sessies werd stilgestaan bij knelpunten en onmogelijkheden die mensen in de samenleving soms ervaren als gevolg van laaggeletterdheid.

Bij de begrotingsbehandeling heeft u middelen beschikbaar gesteld voor de doorontwikkeling van de rol van de bibliotheek. Hierbij heeft de bibliotheek verschillende ontwikkelpunten meegekregen:

- Een netwerkrol in de aanpak van het voorkomen en bestrijden van taalachterstanden;
- Het versterken van de info-en adviestaak bij de Huizen van de Wijk;
- Het beschikbaar stellen van ruimten voor partners uit het sociaal domein in de Stadsbibliotheek;
- Het realiseren van de samenwerking tussen het Huis van de Wijk D'm Bongerd, Kunstencentrum Venlo en de bibliotheek in de Haandert.

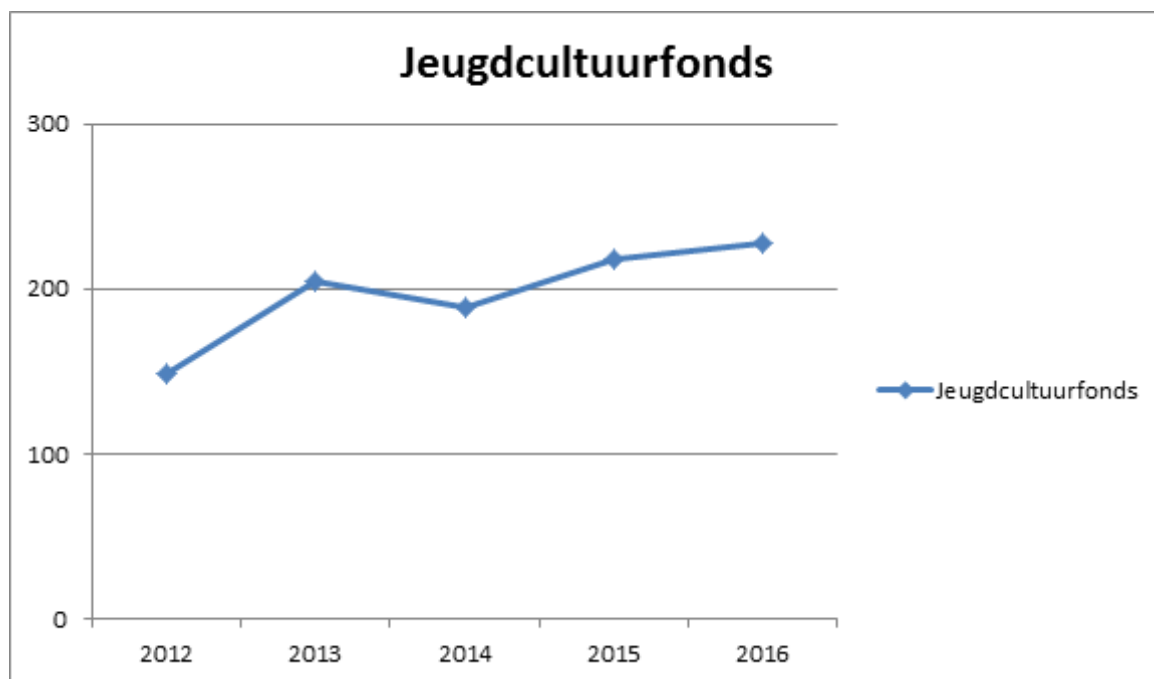
In 2016 is besloten dat het Huis van de Wijk D'm Bongerd verhuist naar de Haandert. In januari 2017 is het Huis van de Wijk van start gegaan in de Haandert. Op deze locatie heeft het Kunstencentrum Venlo reeds langere tijd een nevenvestiging. Omdat zowel de bibliotheek als het Kunstencentrum een taak hebben in het sociale domein en de Huizen van de Wijk, is gezocht naar een gezamenlijke aanpak van hun activiteiten en is samenwerking op dit vlak tot stand gekomen. In 2017 wordt verder invulling gegeven aan deze samenwerking.

Jeugdcultuurfonds

Door het Jeugdcultuurfonds (JCF) zijn 228 kinderen ondersteund. Dat is bijna 5% meer dan in 2015. Het aantal ondersteuningsvragen blijft licht toenemen maar de stijging vlakt af. In figuur 7.3. wordt deze ontwikkeling schematisch weergegeven.

Financieel wordt het Jeugdcultuurfonds geregeld in programma 3 Participatie en Werkgelegenheid (armoedebeleid).

Figuur 7.3

Herijken subsidieregels

In 2016 zijn wij gestart met het ontwerpen van een nieuw subsidiestelsel: het project 'samen grenzen verleggen'. Het doel is om te komen tot een eenduidige, doeltreffende en doelmatige subsidieverstrekking. Hierbij spelen ontwikkelingen zoals 'loslaten in vertrouwen', de veranderende rol tussen overheid en burger en 'van waarden naar stimuleren' een belangrijke rol. We hebben de projectorganisatie ingericht, het plan van aanpak is vastgesteld en we hebben de eerste analyses van subsidieprocessen uitgevoerd. Ook heeft u richtinggevende uitspraken gedaan over het herontwerp van het subsidiestelsel. In 2017 zijn wij gestart met een co-creatief proces om samen met de mogelijke aanvragers van subsidie te komen tot een nieuw subsidiestelsel.

Wat heeft het gekost?

Kleinschalig cult initiatieven

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	38	43	112%	5
Lasten	1.417	1.388	98%	29
Saldo baten en lasten	-1.378	-1.345	98%	33
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat collegeproduct: Kleinschalig cult initiatieven	-1.378	-1.345	98%	33

2.8 Ontwikkeling Centrumstad

Programma o8: Ontwikkeling Centrumstad

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	7.472	7.077	95%	-394
Lasten	18.254	18.594	102%	-340
Saldo baten en lasten - Programma o8	-10.783	-11.517	107%	-735
Onttrekkingen aan reserves (baten)	161	161	100%	
Toevoegingen aan reserves (lasten)	3.991	3.991	100%	
Saldo verrekening met reserves - programma o8	-3.830	-3.830		
Totaal resultaat programma o8	-14.612	-15.347	105%	-735

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Resultaat Grootstedelijke functies	-10.096	-10.175	101%	-79
Resultaat Venlo studentenstad				
Resultaat Verbeteren ruimtel. kwaliteit	-4.516	-5.172	115%	-656
Totaal resultaat programma o8	-14.612	-15.347	105%	-735

2.8.1

Grootstedelijke functies

Wat hebben wij bereikt?

De doelstelling van dit collegeproduct is: "We willen de (groot)stedelijke functies (detailhandel, horeca, leisure, cultuur, erfgoed) kwantitatief, maar vooral ook kwalitatief in hun samenhang versterken". Vanuit dit doel hebben wij in 2016 in vijf resultaatgebieden het volgende bereikt c.q. bijgedragen.

1. Grootstedelijke culturele voorzieningen

In 2016 is conform uitgangspunten uit de Cultuurnota "Focus, Samenhang en Samenwerking" de Stichting Cultureel Platform Venlo officieel bij akte opgericht. Aan de Stichting is voor de jaren 2016 en 2017 de subsidie beschikt, conform het in de begroting vastgestelde bedrag van structureel € 75.000,-. Vervolgens is gewerkt aan de ontwikkeling van de vijf vastgestelde programmaliijnen.

Met de culturele instellingen zijn meerjaren-prestatieafspraken gemaakt als onderlegger voor de subsidieafspraken 2017 en 2018, zowel voor de (groot)stedelijke ambities als activiteiten binnen het sociaal domein. Vooral de Bibliotheek en het KCV hebben in het sociaal domein flinke stappen gemaakt. Nieuw is de rol van Museum van Bommel van Dam, dat zich binnen het Cultureel Platform opgeworpen heeft als kartrekker van het spoor Cultuur in de Wijk. Begin 2016 heeft de Raad besloten de verzelfstandiging van Museum van Bommel van Dam (MVBVD) door te zetten. Het verzelfstandigingsproces is verder uitgewerkt in het huisvestingsproces, het verzelfstandigingsproces, en een inhoudelijk spoor waaronder de programmering van MVBVD in de transitieperiode.

Bij Omroep Venlo is de in 2015 ingezette transformatie doorgezet, onder andere door inkrimping van het personeelsbestand en reductie van materiële kosten.

2. Detailhandels- en horecabeleid

In 2016 is de concept horecanota met de sector besproken; deze zal in 2017 verder worden afgerond. De in 2015 gestarte proef met het vrijgeven van de sluitingstijden heeft er toe geleid dat de sluitingstijden met ingang van 2017 definitief zijn vrijgegeven en geregeld in de APV Venlo. Daarmee is één van de drie speerpunten van de raad afgerond. Paracommercie in de horeca zal in het horecabeleid worden gepositioneerd. Het derde speerpunt terrassenbeleid is in 2016 opgepakt en zal in samenspraak met de sector horeca in 2017 nader worden uitgewerkt en vastgesteld worden door het college.

De regionale detailhandelsvisie, opgesteld in het kader van het Provinciaal Omgevingsplan Limburg, is in 2016 vrijwel afgerond voor besluitvorming in het regionale portefeuillehoudersoverleg. Met drie vervolgstappen, de afbakening van winkelgebieden, de opgave per winkelgebied, en een uitvoeringsplan, is een start gemaakt.

3. Branding, acquisitie en relatiebeheer binnenstad

Als reguliere activiteit heeft de acquireur contact gehad met ruim 100 nationale en internationale bedrijven over mogelijke vestiging in de binnenstad van Venlo. Concreet hebben zich (mede) hierdoor zes van deze formules gevestigd. Ook zijn 24/7 passantentellingen in de straten van de binnenstad uitgevoerd. In overleg met Venlo Partners en de Rabobank is het programma 'De Nieuwe Winkelstraat' verder opgepakt.

In overleg met Venlo Partners is een dag voor startende bedrijven en een 'franchise-event' georganiseerd. Met stakeholders is een onderzoek naar 'Thematisering binnenstad' uitgevoerd. VenloPartners heeft ook een nieuwe website "VenloVerwelkomt" gelanceerd. Tenslotte is de Vereniging van Vastgoedeigenaren opgericht (particulier initiatief) als opmaat naar de BIZ-vastgoed.

4. Evenementen

Vanuit het in 2015 herijkte evenementenbeleid was 2016 een overgangsjaar. Aangewezen evenementen hebben subsidie en/of andere vormen van ondersteuning ontvangen conform het niveau van 2015. De beeldbepalende evenementen hebben alle doorgang gevonden.

Voor de periode 2017-2019 zijn meerjarenafspraken gemaakt. Door een herverdeling van het totale budget is ruimte gemaakt om vernieuwende initiatieven te ondersteunen.

5. Plannen stadsdeelcentra

Vanuit detailhandelsbeleid hebben wij het Uitvoeringsplan Tegelen Centrum vastgesteld en een taskforce opgericht om te sturen op de uitvoering van het plan. Mogelijke maatregelen (ruimtelijk ontwerp, parkeren/verkeer, planologisch-juridisch maatregelen) zijn in kaart gebracht; concrete acties worden komende periode uitgewerkt.

Een beoogd uitvoeringsplan voor de Vastenavondkampstraat is gestagneerd: partijen lijken hier niet bereid om het proces gezamenlijk op te pakken. Op verzoek van de winkeliersvereniging in Blerick Centrum is een soortgelijk proces in Blerick georganiseerd. Ook hier wordt gewerkt aan een uitvoeringsplan.

Als vervolgstap in het Stadsdeelontwikkelingsplan Blerick hebben de gemeente en de woningcorporaties Antares en Woonwenz in 2016 een aanpakdocument ondertekend. Hierin spreekt men zich uit om middels een nieuwe manier van werken gezamenlijk de focus op (drie speerpuntwijken in) Blerick te leggen. Dit Stadsdeelontwikkelingsplan Blerick zal op twee niveaus uitgerold worden: strategisch in de vorm van een gebiedsvisie, op uitvoeringsniveau middels pilots. Het proces om te komen tot een gebiedsvisie is in 2016 opgepakt, de pilots zijn al gestart met de volgende resultaten:

- in het complex Meidoornstraat zijn samen met bewoners zijn activiteiten opgepakt (taalles, activiteiten voor kinderen, gezondheid, enz.);
- renovatie Molenbossen wordt integraal aangepakt (voor- en achter de voordeur) en vanuit duurzaamheidsprincipes (toepassing ambitieweb);
- in Klingerberg is rondom overlastsituatie een bewonersgroep geformeerd met als ultiem doel om eigenaarschap te creëren voor- en achter de voordeur;
- bewonersondersteuners hebben opdracht toe te werken naar agenda's (toekomstgericht en langjarig), vanuit de basis, samen met en door bewoners dus.

NB - Dit resultaatgebied hoort feitelijk maar deels thuis in dit collegeproduct. Bij de voorstellen voor de productenraming 2018 zullen wij hierbij een voorstel doen.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Waardering grootstedelijke functies (inwoners)	6,70		6,40	6,80	7,10	7,20
<p>Gemiddeld rapportcijfer over vier afzonderlijk bevroegde aspecten van Venlo-centrum: als winkel-, cultuur-, uitgaans- en toeristengebied (jaarlijks, stadspeiling). In 2015 is al ruim boven de oorspronkelijke eindambitie van 2017 (6,5) gescoord, namelijk 6,7. Hierom, maar ook vanwege de beoogde investeringen in het centrum (campusontwikkeling), zijn de streefcijfers vanaf 2017 met 0,20 rapportpunt opgehoogd. Over 2016 is niet gemeten (geen stadspeiling).</p>						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Bezoekersaantal grote culturele voorzieningen	121,00	108,00	121,00	118,00	120,00	130,00
<p>Bezoekersaantallen Limburgs Museum, museum Van Bommel van Dam, De Koel (VVV Venlo), en Zomerparkefeest (jaarlijks, indexcijfer). Basis: 2009 = 100. Streefcijfers 2017-2020 afhankelijk van (tempo) investeringen op basis van Campusontwikkeling, spoor 3.b. Faciliteiten, met name culturele instellingen. NB: daling streefcijfers 2017-2018: museum Van Bommel van Dam gesloten (deelnemers aan actieprogramma museum worden separaat gemonitord), vanaf 2019 weer ontvangst bezoekers. Voor 2016 is het aantal bezoekers van het Limburgs Museum fors lager uitgevallen dan geraamd: 47.153 t.o.v. 83.785. Dit verklaart de daling volledig, want de drie andere scoorden alle rondom hun geraamde bezoekersaantallen, Van Bommel van Dam en VVV zelfs flink erboven.</p>						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

In dit collegeproduct gaat het relatief weinig om wettelijke verplichtingen c.q. 'regulier werk', en juist in hoge mate om het realiseren van het eigen beleid en het werken aan ambities. Dat gebeurt dan per definitie, en zelfs in toenemende mate,

in intensieve samenwerkingsprocessen met partners en stakeholders, zowel overheden als private partijen.

In 2016 was de samenwerking met de provincie zeer intensief, enerzijds vanwege het werken aan het convenant over de inzet van provinciale middelen voor de centrum-ambities in het kader van 'Venlo kennisstad', anderzijds (vanuit de rol van Venlo als centrumgemeente in Noord-limburg) binnen de regionale POL-uitwerkingen.

Ook het overleg met vastgoedpartijen in de binnenstad is sterk geïntensiveerd.

Aan de grote culturele instellingen en organisatoren van beeldbepalende evenementen zijn de gebruikelijke subsidies verstrekt. Vanwege de relatief nieuwe beleidsuitgangspunten in deze sectoren (Cultuurnota resp. herijkt evenementenbeleid) is voor overleg en afstemming met de culturele instellingen een platform opgericht, terwijl met de organisatoren van evenementen de afgesproken twee bijeenkomsten zijn belegd.

Wat heeft het gekost?

Grootstedelijke functies

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	995	901	91%	-93
Lasten	11.252	11.238	100%	14
Saldo baten en lasten	-10.257	-10.336	101%	-79
Onttrekkingen aan reserves (baten)	161	161	100%	
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves	161	161	100%	
Totaal resultaat collegeproduct: Grootstedelijke functies	-10.096	-10.175	101%	-79

2.8.2

Verbeteren ruimtel. kwaliteit

Wat hebben wij bereikt?

De doelstelling van dit collegeproduct is: "We willen de ruimtelijke kwaliteit, dat wil zeggen: de esthetische waarde, gebruikswaarde, en toekomstwaarde van gebouwen en gebieden, versterken door het anders gebruiken of realiseren van gebouwen (vastgoed), maar ook openbare ruimte en routes". Vanuit dit doel hebben wij in 2016 in drie resultaatgebieden het volgende bereikt c.q. bijgedragen.

1. Multifunctionele majeure projecten

Over de majeure projecten is uitvoerig gerapporteerd in de Rapportage (majeure) projecten, waarnaar wij hier verwijzen. De hoogtepunten worden hieronder wel kort vermeld.

Kazernekwartier

- De raad heeft een 'go'-besluit gegeven voor planoptimalisatie en het bijbehorende financieel raamwerk, waarmee het 'rondje fort' en de C2C ambitie werden verankerd in het plan.
- De raad koos voor de kabelbaan als oeverbinding met de binnenstad, waarna een marktconsultatie is gestart.
- Met de partijen van het Fort van Venlo werd een uitgifteovereenkomst gesloten.
- De ongelijkvloerse aansluiting Eindhovenseweg/ Kazernestraat is gereed gemaakt voor uitvoering. Het ontwerp voor de herinrichting van het stationsplein is in samenspraak met ProRail, omwonenden en belangstellenden tot stand gekomen.
- In de zone aan het spoor is een fors gedeelte van het muurwerk van het Fort St. Michiel blootgelegd.
- Meerdere gemeentelijke en particuliere initiatieven voor tijdelijk gebruik van het terrein zijn gefaciliteerd in samenhang met met de verhuizing van de ambtelijke organisatie naar het stadskantoor.

Q4

- De openbare ruimte rond de Jacobskapel, inclusief het Synagogeplein, is woonrijp gemaakt.
- De aanleg van 't Bat, de recreatieve zone op de Lage Loswal, is in voorbereiding genomen.
- In 't Schriksel zijn 4 loftwoningen koopsector, 19 sociale huurwoningen (waarvan 10 atelierwoningen) en 18 woonzorgeenheden opgeleverd.
- Studio Denk en Joost Reijnen Architect hebben gewerkt aan restauratie en van de Jacobskapel (2017 opening als bedrijfsverzamelgebouw).

- Vanuit de portefeuille ‘versnipperd vastgoed’ zijn vijf panden verkocht met renovatieverplichting.

De verkoopdrempel voor de woningen van Jongen aan de Maaskade is niet gehaald. Begin 2017 moet binnen de vastgestelde uitgangspunten een aangepast uitvoerbaar marktconform plan worden geleverd.

De conform de raadsnotie geplande Werkconferentie Toekomst Q4 is uitgesteld tot 2017 in verband met het onderzoek naar Q4.

De aanpak van de Lage Loswal (vernieuwing kademuur en aanlegsteigers, renovatie oude stadsmuur, vergroening) is afgestemd met de aanpak van de parkeerproblematiek in de binnenstad, conform het tussen Provincie en gemeente overeengekomen bestuursconvenant met betrekking tot de stedelijke inrichting van het centrum.

Maaswaard

- Stadskantoor, parkeergarage en toegangstunnel zijn in gebruik genomen. De openbare ruimte rondom het stadskantoor is uitgevoerd en afgerond.
- De ontwikkellocatie hoek Molensingel-Veilingstraat schoon opgeleverd en, in afwachting van een concrete planontwikkeling, ingericht als tijdelijke parkeerplaats, in te zetten bij grote parkeerdruk in de stad.
- Conform afspraak (Raamovereenkomst zijn) rond drie ontwikkellocaties gesprekken met de ontwikkelende partijen gevoerd. Eén locatie wordt nu nader getoetst op financiële haalbaarheid en stedenbouwkundige inpasbaarheid.

2. Instrumentarium openbare ruimte

Het Handboek Openbare Ruimte is in 2015 on hold gezet in afwachting van het convenant met de provincie over nieuwe impulsen in het centrum. Nu dat convenant gesloten is kan het Handboek bij uitwerking van de deelprojecten integraal worden toegepast.

In de centrumprojecten is conform de kaders alleen nieuwe openbare ruimte aangelegd rond het stadskantoor en het Synagogeplein.

Het sluiten van twee parkeergarages in de binnenstad noodzaakte tot aanleg van tijdelijke parkeerplaatsen op de Deken van Oppensingel en de Maaskade.

We hebben een begin gemaakt met opwaardering van de ‘gatsen’ door de herinrichting van de Arienstraat te koppelen aan de restauratie van de Puddingfabriek.

Handhaving rond reclame-uitingen en uitstallingen conform de Reclamenota Binnenstad is in 2016, mede vanuit 'loslaten in vertrouwen' maar ook vanwege de moeilijke economische situatie voor ondernemers vooralsnog beperkt tot excessen.

3. Uitvoeringsagenda stedelijk centrum

Met de provincie is een convenant gesloten over de provinciale bijdrage van circa € 12 miljoen in het kader van stedelijke ontwikkelingen (Q4, Kazerne, Museum van Bommel van Dam, en retail-innovatie).

De uitvoeringsagenda is feitelijk de optelsom van activiteiten binnen dit én andere collegeproducten in het raadsprogramma Ontwikkeling centrumstad, dus ook bijvoorbeeld het collegeproduct Venlo Studentenstad - wij verwijzen hier naar de teksten bij die collegeproducten.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Bekendheid met ontwikkelplannen centrum	20,00		22,50	25,00	30,00	30,00
Deze indicator geeft weer in hoeverre inwoners van Venlo bekend zijn met de ontwikkelplannen (: grote projecten) in de klassen 'ja, volledig' en 'op hoofdlijnen' (jaarlijks, stadspeiling). Nieuwe indicator, nulmeting in 2015. Streefcijfers vanaf 2016 op basis van inschatting publiciteit rond stadskantoor, Fort van Venlo, campusontwikkeling. Over 2016 is niet gemeten (geen stadspeiling).						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Waardering ontwikkelplannen centrum	6,60		6,70	6,80	7,00	7,00
Gemiddeld rapportcijfer van inwoners van Venlo over de projecten Q4, Maaswaard, Kazernekwartier, en Museumkwartier, voor zover zij daarmee althans bekend zijn (zie vorige indicator) (jaarlijks, stadspeiling). Nieuwe indicator, nulmeting 2015. Streefcijfers vanaf 2016 op basis van bezoeken aan stadskantoor en effecten investeringen voor Campusontwikkeling, spoor 3.b Faciliteiten. Over 2016 is niet gemeten (geen stadspeiling).						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

In dit collegeproduct gaat het relatief weinig om wettelijke verplichtingen c.q. 'regulier werk', en juist in hoge mate om het realiseren van het eigen beleid en het werken aan ambities. Dat gebeurt dan per definitie, en zelfs in toenemende mate, in intensieve samenwerkingsprocessen met partners en stakeholders, zowel overheden als private partijen.

In 2016 was de samenwerking met de stakeholders in de majeure projecten als vanouds zeer intensief, enerzijds om de juiste voortgang in de planvorming te bereiken (Kazernekwartier), anderzijds om bestaande plannen te actualiseren en aan te passen op de nog steeds naijlende effecten van de 'bouwcrisis' (Q4 en Maaswaard).

VenloPartners is als vanouds voorzien van middelen om de met hen afgesproken taken te kunnen uitvoeren.

Met de belangenorganisatie in de binnenstad is onderzocht of er draagvlak was voor vaststelling van het Handboek Openbare Ruimte Binnenstad (uitkomst: maatregelen integraal mee laten liften met concrete projecten).

NB: Binnen dit programma is vooral gewerkt 'in dienst van' de majeure projecten in het centrum. Overige gemeentebrede activiteiten die óók betrekking hebben op het centrum zijn verantwoord onder programma 9. Verkeer en bereikbaarheid (parkeren) en 10. Wonen en leefomgeving.

Wat heeft het gekost?

Verbeteren ruimtel. kwaliteit

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	6.477	6.176	95%	-301
Lasten	7.002	7.357	105%	-354
Saldo baten en lasten	-525	-1.181	225%	-656
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)	3.991	3.991	100%	
Saldo verrekening met reserves	-3.991	-3.991	100%	
Totaal resultaat collegeproduct: Verbeteren ruimtel. kwaliteit	-4.516	-5.172	115%	-656

Resultaatgebied multifunctionele majeure projecten

Uitg./Ink.	Begroting	Realisatie	Restant
Inkomsten		-83	83
Uitgaven	464	661	-197

De extra uitgaven betreft de ambtelijke inzet bij ruimtelijk-fysieke initiatieven waarvan een deel verhaald kan worden bij derden.

Specifiek Q4

Uitg./Ink.	Begroting	Realisatie	Restant
Inkomsten	-3.550	-3.239	-311
Uitgaven	3.550	3.239	311

Betreft budgettair neutrale afwijking met betrekking tot de grondexploitatie. Deze grondexploitatie is separaat toegelicht in bijlage IX.

Overig

Betreft afboeking ad. € 545.000 van een op de balans opgenomen actief voor een inmiddels verwijderde houten brug en parkeerterrein bij voormalige locatie Kop van Weerd. In het verleden is hier ten onrechte niet op afgeschreven.

2.8.3

Venlo studentenstad

Wat hebben wij bereikt?

De doelstelling van dit collegeproduct is: "We willen over de volle breedte van wat voor een 'studentenstad' nodig is de aantrekkelijkheid van Venlo als vestigingsplaats voor onderwijsinstellingen en studenten vergroten". Vanuit dit doel hebben wij in 2016 in drie resultaatgebieden het volgende bereikt c.q. bijgedragen.

1. Huisvestingsvormen studenten binnenstad

We hebben in beeld gebracht welke behoeften en wensen de studenten hebben ten aanzien van huisvesting middels een grootschalige enquête onder studenten van de drie hoger onderwijsinstellingen in Venlo. Dit kwantitatieve onderzoek is vastgelegd in een rapport.

Het geraamde aantal van 600 studentenwoningen is niet gehaald. Verklaringen hiervoor zijn de wijzigingen in het stelsel van studiefinanciering, de lagere groei studentenaantallen onderwijsinstellingen dan geraamd, en vertraging in een project van 60 eenheden dat naar 2017 schuift. Overigens zijn gegevens over het beleid van Fontys om Duitse studenten in Venlo te laten wonen op dit moment nog niet bekend.

2. Onderwijshuisvesting

In 2016 hebben wij het gebouw Raad van arbeid aangekocht om binnen enkele jaren de Universiteit Maastricht te laten landen. De Universiteit en de provincie zijn gestart met het maken van plannen ter inrichting van het gebouw.

3. Studentenvoorzieningen

Als (tijdelijk) opvolger van The Hub hebben de studenten in het Ald Weishoes een alternatieve locatie gevonden voor hun activiteiten, met medewerking van de eigenaar, woningcorporatie Antares.

Ook is na een intensief traject met stakeholders én studenten eind 2016 het Meerjarenprogramma Venlo Studentenstad opgesteld met beleidslijnen voor huisvesting, studentenleven, werk, informatievoorziening en de rol van de stakeholders. In 2017 wordt hier verder invulling aan gegeven.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aantal studentenwoningen	425,00	475,00	600,00	750,00	900,00	1.050,00
<p>Aantal huisvestingseenheden voor studenten (absoluut, jaarlijks). In de analyse wordt dat gelinked aan het totale aantal studenten. Alle waarden gebaseerd op de notitie Studentenhuisvesting Venlo en bekende bouwplannen 2016. Streefwaarden en met name snelheid van realisatie zijn mede afhankelijk van (tempo) investeringen op basis van Campusontwikkeling, spoor 3.b. Faciliteiten, met name voor Q4. De lagere realisatie 2016 kan als volgt worden verklaard: een lager aantal studenten dan geraamd, wijzigingen in het stelsel van studiefinanciering, en het doorschuiven van een project van 60 eenheden naar 2017. Overigens zijn kleine initiatieven van kamerbewoning tot en met vier personen (geen procedure nodig) niet in beeld; ook is nog niet bekend wat het beleid van Fontys om Duitse studenten in Venlo te laten wonen heeft opgeleverd.</p>						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Waardering Venlo als studentenstad (studenten)						
<p>Tevredenheid van de in Venlo actieve studenten (jaarlijks). Is nieuwe indicator, monitor moet nog ontwikkeld worden, nulmeting moet nog plaats vinden. Afhankelijk daarvan én van (tempo) investeringen in Campusontwikkeling, spoor 3.b Faciliteiten, kunnen pas streefcijfers worden ingevoerd.</p>						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

In dit collegeproduct gaat het relatief weinig om wettelijke verplichtingen c.q. 'regulier werk', en juist in hoge mate om het realiseren van het eigen beleid en het werken aan ambities. Dat gebeurt dan per definitie, en zelfs in toenemende mate, in intensieve samenwerkingsprocessen met partners en stakeholders, zowel overheden als private partijen.

We hebben in 2016 de volgende activiteiten uitgevoerd.

- Intensivering van de gesprekken met de provincie en de Universiteit Maastricht over onderwijshuisvesting voor de UM in het Raad van Arbeid-gebouw.
- Voor inzicht in het aanbod aan studentenhuisvesting zijn pandeigenaren actief benaderd voor een antwoord op de vraag of de informatie die zij hebben aangeleverd ook klopt en actueel is.
- We hebben diverse gesprekken gevoerd met initiatiefnemers voor studentenhuisvesting. Hierbij ging het zowel over gemeentelijk als particulier vastgoed.

- Met Fontys en HAS zijn vanuit relatiebeheer periodieke gesprekken gevoerd om hun (doorgroei)wensen waar nodig en mogelijk te faciliteren.
- Het studenteninformatiepunt is financieel ondersteund.
- Er is een benchmarkonderzoek gedaan in andere studentensteden, en met studenten van de drie hoger onderwijsinstellingen in de stad zijn kwalitatieve sessies (hun behoeften en wensen) gehouden.

Wat heeft het gekost?

Venlo studentenstad

			bedragen x €1.000	
	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten				
Lasten				
Saldo baten en lasten				
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat collegeproduct: Venlo studentenstad				

2.9 Verkeer en Bereikbaarheid

Programma 09: Verkeer en Bereikbaarheid

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	8.241	6.367	77%	-1.874
Lasten	6.984	7.326	105%	-342
Saldo baten en lasten - Programma 09	1.257	-959	-76%	-2.217
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)	51		0%	51
Saldo verrekening met reserves - programma 09	-51			51
Totaal resultaat programma 09	1.206	-959	-80%	-2.165

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Resultaat Bereikb/verkeersveil stad/reg.	-908	-728	80%	180
Resultaat Parkeervoorzieningen	2.114	-231	-11%	-2.345
Totaal resultaat programma 09	1.206	-959	-80%	-2.165

2.9.1

Bereikbaar/verkeersveil stad/reg.

Wat hebben wij bereikt?

Evenals voorafgaande jaren stond het bevorderen van de veiligheid en (multimodale) bereikbaarheid van regio en stad in 2016 hoog op de bestuurlijke en ambtelijke agenda. De volgende resultaten zijn te benoemen:

1. Uitvoeren GVVP jaarschijf 2016

De uitvoering van de GVVP jaarschijf 2016 heeft er onder andere toe geleid dat:

- Er verbeteringen in de fietsroutes zijn doorgevoerd; onder andere is er langs de maas in Steyl een nieuwe fietsroute aangelegd als ook de aanleg van een nieuwe fietsverbinding ter hoogte van een ontbrekende schakel in Venlo-zuid nabij College den Hulster.
- Er wederom een taakstellend budget van drie ton beschikbaar is gesteld voor wijk- en dorpszaken. Via een intensief proces met de dorps- en wijkraden hebben zij zelf (met ondersteuning van de gemeente) een lange lijst met wensen teruggebracht tot een prioriteitenlijst passend binnen dit budget. De uitvoering van het gelijke budget uit Jaarschijf 2015 is in 2016 afgerond.
- Er een nader uitgewerkt plan voor Fietsen Langs de Maas is opgesteld. In dit plan is er nadrukkelijk afstemming gezocht met Stakeholders en is er een prioritering ten aanzien van uitvoerbaarheid opgesteld. Uitvoering van de eerste tracés zal in 2017 starten.
- Er voor de rotonde Roermondseweg-Terracottalaan in samenwerking met burgers, opleidingsinstituut en uitvoerende partijen nadrukkelijk gezocht is om de rotonde zoveel als mogelijk in de filosofie van C2C te realiseren. Dit innovatieve traject zal in 2017 worden voorgezet met het doel om de realisatie en de oplevering te koppelen aan het C2C-jaar.

2. Ontwikkelen nieuw GVVP/RVVP

Het meerjarige proces dat een nieuw mobiliteitsplan op regionale en lokale schaal moet opleveren heeft in 2016 onder andere de volgende (tussen) resultaten opgeleverd:

- Begin 2016 is het plan van aanpak vastgesteld in het Bestuurlijk Regionaal Mobiliteits Overleg (RMO) waarna het vervolgens in maart 2016 in het college van B&W van gemeente Venlo is behandeld en middels een RIB is aangeboden aan de gemeenteraad.
- De netwerkorganisatie Trendsportal is ontstaan. In november is een eerste tweedaagse externe bijeenkomst georganiseerd met ruim 60 stakeholders, hierbij is een eerste gedeelde visie ontwikkeld over de toekomst van mobiliteit in Noord-Limburg en zijn diverse werkgroepen (bestaande uit

een brede groep aan stakeholders) gevormd die aan de slag zijn met het uitwerken van de gezamenlijk opgestelde ambities, en het vertalen naar concrete acties.

Voor meer informatie wordt verwezen naar www.trendsportal.nl

3. Versterken multimodale ontsluiting

De (lobby)inspanningen die in 2016 zijn geleverd om de multimodale ontsluiting te verbeteren hebben er onder andere toe geleid dat:

- In het voorjaar van 2016 het voorlopig ontwerp van het station Grubbenvorst-Greenport Venlo is opgesteld.
- De exploitatie van de truckparking James Cookweg voor een termijn van 5 jaar is gegund aan Wegrestaurant 'Heierhoeve B.V.'.
- Gestart is met de MIRT-verkenning naar mogelijke maatregelen om de doorstroming op de A67 tussen Eindhoven en Venlo te verbeteren en later in het jaar is het plan van aanpak vastgesteld.
- Het Koplopersproject Maas Venlo de status van MIRT-verkenning heeft gekregen; onderdelen van de project vormen de uitbreiding van de Bargeterminal Venlo en verplaatsing van de Jachthaven.
- In kader van Robuuste Brabantroute een breedmaatregelenpakket is overeengekomen waarmee de lokale omgevingshinder en veiligheidsrisico wordt teruggebracht.
- Er een financiële toezegging van het rijk voor de ondertunneling Vierpaardjes is gedaan door staatssecretaris Dijksma.
- De regio Venlo aspirantlid van de EGTC Rhine-Alpine is geworden.

Daarnaast valt onder andere te noemen de opening van de Railterminal van Cabooter in Kaldenkerken, de nieuwe OV concessie en NS-dienstregeling, de vaststelling van het BundesVekehrsWegenPlan etc.. Belangrijke feiten voor Venlo waar de gemeente Venlo geen of slechts een kleine bijdrage aan heeft geleverd.

Voor alle drie de thema's binnen dit collegeproduct geldt dat de Raad via een aantal Raadsinformatiebrieven regelmatig is geïnformeerd over de voortgang en resultaten.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Tellingen hoofdwegen (o.a. Maasbruggen)	2,20		2,20	2,20	2,20	2,20
Verhouding tussen totaal aantal maaskruisend verkeer en verkeer op hoofdtoegangswegen. Bron: RWS en eigen tellingen. Voor 2016 zijn nog geen gegevens beschikbaar. In 2015 bedroeg de verhouding 2,2. De ambitie is om verhoudingsgewijs niet meer verkeer door de stad te krijgen dus handhaving van de verhouding in 2015 (> 2,2).						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
OV gebruik			10.800,00	11.000,00	11.200,00	11.400,00
Aantal in- en uitstappers treinstations Venlo, Blerick en Tegelen op een gemiddelde werkdag (busgebruik geen gegevens beschikbaar). Bron: VEOLIA. De afgelopen jaren was er sprake van een dalende trend. Waarde voor 2015 en 2016 zijn nog niet beschikbaar.						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Containeroverslag water	42.995,00		49.300,00	55.600,00	61.900,00	68.200,00
Betreft uitsluitend wateroverslag (containers uitgedrukt in TUE;s) omdat er nog geen betrouwbare registratie van spooroverslag bestaat. Bron: gemeente Venlo. Het gaat om de registratie van de havenmeester ofwel de containers (TUE) waarvoor havengeld is geïnd door de gemeente Venlo. Voor 2016 zijn nog geen gegevens beschikbaar. Ambitie is gebaseerd op havenvisie Venlo (2011)						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

We hebben in 2016 onder andere de volgende activiteiten uitgevoerd:

- We hebben concrete GVVP projecten uit GVVP jaarschijf 2016 (en eerdere jaarschijven) voorbereid en uitgevoerd.
- Er is in kader van Trendsportal een intensieve samenwerking op gang gebracht met onder andere een Kernteam bestaande uit diverse partners (o.a. provincie, procesbegeleiding en communicatie) als trekkende netwerkorganisatie. Er is een communicatiestrategie ontwikkeld, een tweedaagse externe bijeenkomst georganiseerd en een aantal werkgroepen gevormd.
- Op lokaal niveau is intensief contact geweest met diverse stakeholders, bijvoorbeeld met dorps- en wijkraden en actiegroep Vierpaardjes.
- Op regionaal niveau is intensief contact geweest met diverse stakeholders, waaronder andere regiogemeenten en SMART Logistics Centre Venlo (SMART LCV) in kader van Trendsportal en vanwege enkele lobby dossiers.

- Naast regionale samenwerking is in 2016 ook nadrukkelijk ingezet op bovenregionale samenwerking, waaronder met de provincie Gelderland (o.a. EGTC Rhine-Alpine) en de euregio rijn-maas-noord (o.a. BVWP).
- Veel tijd is besteed aan lobby activiteiten voor de verschillende infrastructurele dossiers; waarbij het lobbydossier Vierpaardjes er uitsprong.
- De nationale lobbyinspanningen zijn verder geïntensiveerd en er zijn lobbyactiviteiten richting EU opgestart.
- We waren intensief betrokken bij voorbereiding van het BO-Mirt en hebben deelgenomen aan diverse MIRT-onderzoeken en -verkenningen (SmartwayZ.nl / A67, Mainports - Greenports en Goederencorridor Zuid) en zelfs als trekker van het Koplopersproject Venlo Maas actief.

Wat heeft het gekost?

Bereikb/verkeersveil stad/reg.

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	395	407	103%	12
Lasten	1.251	1.134	91%	117
Saldo baten en lasten	-856	-728	85%	129
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)	51		0%	51
Saldo verrekening met reserves	-51		0%	51
Totaal resultaat collegeproduct: Bereikb/verkeersveil stad/reg.	-908	-728	80%	180

In 2016 was sprake van een onderuitputting van de kapitaallasten als gevolg van vertraging in de uitvoering van de Multimodale Ontwikkeling (Railterminal en Uitbreiding Industriehaven).

Multimodale ontsluiting

Uitg./Ink.	Begroting	Realisatie	Restant
Inkomsten			
Uitgaven	201	57	144

Daarnaast heeft de tijdelijke begrotingswijziging besturingsmaatregel DMT FinRap 2016) geleid tot het 'on hold' zetten van financiële uitgaven van de beide andere onderdelen van dit collegeproduct, wat heeft geleid tot het tijdelijk uitstellen van een aantal activiteiten en het uitstellen van uitgaven.

2.9.2

Parkeervoorzieningen

Wat hebben wij bereikt?

Het doel voor 2016 was het behoud en realisatie van voldoende betaalde parkeercapaciteit, zowel in de binnenstad als in de stadsdeelcentra (incl. Arcen). Ondanks het feit dat 2016 een zeer bewogen jaar was, is dit doel toch grotendeels gerealiseerd.

Zelden of nooit stond het product parkeren (binnenstad) zo hoog op de bestuurlijke agenda en in de belangstelling van zoveel stake- en shareholders en niet te vergeten de media. Hoewel ook het parkeren in de stadsdeelcentra Blerick, Tegelen en Arcen tot dit collegeproduct gerekend wordt, ging de meeste aandacht dit jaar naar de binnenstad.

We hebben 2 parkeergarages moeten sluiten om veiligheidsredenen (Roermondsepoort en Arsenaal). Dit heeft zowel een financieel effect gehad op de behaalde omzetten, als ook op de gemaakte (onvoorziene) kosten als ook op de organisatie. Daarnaast hebben we ook de parkeergarage Maaswaard in gebruik genomen. Het opstarten van een nieuwe parkeergarage heeft ook extra aandacht nodig gehad om kinderziektes te verhelpen.

Door het sluiten van de twee parkeergarages is ook deze omzet komen te vervallen. De bezoekers van Venlo zijn deels verschoven van parkeergarages naar straatparkeerplaatsen, deels naar de parkeergarage van Q-Park (Maasboulevard) en deels is er (zeker op de zeer drukke dagen) gebruik gemaakt van de gratis parkeerplaatsen op het Kazerneterrein.

We hebben ons ingespannen om de overlast voor de bezoekers van het centrum van Venlo zo beperkt mogelijk te houden. Hiervoor hebben we enkele maatregelen genomen die niet voorzien waren, zoals: inzet van gratis pendelbussen, de aanleg van tijdelijke maaiveldparkeerplaatsen, inzet van extra verkeersregelaars, het plaatsen van tijdelijke verwijsborden etc.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Inrijdingen P-voorzieningen						
<p>Door grote wijzigingen in de parkeervoorzieningen in 2016 als gevolg van het sluiten van de parkeergarages Arsenaal en Roermondse Poort, de opening van de parkeergarage Maaswaard, de genomen en nog te nemen maatregelen inzake het aantal en de spreiding van de parkeervoorzieningen in en rond de binnenstad in combinatie met de invoering van een nieuw parkeerregime in 2017 heeft een meting en ambitie conform het oorspronkelijke indicator weinig zin. Pas als er in 2017 duidelijkheid is over de (ontwikkeling van) parkeervoorzieningen in en rond de binnenstad kan een nulmeting worden uitgevoerd en een nieuwe ambitie worden bepaald.</p>						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Parkeertickets straatparkeren						
<p>Zie toelichting vorige indicator.</p>						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Tijdsduur parkeren P-voorzieningen						
<p>Zie toelichting vorige indicator.</p>						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Tijdsduur straatparkeren						
<p>Zie toelichting vorige indicator.</p>						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

We hebben in 2016 ons niet beperkt tot de reguliere jaarlijks terugkerende activiteiten, maar de volgende (extra) activiteiten uitgevoerd:

1. We hebben de parkeergarages Arsenaal en Roermondsepoort gesloten en een aantal klachten en onduidelijkheden dat dit heeft opgeleverd opgevangen en afgehandeld.
2. Om de parkeercapaciteit op peil te houden hebben we:
  - Extra straatparkeerplaatsen gerealiseerd en daarmee samenhangend extra ticketautomaten geplaatst;
  - Miva parkeerplaatsen aangelegd en de procedure scherp gesteld;
  - Tijdelijke parkeerplaatsen aangelegd (Deken van Oppensingel, Urbanusweg, Maaskade en Veilingstraat), tijdelijke parkeerlocaties

ingezet (Kazerne en De Koel) en gratis pendelbussen ingezet voor de beide tijdelijke parkeerlocaties;

- Het busparkeren verplaatst en alternatieven voor het parkeren van marktkoopliden gerealiseerd;
  - Op zaterdag, zondag en Duitse dagen verkeersregelaars ingezet.
3. Om het Bedrijfsproces te optimaliseren zijn we gestart met:
- Digitalisering;
  - Het voldoen aan licentievereisten.
4. En we hebben het plannen van een nieuwe parkeerkoers ondersteund door:
- Data aan te leveren;
  - Klachten af te handelen en te informeren over veranderingen;
  - De aansturing van handhaving te optimaliseren;
  - Het kentekenparkeren af te schaffen en pollers en fietsenstalling te beheren.

Wat heeft het gekost?

Parkeervoorzieningen

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	7.846	5.960	76%	-1.886
Lasten	5.733	6.192	108%	-459
Saldo baten en lasten	2.114	-231	-11%	-2.345
Ottrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat collegeproduct:				
Parkeervoorzieningen	2.114	-231	-11%	-2.345

De opbrengsten en de kosten van het parkeren zijn in 2016 anders verlopen dan verwacht. Door de sluiting van 2 parkeergarages, de aanleg van extra straatparkeerplaatsen en opening van parkeergarage Maaswaard hebben voor een flinke verschuiving gezorgd. Door de sluiting van de parkeergarages is een deel van de bezoekers naar de Maasboulevard uitgeweken en deels op verplaatst naar straatparkeerplaatsen. In de Finrap hebben we u reeds geïnformeerd over de aanstaande verschuiving in opbrengsten en kosten en is de prognose bijgesteld met +/- € 2.790.000. Gedurende het jaar is scherp gestuurd op zo goed mogelijk faciliteren van de bezoekers van onze stad. Gastvrijheid stond hoog op de agenda. Er is minder streng gehandhaafd en er zijn extra maatregelen ingezet zoals verkeersregelaars en gratis pendelbussen. Er zijn zoals verwacht minder

opbrengsten in parkeergarages en handhaving en meer opbrengsten voor straatparkeren. Voor de reguliere kosten zijn er minder kosten gemaakt, maar daar tegenover staat dat er meer kosten zijn gemaakt voor alle tijdelijke maatregelen, zoals de aanleg van tijdelijke parkeerplaatsen. Maar ook zijn er extra kosten gemaakt specialistische inhuur, voor het onderzoeken van de bouwkundige staat van de parkeergarages en voor de marktconsultatie voor het vervreemden van het parkeervastgoed. Overall is er voor het parkeren een resultaat van € 450.000 minder nadelig ten opzichte van de aangepaste prognose. Dit komt met name door een positief resultaat op straatparkeren.

2.10 Wonen en Leefomgeving

Programma 10: Wonen en Leefomgeving

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	7.543	7.803	103%	260
Lasten	20.822	22.194	107%	-1.372
Saldo baten en lasten - Programma 10	-13.279	-14.391	108%	-1.112
Onttrekkingen aan reserves (baten)	4.353	8.910	205%	4.557
Toevoegingen aan reserves (lasten)	2.119	6.583	311%	-4.463
Saldo verrekening met reserves - programma 10	2.234	2.327		93
Totaal resultaat programma 10	-11.045	-12.064	109%	-1.019

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Resultaat Aantrekkel. woon- en leefomg.	-8.359	-9.516	114%	-1.156
Resultaat Cultuurhist.archeolog waarden	-324	-301	93%	24
Resultaat Omgevingskwaliteit	-2.133	-2.092	98%	40
Resultaat Passend woningaanbod	-229	-155	68%	74
Totaal resultaat programma 10	-11.045	-12.064	109%	-1.019

2.10.1

Aantrekkel. woon- en leefomg.

Wat hebben wij bereikt?

De doelstelling van dit collegeproduct is: "We willen voor onze huidige en toekomstige inwoners een aantrekkelijke woon- en leefomgeving creëren". Vanuit dat doel hebben we in 2016 in vier resultaatgebieden het volgende bereikt c.q. bijgedragen.

1. Vergunningverlening, toezicht en handhaving

Het Uitvoeringsprogramma vergunningsverlenings-, toezichts- en handhavingstaken (VTH) 2016, inclusief de basistaken die zijn ondergebracht in het uitvoeringsprogramma van de Regionale Uitvoeringsdienst, is vastgesteld en uitgevoerd. Speerpunten bij het toezicht waren constructieve en brandveiligheid, asbest en opslag gevaarlijke stoffen.

Er zijn 543 omgevingsvergunningen verleend (raming: 500) en ruim 600 meldingen / ontheffingen afgehandeld (raming: 400). Slechts 1% van de vergunningen is van rechtswege ontstaan, de gemiddelde afhandelingstermijn bedroeg 56 dagen (incl. verlenging). Overigens is een gedeelte van onze taken uitgevoerd door de Regionale uitvoeringsdienst Limburg-Noord (RUD) waarin Venlo participeert.

Naar aanleiding van klachten over illegale overbewoning, geluids- en parkeeroverlast en brandonveilig gebruik bij kamerverhuur is het project kamerverhuur uitgevoerd. De problematiek is in beeld gebracht, 142 eigenaren/verhuurders van panden zijn aangeschreven, klachten en verzoeken om handhaving zijn behandeld en het uitvoeringsbeleid "Regels kamerverhuur Venlo 2016" is vastgesteld.

Deregulering van de kapverordening is voorbereid waarbij de vergunningplicht grotendeels wordt. De 'Kan-bepaling' (ambtelijke welstandsadvisering) is uitgewerkt en de nieuwe adviescommissie welstand en erfgoed (AWE) is benoemd.

2. Planinstrumentarium

Venlo neemt deel aan een experiment voor het maken van één gebiedsdekkend Omgevingsplan voor de hele gemeente, ter voorbereiding op de inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet. In 2016 is een notitie van uitgangspunten vastgesteld door de gemeenteraad. Als eerste uitwerking daarvan is gestart met een concept-plan voor de kern Tegelen (centrum en daarom liggende woonwijken). Daarnaast is een analyse opgesteld van de (externe) stakeholders. In 2016 zijn al de eerste gesprekken gevoerd met de provincie, woningcorporaties, voorzitters wijkraden, veiligheidsregio, GGD, regiogemeenten. Tenslotte is een inventarisatie uitgevoerd van alle gemeentelijke verordeningen met regels over de fysieke leefomgeving die opgenomen kunnen worden in het Omgevingsplan.

De Omgevingswet treedt medio 2019 in werking. Een organisatiebreed heeft in 2016 een Impactanalyse Omgevingswet uitgevoerd en de eerste contouren van het

Programmaplan implementatie Omgevingswet geschetst. De impact en de verder te leveren inspanningen zijn geanalyseerd aan de hand van de volgende vijf thema's: planinstrumentarium, processen en organisatie, cultuur, gedrag en competenties, digitalisering en bestuurlijke keten. Verder heeft informatie-uitwisseling en afstemming plaats gevonden met onze partners binnen G32, L6 en gemeenten en ketenpartners in Noord- en Midden Limburg.

In 2016 is al één concreet Omgevingsplan vastgesteld door de gemeenteraad voor een deellocatie, namelijk Erkenkamp Tegelen. Daarnaast zijn zestien bestemmingsplannen en één beheerverordening vastgesteld door de gemeenteraad, twee wijzigingsplannen door het college.

3. Groen-, natuur-, landschaps- en watersystemen

Herinrichting van de Everlose Beek is afgerond, die van Venlose Molenbeek en Springbeek bij Hout Blerick gestart. De stort Gelinskensdijkweg in Boekend is heringericht tot natuur- en recreatiegebied, de eerste producten van de subsidie INTERREG VA voor het project Cultuurgeschiedenis Digitaal in uitvoering genomen. Venlo heeft een officieel verzoek ingediend bij de provincie voor uitbreiding van het Nationaal Park 'De Maasduinen' tot aan de A67. De subsidieregeling "afkoppelen" is ingesteld en ter deregulering van het kapbeleid is een (concept) bomenkaart opgesteld en de APV aangepast.

Belangrijke mijlpaal voor het koploperproject Maas Venlo was, na vaststelling van het onderzoek 'Bouwen met Maaswater', het behalen van de status MIRT-verkenning met een besluit van de minister van I&M.

Onder de vlag Agenda Groen & Water (= Groenblauwe Nota) zijn voor zeventien actuele thema's uitgangspunten in de vorm van richtinggevende uitspraken geformuleerd ter vaststelling door de raad (begin 2017).

In regionaal verband (Provinciaal Omgevingsplan Limburg) is gewerkt aan de zogenaamde Delta-opgave in drie thema's: hoogwaterbescherming (Deltaprogramma Maas), bestrijding wateroverlast en droogte in het landelijk gebied (Deltaplan Hoge Zandgronden) en ruimtelijke adaptatie in het stedelijk gebied (Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie). De regie bij deze opgaves lag bij provincie, waterschap en rijkswaterstaat.

4. Milieu en duurzaamheid

Bij enkele projecten zijn de mogelijkheden voor Cradle to Cradle en duurzame ontwikkeling in kaart gebracht. Speciaal was het principebesluit om in 't Ven Cradle tot Cradle-woningen te laten bouwen. Het ambitieweb Venlo Principes is ontwikkeld om aan de voorkant van projecten of ontwikkelingen duurzaamheids- / C2C-doelstellingen te formuleren. Dit instrument is eind 2016 opgeleverd en wordt doorontwikkeld naar een breed toegankelijke digitale tool.

De Nota milieuaspecten duurzame ontwikkeling, bedoeld om te komen tot een maatregelenpakket conform de milieu-gerelateerde doelen en gewenste effecten

inzake duurzame ontwikkeling en C2C mikte op vaststelling in 2016, maar heeft vertraging opgelopen - dat wordt 2017.

In 2016 heeft een onder 500 huishoudens uitgevoerde proef met het verbeterd scheiden van afvalstromen getoond dat circulaire economie op termijn binnen handbereik ligt. Na het uitvoeren van een enquête onder de deelnemers wordt het uitvoeringsplan momenteel op enkele praktische aspecten bijgesteld.

“Ook wordt de regionale Visie Energie (acht gemeentes Noord-Limburg) als uitwerking van het Provinciaal Omgevingsplan 2014 opgeleverd.”

Eind 2016 was regionale conceptvisie Energie (kader: Provinciaal Omgevingsplan Limburg) klaar. Hierin wordt vermeld wat het regionale energieverbruik is, wie de gebruikers zijn, waar vanuit overheden de focus komt te liggen, wat de ruimtevraag aan duurzame energie- opwekking zal zijn om de energiedoelstellingen te behalen, en een actieprogramma waarin vermeld staat wat de regio gezamenlijk gaat oppakken.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Waardering leefomgeving			4,50	4,60	4,70	4,80
Gemiddelde score in acht waarderingsklassen (8-schaal) over vier aspecten: woonomgeving, basisvoorzieningen, en plusvoorzieningen (jaarlijks, bureau Louter: enquetes inwoners). Realisatie 2014: cijfer 2011. Streefwaarden: verwachting dat wijkgericht werken tot meer tevredenheid leidt. De cijfers over 2016 zijn pas in mei beschikbaar.						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Tevredenheid omgevingskwaliteit	5,70		5,80	5,80	5,90	6,00
Gemiddeld rapportcijfer over de aspecten 'schoon en groen', 'onderhoud wegen/paden' en 'speelvoorzieningen' (jaarlijks, stadspeiling). Streefwaarden: aanname dat wijkgericht werken tot meer tevredenheid leidt, echter ook effect versoberingen onderhoud openbare ruimte ingeschat. Over 2016 is niet gemeten (geen stadspeiling).						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Veel werkzaamheden die hebben geleid tot de boven vermelde resultaten komen uit 'regulier werk', vaak vanuit wettelijke verplichtingen. Dit geldt met name voor de thema's vergunningverlening/toezicht/handhaving en planinstrumentarium.

Bij andere thema's is vaker sprake van beleidsvorming dan wel het werken aan ambities, en dat gebeurt dan per definitie, en zelfs in toenemende mate, in intensieve samenwerkingsprocessen met partners en stakeholders, zowel overheden als private partijen. Voorbeelden hiervan:

Groen-, natuur-, landschaps- en watersystemen:

- deelname aan het overlegorgaan Nationaal Park 'De Maasduinen', het Hoogwater Beschermingsprogramma, de Delta-programma's, in het Natuurpark Maas-Schwalm-Nette (pilot commissie van Vollenhoven);
- met waterschap, provincie, terrein beherende instanties, LLTB, gezondheidszorg, RWS, Natuurpark MSN en onderwijsinstellingen is intensief samengewerkt rond uitvoeringsprojecten, maar ook ten behoeve van gezamenlijke advisering naar de rijksoverheid.
- Agenda Groen & Water: in co-design met stakeholders gekomen tot richtinggevende uitspraken.

Milieu / duurzaamheid:

- deelname aan het bedrijfennetwerk 'EnergieDeal Venlo';
- deelname aan de Regionale Energie Alliantie (doel: energiebesparing binnen bestaande particuliere woningvoorraad);
- deelname aan 'Duurzaam ondernemen door energiebewust ondernemen' (vanuit Innovatiehuis MKB Keyport, doel: energiebesparing bij ondernemers in het MKB te stimuleren).

De inspanningen ten behoeve van de verdere implementatie van het C2C-gedachtegoed zijn ook verantwoord in programma 6. Economie en toerisme.

(Meer) details inzake niet-majeure projecten zijn te vinden in de elders opgenomen 'Toelichting Grondexploitatiestatistieken'.

Wat heeft het gekost?

Aantrekkel. woon- en leefomg.

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	7.105	7.260	102%	154
Lasten	17.222	18.908	110%	-1.686
Saldo baten en lasten	-10.117	-11.649	115%	-1.532
Onttrekkingen aan reserves (baten)	3.033	7.872	260%	4.839
Toevoegingen aan reserves (lasten)	1.275	5.739	450%	-4.463
Saldo verrekening met reserves	1.758	2.133	121%	376
Totaal resultaat collegeproduct: Aantrekkel. woon- en leefomg.	-8.359	-9.516	114%	-1.156

bedragen x €1.000

Resultaatgebied vergunningverlening, toezicht en handhaving

- **Omgevingsvergunningen leges**
Zoals reeds bij de Fin-Rap is gemeld leidde de combinatie van de legessystematiek en minder aanvragen tot het geconstateerde tekort. Met name grote vergunningen die in 2016 niet zijn aangevraagd (o.a. Kazernekwartier, Holland Casino, Océ) hebben geleid tot het tekort. Door de aanpassing van de legessystematiek in 2017 wordt verwacht dat het begrote resultaat wordt behaald in 2017.
- **Overige vergunningen VTH**
Betreft Overige producten VTH. Er zijn meer werkzaamheden verricht ter verbetering van de kwaliteit van de VTH-keten. Over de planschadeclaim (€ 150.000,00) die was gemeld in de Fin-rap is uiteindelijk nog geen besluit gevallen, deze komt derhalve niet voor rekening van 2016.

Grondexploitaties: algemeen

De volgende budgettair neutrale afwijkingen (inclusief verrekening met reserves) hebben betrekking op de administratie-, beheer- en rentekosten van de grondexploitaties:

Uitg./Ink.	Begroting	Realisatie	Restant
Inkomsten		-1.240	1.240
Uitgaven		115	-115

Mutaties reserves:

Inkomsten		-68	68
Uitgaven		1.193	-1.193
Per saldo	o	o	o

Grondexploitaties specifiek: Overige nieuwe gebieden

De volgende budgettair neutrale afwijkingen (inclusief verrekening met reserves) hebben betrekking op het volgende:

- een desinvestering van vaste activa ten laste van dit product tot een bedrag van € 1,9 miljoen.
- de overheveling van de boekwaarde van het aan Holland Casino verkochte perceel vanuit de grondvoorraad (restpercelen) naar de grondexploitatie Holland Casino (overige bedrijventerreinen, programma 6).
- storting in de Voorziening nadelige grondexploitaties ad. € 5,1 miljoen in verband met nadelige herzieningen grondexploitaties.

Deze mutaties, waarmee in de jaarschijf-begroting geen rekening is gehouden, zijn ten laste resp. ten gunste van de algemene grondreserve gebracht.

Uitg./Ink.	Begroting	Realisatie	Restant
Inkomsten	-3.108	-3.561	453
Uitgaven	4.931	1.820	-1.953

Mutaties reserves:

Inkomsten	-2.998	-7.769	4.771
Uitgaven	1.175	4.446	-3.270
Per saldo	0	0	0

2.10.2

Cultuurhist.archeolog waarden

Wat hebben wij bereikt?

De doelstelling van dit collegeproduct is: "We willen de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving verhogen door behoud en benutting van erfgoed (cultuurhistorische en archeologische kwaliteiten)". Vanuit dat doel hebben we in 2016 in drie resultaatgebieden het volgende bereikt c.q. bijgedragen.

1. **Erfgoedbeleid**

In cocreatie zijn uitgangspunten geformuleerd voor de nieuwe erfgoednota. Deze uitgangspunten zijn samengevat in een 'tussenstand', die breed onder stakeholders is uitgezet. Het proces heeft wel meer tijd gekost dan geraamd. De in 2016 geraamde oplevering zal in 2017 plaats vinden.

De historische kwaliteit van de openbare ruimte is op een aantal plekken in de stad opgewaarderd, omwille van het vergroten van de aantrekkelijkheid van de stad.

Omwille van het vergroten van draagvlak voor erfgoed en ter verantwoording van de inzet van erfgoedmiddelen is verslag gedaan in de 'Venlose Katernen'.

2. **Herbestemming en restauratie erfgoed**

Met bijdragen van provincie en gemeente zijn drie majeure restauratie- en herbestemmingsprojecten tot een goed einde gebracht: Gouden Berg, Puddingfabriek en Kapelboerderij Genooyerhof. Daarnaast is gestart met de restauratie en herbestemming van de Arenborghoeve.

In samenspraak met de provincie zijn concrete doelen gesteld t.a.v. de inzet van middelen voor restauratie en herbestemming van erfgoed omwille van het vergroten van de aantrekkelijkheid van de stad: Rondje Fort, vestingmuur 't Bat en Postkantoor.

Eind 2016 is op dit product in het kader van de Finrap (verplichtingenstop) 52.000 euro afgeroomd van het totaal beschikbare deelbudget van 125.000 euro. De consequentie is geweest dat één restauratieproject on hold is gezet.

3. **Instrumentarium / regelgeving**

Er is een vervolg gegeven aan het erfgoed-informatiesysteem (o.a. Schanstoren, de Luif).

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Zichtbaarheid (cultuur) historie in omgeving	74,40		75,00	75,00	78,00	78,00
<p>Gemiddelde consensus (% 'geheel of grotendeels mee eens') over de stellingen 'Venlo is een stad met mooie gebouwen' en 'Venlo is een gemeente met veel monumenten' (tweejaarlijks, stadspeiling). Nieuwe indicator, voor 2015 het eerste gemeten. Streefwaarden vanaf 2018 mede op basis van betrokkenheid van de stad bij de in 2017 af te ronden nota Erfgoed. Over 2016 is niet gemeten (geen stadspeiling).</p>						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Aantal cultuurhistorische en archeologische trajecten	5,00	5,00	4,00	5,00	5,00	5,00
<p>Absolute aantal ingezette trajecten (jaarlijks, interne gegevens Ruimte en Economie) Nieuwe indicator. Streefwaarden op basis van ervaringsgegevens, maar ook afhankelijk van Erfgoednota (2017).</p>						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Er is actief gestuurd op restauratie en herbestemming van erfgoed met behulp van derde geldstromen. We hebben studies uitgevoerd naar (de haalbaarheid van) restauratie en herbestemming van erfgoed om projecten vlot te trekken (o.a. Wilhelminapark). Er is geïnvesteerd in de bijzondere historische kwaliteit van de openbare ruimte (Ariënsplaats) en we hebben financieel bijgedragen aan diverse private restauratieprojecten (o.a. Hoogwaterhuis Velden, Heershof Boekend). We hebben ook actief bijgedragen aan ondersteuning van initiatieven van historische verenigingen om erfgoed meer op de kaart te zetten (o.a. historische wandschildering parade).

Er is historisch en archeologisch onderzoek en analyse uitgevoerd ten behoeve van majeure projecten (Kazernekwartier, Q4).

Wat heeft het gekost?

Cultuurhist.archeolog waarden

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Verschil
Baten	27	41	151%	14
Lasten	390	380	97%	10
Saldo baten en lasten	-363	-339	93%	24
Onttrekkingen aan reserves (baten)	38	38	100%	
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves	38	38	100%	
Totaal resultaat collegeproduct: Cultuurhist.archeolog waarden	-324	-301	93%	24

2.10.3

Passend woningaanbod

Wat hebben wij bereikt?

De doelstelling van dit collegeproduct is: "We willen een gevarieerd en passend woningaanbod bieden aan huidige en toekomstige inwoners". Vanuit dat doel hebben we in 2016 in twee resultaatgebieden het volgende bereikt c.q. bijgedragen aan de inspanningen van met name de woningbouwcorporaties.

1. Dynamisch woningbouwprogramma

De woningbouwprogrammering heeft sterk in het teken gestaan van regionale opgaven vanuit het Provinciaal Omgevingsplan Limburg en de Regionale Structuurvisie Wonen Noord-Limburg. Vandaar uit is een regionaal woningbehoefteonderzoek uitgevoerd en een regionaal afwegingskader ontwikkeld (zowel op ruimtelijke als volkshuisvestelijke kwaliteit) om tot herprogrammering te komen; doel is reductie van de overcapaciteit aan plannen met 40% in 2020. Er zijn vervolgstappen uitgezet met als doel het creëren van 'voorzienbaarheid', dat wil zeggen: het waar mogelijk zonder planschadecosten kunnen schrappen van plannen.

Mede vanuit de Regionale Structuurvisie is vervolgens de lokale woonvisie vastgesteld. Het regionale afwegingskader is doorvertaald naar een lokaal afwegingskader woningbouwplannen (begin 2017 ter vaststelling in college). De startersleningen zijn op basis van een aangepaste en door de raad vastgestelde verordening gecontinueerd (nadat ook de provincie haar bijdrage in de regeling verlengde).

2. Relatiebeheer woningbouwcorporaties

Met de woningbouwcorporaties zijn, als opvolger van STRAK (Strategisch Akkoord)-2 en mede op basis van een 'bod' aan de gemeente door de drie corporaties (voor het eerst ook Wonen Limburg) prestatieafspraken-2017 vastgesteld volgens het stramien van de nieuwe Woningwet die pas vrij laat in 2015 definitief van kracht werd. Ook de huurdersbelangenvereniging Venlo-Blerick e.o. heeft de prestatieafspraken mede ondertekend.

Dit resultaatgebied kent een hoog procesmatig karakter. Het gaat vooral om een intensief continu ambtelijk en bestuurlijk (overleg-, afstemmings- en besluitvormings)proces, met daarnaast enkele directe 'producten'. Een voorbeeld: er is intensief overlegd met corporaties over de lokale woonvisie, maar ook over speciale items als gemeenschapsaccommodaties, aangezien ook de corporaties hierin vanuit het verleden een rol en aandeel hebben.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Ontwikkeling aantal woningen	46.252,00	46.424,00	45.575,00	46.799,00	47.000,00	47.250,00
<p>Absolute aantal woningen ultimo peiljaar (jaarlijks, CBS / GEO). Realisatie 2015: december 2015. Streefcijfer 2016 op basis van indicator eerder raadsprogramma, overige jaren geëxtrapoleerd; inclusief studentenhuysvesting.</p>						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Ontwikkeling diversiteit woningen						
<p>Aantallen woningtypen binnen het totaal (jaarlijks, Woonmonitor provincie Limburg). Diversiteitstypen 2014 bekend, weergave vergt echter nog systeemaanpassing voor deze indicator, daarna streefwaarden bepalen. Indicatie 2014: appartement 30%, 2/1 kapwoning 15%, hoekwoning 14%, tussenwoning 26%, vrijstaande woning 13%, overig 2%.</p>						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Veel werkzaamheden die hebben geleid tot de boven vermelde resultaten komen voort uit wettelijke verplichtingen, vanuit het rijk (Woningwet) dan wel provincie (Provinciaal Omgevingsplan Limburg). Met die verplichtingen als grondslag was veel van het werk gericht op zorgvuldige afstemming met betrokken partners, regionaal de provincie en de overige gemeenten in Noord-Limburg, lokaal de woningbouwcorporaties.

Met name met die laatste partijen is ook intensief overlegd over voor Venlo relevante speciale aandachtsvelden zoals de aanpak van de woonwagenlocaties, de huisvesting van statushouders en arbeidsmigranten, de leegstand van maatschappelijk vastgoed, en hoe de door het rijk gewenste scheiding van wonen en zorg aan te pakken.

Wat heeft het gekost?

Passend woningaanbod

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Verschil
Baten		4		4
Lasten	276	217	78%	60
Saldo baten en lasten	-276	-213	77%	64
Onttrekkingen aan reserves (baten)	47	57	121%	10
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves	47	57	121%	10
Totaal resultaat collegeproduct: Passend woningaanbod	-229	-155	68%	74

2.10.4

Omgevingskwaliteit

Wat hebben wij bereikt?

De doelstelling van dit collegeproduct is: "We willen de kwaliteit van de leefomgeving in stand houden en waar mogelijk verbeteren". Vanuit dat doel hebben we in 2016 in vijf resultaatgebieden het volgende bereikt c.q. bijgedragen.

1. **Geluidkwaliteit**

In 2016 zijn we gestart met het opstellen van een beleidsnota Sanering Verkeerslawaaï (eind 2017 gereed). Er is een subsidie-aanvraag ingediend voor het saneren van 64 woningen aan de Kaldenkerkerweg in Tegelen; deze aanvraag is toegekend en is nu in procedure (start medio 2017). In concreto zijn 78 woningen gesaneerd in het kader van het project sanering verkeerslawaaï Roermondseweg-Grotestraat Tegelen conform planning.

2. **Luchtkwaliteit**

We hebben in de parkeergarage Maaswaard acht laadplaatsen gerealiseerd voor het laden van elektrische voertuigen (in 2017 volgt een uitbreiding van nog 4 laadplekken).

De beleidsnota Laadinfrastructuur is voorbereid met als doel het stimuleren van elektrisch vervoer. Nota geeft kader en criteria voor uitbreiding van e-laadpunten in de openbare ruimte én laadmogelijkheden voor particulieren.

3. **Bodemkwaliteit**

Begin 2016 is het Meerjarenprogramma Bodem en Ondergrond 2016-2020 vastgesteld. De focus van het programma ligt op het voorbereiden van het vakgebied bodem op de Omgevingswet, namelijk de transitie van een saneringsgericht bodembeleid naar een toekomstgericht integraal beleid. Enkele daarvoor noodzakelijke projecten zijn opgestart. Het betreft o.a. Ecologische Kosten Baten Analyses voor twee locaties en een verkenning voor de noodzaak voor gebiedsgericht grondwaterbeheer.

Er is een instrument ontwikkeld om de discussie te voeren met andere stakeholders over de noodzaak van gebiedsgericht grondwaterbeheer. Voor de beleidstransitie is een plan van aanpak in de maak.

4. **Externe veiligheid**

We hebben een afwegingskader vastgesteld dat wordt toegepast bij de toetsing van ruimtelijke plannen, en de Nota omgevingsveiligheid TPN opgesteld als afwegingskader voor nieuwe ontwikkelingen van bedrijvigheid en ruimtelijke ordening op TPN. Ook hebben we, in opdracht van de RUD, het Uitvoeringsprogramma Impuls Omgevingsveiligheid opgesteld.

De vorderingen met de Nota duurzame ontwikkeling milieuaspecten zijn in het eerste collegeproduct 'Aantrekkelijke woon- en leefomgeving' verantwoord.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Tevredenheid fysieke woonomgeving						
Deze indicator moet nog ontwikkeld worden op basis van de in 2017 vast te stellen Nota milieuaspecten (: bodem, geluid, lucht, externe veiligheid), waarna een nulmeting volgt. Pas daarna kunnen streefwaarden worden ingevuld.						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Veel werkzaamheden die hebben geleid tot de boven vermelde resultaten komen uit 'regulier werk', vaak vanuit wettelijke verplichtingen. Dit geldt bijvoorbeeld toetsing en advisering van ruimtelijke initiatieven en aanvragen.

Bij sommige thema's was ook sprake van beleidsvorming of -bijstelling. Dat is per definitie, en zelfs in toenemende mate, gebeurd in intensieve samenwerkingsprocessen met partners en stakeholders, zowel overheden als private partijen. De RUD moet hier met name worden genoemd.

Wat heeft het gekost?

Omgevingskwaliteit

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
bedragen x €1.000				
Baten	411	498	121%	87
Lasten	2.934	2.689	92%	245
Saldo baten en lasten	-2.523	-2.191	87%	332
Onttrekkingen aan reserves (baten)	1.235	942	76%	-292
Toevoegingen aan reserves (lasten)	844	844	100%	
Saldo verrekening met reserves	391	98	25%	-292
Totaal resultaat collegeproduct: Omgevingskwaliteit	-2.133	-2.092	98%	40

Bodemkwaliteit

Er is minder geld besteed dan geraamd omdat de kosten voor de afhandeling van de VOCl-verontreiniging in Blerick lager zijn uitgevallen dan verwacht. Daarnaast bevinden de beleidstransitie en het informatiebeheer zich nog in de voorbereidende fase.

Geluidkwaliteit

Het project sanering woningen wegverkeerslawaaï aan de Roermondseweg en Grotestraat in Tegelen is afgerond, waarbij de kosten lager zijn uitgevallen dan geraamd.

2.11 Beheer openbare ruimte

Programma 11: Beheer openbare ruimte

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	20.364	21.343	105%	979
Lasten	41.843	42.672	102%	-829
Saldo baten en lasten - Programma 11	-21.479	-21.329	99%	150
Onttrekkingen aan reserves (baten)	1.666	1.481	89%	-185
Toevoegingen aan reserves (lasten)	27		0%	27
Saldo verrekening met reserves - programma 11	1.639	1.481		-158
Totaal resultaat programma 11	-19.841	-19.849	100%	-8

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Resultaat Beheer.onderh.gem.vastgoed	196	1	1%	-195
Resultaat Beheer.onderh.openbare ruimte	-18.581	-18.481	99%	101
Resultaat Geo-informatie	-1.456	-1.369	94%	87
Totaal resultaat programma 11	-19.841	-19.849	100%	-8

2.11.1

Beheer.onderh.openbare ruimte

Wat hebben wij bereikt?

In de begroting 2016 - 2019 zijn onderstaande tactische doelstellingen en ambities opgenomen.

Op het programma "Beheer openbare ruimte" zijn de volgende tactische doelstellingen van toepassing:

- Het beheren en instandhouden van een aantrekkelijke, hele en veilige leefomgeving.
- Het inwinnen, registreren en beschikbaar stellen van gegevens over de openbare ruimte.
- Het beheren en instandhouden van het gemeentelijk vastgoed voor een aantrekkelijke woonomgeving.

In het gekozen voorkeursscenario "Venlo kansenstad" uit de Strategische Visie 2030 zijn op basis van het thema "Veelzijdige stad in het groen" de volgende voor het programma "Beheer Openbare Ruimte" relevante ambities aangegeven:

- Differentiatie op basis van diversiteit bestaande uit de combinatie van een stedelijk centrum met dorpskernen en wijken in een groen casco van Maas en natuur.
- Een kwalitatief hoogwaardige woonomgeving door langjarig gerichte investering.
- Eigen inzet van buurtbewoners door de buurt zelf (pilots) invulling te laten geven aan de inzet van beschikbaar onderhoudsgeld.
- Doorontwikkeld wijkgericht werken, zodat er sprake is van betrokkenheid, inspraak en zelfbestuur.
- Zo breed mogelijk toepassing van de principes van Cradle to Cradle. Het bieden van een prettige fysieke leefomgeving.

Uit het Coalitieprogramma Venlo 2014 – 2018, "Verbinden vanuit Vertrouwen en Verantwoordelijkheid" zijn de volgende relevante ambities aangegeven:

- Leefbaarheid in wijken en kernen: meer betrokkenheid en eigenaarschap door op buurt- en wijkniveau samen te werken met inwoners en partners.
- Ruimte voor de samenleving: basis op orde, regie vanuit de gemeente, stimuleren eigen initiatief en activiteit van inwoners.
- Samen met inwoners route bepalen: keuzes meer samen met inwoners, integraal of bijvoorbeeld in co-creatie.
Buurtbudgetten: verschuiven verantwoordelijkheid voor kwaliteit openbare ruimte naar inwoners in buurten en wijken.

Met betrekking tot deze doelstellingen en ambities zijn binnen het totale organisatieproduct Beheer Openbare Ruimte verschillende resultaten bereikt. Hieronder worden per sub-product enkele voorbeelden gegeven. Tevens zijn er nadrukkelijk enkele kritische aandachtspunten geconstateerd, die blijken geven dat op onderdelen de ondergrens is bereikt. Op hoofdlijnen betreft dit:

- Nadrukkelijke toename van het aantal meldingen met respectievelijk ruim 10% en ruim 20% ten opzicht van voorgaande jaren. In 2014 totaal 13439, in 2015 totaal 12380 en in 2016 totaal 14997.
- De kwaliteit van het wegennet gaat duidelijk achteruit, waardoor de onderhoudsbehoefte flink toeneemt. Alleen pleisters plakken (onveilige situaties voorkomen of verhelpen) blijkt onvoldoende.
- De verzakking in de Roermondseweg maakt duidelijk dat structureel aandacht nodig is voor het beheer en onderhoud van civiele objecten.
- De stadspeiling van einde 2015 laat op de onderdelen wegen (5,55), openbaar groen (5,73) en onkruid en rommel (5,48), een lage waardering zien.
- De achterstand in vervanging en onderhoud van bomen is pas deels weggewerkt. Het volledig wegwerken van de achterstand duurt nog enkele jaren, waarin vooral (nieuwe) ziektes en plagen aandacht vragen.

Civiel

- In voorgaande jaren zijn stevige bezuinigingen en taakstellingen doorgevoerd in het budget voor onderhoud wegen. Weliswaar zijn dit jaar onveilige situaties in het wegennet voorkomen of tijdig verholpen (pleisters plakken), maar is het budget onvoldoende om het kwaliteitsniveau te handhaven.
- Het regulier wegonderhoud is uitgevoerd op basis van een prioritering waar in- en externe belanghebbenden en weggebruikers input op hebben gegeven.
- Ook in 2016 zijn de jaarlijks inventarisaties en inspecties uitgevoerd, om de actuele onderhoudsbehoefte in beeld te brengen, van zowel het wegennet als van de civieltechnische objecten. Deze laten een duidelijke achteruitgang in kwaliteit zien, waardoor er sprake is van een toegenomen onderhoudsbehoefte. Dit beeld wordt gesteund door de lage waardering van 5,55 die de inwoners in de stadspeiling 2015 hebben gegeven (zie ook programmaverantwoording, paragraaf 3.5.2, Onderhoud kapitaalgoederen, Wegen) en een significante toename van het aantal meldingen (circa 200 meer dan voorgaand jaar).
- Een grote verzakking (incident) in de Roermondseweg is duurzaam hersteld. Daarin is zorgvuldig samengewerkt en gecommuniceerd met onder andere omwonenden, belanghebbenden, Rijkswaterstaat en waterschap.

Groen, Verkeer

- Aansluitend op de ambities uit het coalitieakkoord is vooral in het openbaar groen en met betrekking tot verkeerszaken op vele locaties samen met inwoners (participatie, co-creatie en zelfwerkzaamheid) invulling gegeven aan onderhoud, vervanging en renovatie. Deze samenwerkingen en ervaringen hebben in 2016 een verdere aanzet gegeven in het realiseren van buurtbudgetten.
- Een deel van de achterstand in het regulier onderhoud van bomen is weggewerkt, waardoor de veiligheid beduidend beter geborgd is. Met de huidige onderhoudsbudgetten duurt het nog enkele jaren voordat de volledige achterstand is weggewerkt. Onder andere zijn verschillende urgente (nieuwe) ziektes en plagen geïnventariseerd, waarvoor onderhouds- en herstelplannen in voorbereiding zijn genomen.
- Naast boomonderhoud, is regulier planmatig onderhoud aan het openbaar groen uitgevoerd. Ondanks dat dit onderhoud het huidig kwaliteitsniveau borgt, vraagt dit om aandacht, aangezien de inwoners in de stadspeiling 2015 het openbaar groen een lage waardering van 5,73 geven (zie ook programmaverantwoording, paragraaf 3.5.3, Onderhoud kapitaalgoederen, Groen- en speelvoorzieningen).
- In coproductie is binnen de gemeentelijke organisatie een draaiboek opgesteld voor verkeersmaatregelen tijdens Duitse en drukke dagen.
- In 2016 is een deel van het dynamisch verkeersmanagement in gebruik genomen. Veel aandacht is besteed aan het inregelen van dit systeem, vooral op basis van ervaringen tijdens Duitse en drukke dagen.
- Naar aanleiding van een wetswijziging is in 2016 succesvol overgestapt naar alternatieve werkwijzen in de beheersing en bestrijding van onkruid. Wel verdient het huidige kwaliteitsniveau aandacht, aangezien onze inwoners in de stadspeiling het schoonhouden van de openbare ruimte (onkruid, rommel) met een 5,48 laag waarderen (zie ook programmaverantwoording, paragraaf 3.5.3, Onderhoud kapitaalgoederen, Groen- en speelvoorzieningen) en er sprake was van een duidelijk toename van het aantal meldingen (ruim 500 meer dan voorgaand jaar).

Water

(zie ook programmaverantwoording, paragraaf 3.5.1, Onderhoud kapitaalgoederen, Riolering en regenwatersystemen)

- Net zoals in voorgaande jaren, is ten behoeve van duurzaamheid in het rioolbeheer en -stelsel, meer structuur aangebracht, waardoor er duidelijk merkbaar minder uitval, storingen en overstorten plaats vinden. Dit resultaat past binnen de C2C doelstellingen.

- Door het uitvoeren van reguliere inventarisaties, inspecties, beheer en onderhoud, zijn er geen calamiteiten opgetreden in het gemeentelijk rioolstelsel.
- Wel was er sprake van een duidelijke toename van het aantal meldingen van verstopte kolken (ruim 600 meer dan voorgaand jaar). Hierin ligt vooral een relatie met de kwaliteit van het wegennet, de onkruidbeheersing en het zwerfafval.
- In 2016 is een stimuleringsregeling uitgewerkt, ten behoeve van het afkoppelen van hemelwater bij particulieren. Deze regeling treedt begin 2017 in werking.

Infra

- Door consequent gebruik van een digitaal informatiesysteem is meer regie en controle verkregen op graafwerkzaamheden van nuts- en telecombedrijven (grondroerders), waardoor beduidend minder knelpunten in de openbare ruimte optreden.

Afval

- Ten behoeve van het terugdringen van de hoeveelheid restafval per inwoner, is verder proefgedraaid met omgekeerde inzameling, zijnde een optimale scheiding van papier, metaal, drinkpakken en restafval. Daartoe is in 2016 vooral aandacht geschonken aan het optimaliseren van de beoogde scheiding. Het uiteindelijke resultaat sluit aan bij de C2C doelstellingen.
- Samen met omliggende gemeentes is in 2016 succesvol de exploitatie van milieustraten opnieuw aanbesteedt. De nieuwe exploitatie is nog beter afgestemd op de C2C principes, milieudoelstellingen en de SROI (social return on investment).
- De overdracht van het Pakhuis naar 't Goed, inclusief de volledige inzameling van textiel, is zeer succesvol verlopen.

Bereikbaarheidsdiensten

- Ook in 2016 is door vele medewerkers adequaat invulling gegeven aan verschillende bereikbaarheidsdiensten, in het kader van calamiteiten in de openbare ruimte, weekendreiniging, gladheidsbestrijding en hoogwatermaatregelen. Ze leveren daarmee een belangrijke bijdrage aan het veilig, schoon en bereikbaar houden van de openbare ruimte.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Monitoring openbare ruimte	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<p>Beoogd wordt een meting van de beeldkwaliteit van de openbare ruimte door medewerkers van gemeente en inwoners. De waardes geven uitdrukking geven aan de gemiddelde kwaliteit. De ontwikkeling van deze monitoring en indicator blijkt complex en is daardoor in 2016 nog niet afgerond.</p>						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Het aantal meldingen wateroverlast in een jaar	320,00	666,00	310,00	300,00	300,00	300,00
<p>Betreft een combinatie van het aantal meldingen over wateroverlast en verstopping van kolken (met wateroverlast tot gevolg). In 2016 incidenteel flink hoger aantal meldingen wateroverlast met betrekking tot kolken, als gevolg van de buienperiode in juni.</p>						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Veroudering en slijtage (riool)stelsel	2,60	4,20	2,60	2,50	2,50	2,40
<p>Index geeft een beeld van het tempo van het verouderings- en slijtage proces van riolen. De af- en toename van de waardes geeft respectievelijk een beeld van de af- en toename van veroudering en slijtage. In 2016 een incidenteel flink hogere index, als gevolg van de gekozen onderhoudsmethode. Deze methode heeft een optimale verhouding tussen kosten en levensduur, maar blijkt daardoor wel een negatieve invloed te hebben op de index.</p>						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Hoeveelheid restafval, mate van hergebruik (kilogram restafval per inwoner per jaar)	150,00	154,00	150,00	130,00	110,00	90,00
<p>Hoeveelheid restafval, mate van hergebruik (kilogram restafval per inwoner per jaar). Basis hiervoor vormt het Materiaalbeleidsplan 2015 - 2020. De realisatie van deze indicator in 2016 komt nagenoeg overeen met de begroting.</p>						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Afvalscheiding door burgers	70,00	70,00	73,00	73,00	76,00	79,00
<p>De mate waarin burgers hun afval scheiden wordt gekwantificeerd in procenten en is medebepalend voor de kosten van de afvalstoffenheffing. Basis hiervoor vormt het Materiaalbeleidsplan 2015 - 2020. De ontwikkeling in de invoering van het scheiden van afval gaat minder snel dan verwacht. Hierdoor is de realisatie van deze indicator in 2016 gelijk gebleven aan 2015 en lager dan begroot.</p>						

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Service herbruikbare materialen (mate van tevredenheid burger)	0,00	70,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<p>Basis voor deze indicator vormt het Materiaalbeleidsplan 2015-2020. Beoogd wordt de inwoners jaarlijks uitdrukking (percentage) te laten geven aan de tevredenheid over de afvalinzameling. Er is in 2016 een proef onder 525 huishoudens in hoog- en laagbouw uitgevoerd waarbij vooral de service op herbruikbare materialen is getoetst. Gemiddeld was 70% tevreden en 30% had twijfels.</p>						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De teams Beheer Openbare Ruimte en Service Openbare Ruimte monitoren (zoals inventariseren en inspecteren) dagelijks de ontwikkelingen en veranderingen in de openbare ruimte. De medewerkers van de gemeente zijn belangrijke ogen en oren om deze ontwikkelingen en veranderingen waar te nemen. Daarin hebben we in toenemende mate structureel contact met onder andere onze inwoners, bedrijven, bestuur, andere overheden en collega's. In samenspraak met deze partijen wordt in veelal integraal invulling gegeven aan het beheer, onderhoud en de ontwikkeling van de openbare ruimte.

Deze integrale aanpak vindt plaats vanuit eigenaarschap, verantwoordelijkheid en vakmanschap. Hiermee streven we stap voor stap naar een hoger rapportcijfer (stadspeiling) voor de beleving / waardering van de kwaliteit van de openbare ruimte en stimuleren we zelfwerkzaamheid bij inwoners.

Ook anticiperen we op bijvoorbeeld wettelijke veranderingen, maatschappelijke behoeftes en technologische ontwikkelingen, waardoor we onze taken en werkzaamheden tijdig (bij) kunnen sturen, om efficiënt en effectief resultaten en doelstellingen te realiseren.

Wat heeft het gekost?

Beheer.onderh.openbare ruimte

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
bedragen x €1.000				
Baten	18.746	19.452	104%	706
Lasten	38.791	39.239	101%	-448
Saldo baten en lasten	-20.045	-19.786	99%	259
Onttrekkingen aan reserves (baten)	1.491	1.306	88%	-185
Toevoegingen aan reserves (lasten)	27		0%	27
Saldo verrekening met reserves	1.464	1.306	89%	-158
Totaal resultaat collegeproduct: Beheer.onderh.openbare ruimte	-18.581	-18.481	99%	101

Beheer openbare ruimte

Saldo baten en lasten

Het saldo bevat de volgende opvallende verschillen ten opzichte van de begroting:

- Op basis van besluitvorming in finrap zijn extra afschrijvingen niet gerealiseerd. Voor de centrale toelichting op de kapitaallasten verwijzen wij u naar Hoofdstuk 4.4 van de jaarstukken.
- Door een toename in het aantal aanleg-, onderhouds- en vervangingswerken van telecombedrijven, zijn meer leges ontvangen dan begroot.
- Een verzakking in de Roermondseweg betrof een calamiteit. Met het opvangen van de kosten van herstel van een dergelijke calamiteit, is in de begroting geen rekening gehouden.
- Uit verschillende inventarisaties en inspecties bleken achterstanden in het beheer en onderhoud van het openbaar groen. Zo is er onder andere sprake van diverse (nieuwe) ziektes en onveiligheden in het areaal bomen. Om te voldoen aan de wettelijke zorgplicht (komt voort uit veiligheid), is een aanvang gemaakt met het wegwerken van deze achterstanden. Hiervoor bleek extra inzet nodig voor de voorbereiding en uitvoering. Het wegwerken van de resterende achterstanden wordt vanuit de bestaande budgetten bekostigd.
- Het beheer en onderhoud van verkeersmaatregelen en openbare verlichting houdt vooral verband met het borgen van de (verkeers)veiligheid. Door het ontbreken van beheerplannen wordt nagenoeg maximaal inzet gepleegd om de (verkeers)veiligheid te borgen. Deze aanpak, in combinatie met de taakstelling op verkeersmaatregelen (collegeconferentie juli 2014 met betrekking tot begroting 2015 en verder), leidt tot hogere kosten dan in de begroting beschikbaar.

Saldo verrekening met reserves

Het saldo bevat de volgende opvallende verschillen ten opzichte van de begroting:

- Specifiek met betrekking tot product afval (gesloten circuit):
De afgelopen jaren veranderen de verschillen afvalstromen flink, zoals ook in Materiaalbeleidsplan opgenomen. In plaats van afvalstromen, betreft het steeds meer grondstofstromen, zoals plastic, papier en textiel. Doordat deze grondstoffen ieder hun eigen waarde hebben, veranderen ook de kosten en opbrengsten van de scheiding, inzameling en verwerking. Daarnaast veranderen per grondstroom de tarieven ingeval van nieuwe aanbestedingen en contracten. De geschetste verandering is structureel, maar door de nog gaande ontwikkeling geeft dit per grondstroom duidelijke verschillen tussen begroting en realisatie. Ten aanzien van het totale product leidt dit niet tot een nadeel in de baten en lasten, door onttrekking uit de egalisatiereserve.
- Specifiek met betrekking tot het GRP+ (gesloten circuit):
Het resultaat laat een extra verhoging van de egalisatievoorziening zien in tegenstelling tot een in de begroting opgenomen verlaging. Dit heeft met name te maken met:

- Ten opzichte van de inschatting waren er minder kosten benodigd voor correctieve herstelwerkzaamheden aan riolering en verstoppingen.
- De energie en telecommunicatie zijn kosten lager ten opzichte van de geraamde budgetten.
- De personele lasten zijn lager dan geraamd.
- (onderzoek)projecten vanuit de regionale samenwerking die vertraging hebben opgelopen en daardoor later zullen starten.
- De inkomsten uit de rioolheffing met name voor het onderdeel grootverbruik zijn hoger dan geraamd, er is meer afvalwater geloosd via grote bedrijven.

Service openbare ruimte

Saldo baten en lasten

Zoals vermeld in de Finrap zijn we incidenteel terughoudend geweest in het vervangen en repareren van objecten in de openbare ruimte wat heeft geleid tot een voordeel van € 244.000,-

2.11.2

Beheer.onderh.gem.vastgoed

Wat hebben wij bereikt?

- Het geplande onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen is nagenoeg geheel gerealiseerd in 2016. Een klein deel loopt door in 2017. Voor een enkele gebouwen (Stadskantoor, BMV en MFA) heeft het onderhoud niet of gedeeltelijk plaatsgevonden omdat deze gebouwen pas in de loop van 2016 zijn opgeleverd of nog niet helemaal gereed zijn.
- Het leegstaande vastgoed is actief in de “etalage” gezet. De website Venloverkoopt.nl is in het leven geroepen de te koop staande panden zijn ook zichtbaar te koop gezet. Afgelopen jaar zijn diverse panden verkocht.
- Het vullen van het beheersysteem is achtergebleven bij de planning vanwege onvoorziene werkzaamheden als gevolg van intern onderzoek (Q4 en parkeergarage) en WOB verzoeken.
- Het standenregister huren en pachten is bijgewerkt.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Gemiddeld conditieniveau vastgoed	4,00		3,00	3,00	3,00	3,00

Conditie meting volgens NEN 2767. De waarde geeft uitdrukking aan de ontwikkeling van de conditie van het gemeentelijk vastgoed. Op basis van Raadsbesluit december 2015 is conditieniveau naar beneden bijgesteld.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

- Conform besluitvorming conditieniveau 3 (redelijk) op onderhoud gebouwen uitgevoerd
- Diverse panden (woningen en bedrijfspanden) en kavels aangeboden aan de markt en een aantal verkocht
- Actieve reclame campagne gevoerd voor verkoop vastgoed
- Actieve campagne voor verkoop reststroken gevoerd
- Professionaliseren makelaarsrol door inzet op actieve reclame en verkoop van vastgoed en reststroken
- Actief leegstandsbeheer op vastgoed
- Actualiseren systemen vastgoedbeheer
- Beheer diverse contracten (gesloten in eerdere jaren) inzake reclame uitingen op abri's en panelen
- Intensieve begeleiding van vastgoedontwikkelingen (bijvoorbeeld raadhuis Tegelen en Arcen en realisatie BMV en MFA)

- Actief beheer van vastgoed (ook grond)
- Deelname benchmark gemeentelijk vastgoed

Wat heeft het gekost?

Beheer.onderh.gem.vastgoed

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	1.603	1.864	116%	261
Lasten	1.582	2.038	129%	-456
Saldo baten en lasten	21	-174	-822%	-195
Onttrekkingen aan reserves (baten)	175	175	100%	
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves	175	175	100%	
Totaal resultaat collegeproduct: Beheer.onderh.gem.vastgoed	196	1	1%	-195

Vastgoed

De inkomsten uit huren en pachten waren hoger dan begroot. (€ 200.000,-).

Daarnaast zijn inkomsten uit de verkoop van reststroken gerealiseerd welke niet zijn begroot. (€ 140.000,-). Dit is reeds bij de Finrap gemeld.

De hogere uitgaven ontstaan door:

- Extra afschrijving op vastgoed. Bijvoorbeeld het opschonen staat van activa (objecten gesloopt of niet meer in eigendom), zie 4.4 centrale toelichting kapitaallasten (€ 75.000,-)

- Te laag begrote energielasten en belasting van gemeentelijk vastgoed (€ 100.000,-)
- Een grotere personele inzet dan begroot (€ 230.000,-)
- Energielasten en correctief onderhoud kunst in de openbare ruimte zoals ook bij de Finrap is gemeld (€ 100.000,-)

2.11.3

Geo-informatie

Wat hebben wij bereikt?

Alle basisinformatie van Venlo met een ruimtelijke component (locatie gebonden) die wettelijk verplicht zijn en/of die onze klanten nodig hebben voor het uitvoeren van hun taken (ambitie) zijn actueel, volledig en beschikbaar.

We kennen de volgende basisinformatie:

- Basisregistraties;
Basisregistraties (wettelijk) zijn een verzameling gegevens die binnen de overheid worden gebruikt om efficiënter te opereren en de dienstverlening aan burgers te verbeteren. De komst van basisregistraties heeft de kwaliteit van gegevens verhoogd. Door authentieke gegevens uit de basisregistraties te gebruiken beschikken organisaties altijd over de juiste en actuele gegevens voor hun werkprocessen en is het niet langer nodig eigen bestanden bij te houden. Deze gegevens worden eenmalig ingewonnen. Door deze te delen kunnen deze gegevens vervolgens meervoudig worden gebruikt. Er zijn verscheidene basisregistraties benoemd, die samen het stelsel van basisregistraties vormen. Het gebruik van gegevens uit de basisregistraties is niet vrijblijvend. Bij het vervullen van een publiekrechtelijke taak moeten deze gegevens worden gebruikt. Een belangrijke pijler om de betrouwbaarheid van de gegevens te verhogen is de verplichte terugmelding. Op het moment dat een afnemer van gegevens twijfelt aan de betrouwbaarheid van een gegeven uit een basisregistratie mag er van worden afgeweken. Voorwaarde is wel dat deze twijfel over de betrouwbaarheid van dit gegeven teruggemeld is aan de stelselbeheerder. Op basis van een melding kan een onderzoek worden ingesteld en kan zondig het gegeven worden gecorrigeerd.
- Kernregistraties;
Een kernregistratie kan aanvullende en actuele gegevens bevatten of andere gegevens om de werkzaamheden efficiënter te kunnen verrichten. Bij kernregistraties gelden dezelfde principes als bij de basisregistraties, maar dan alleen op gemeentelijk niveau. Niet de wet maar een collegebesluit bepaalt het verplicht gebruik. De gegevens van de kernregistraties voorzien in de eerste plaats in een lokale, gemeentelijke informatiebehoefte.
- Specifieke registraties;
Specifieke registraties worden geleverd op basis van een incidentele vraag (bijv. voor projecten). Na levering wordt de informatie ook niet verder bewaard. (o.a. voor projecten, vastgoed en bouwen)

De kwaliteit van de actualiteit en volledigheid van de diverse basis- en kernregistraties zijn verschillend van niveau. De landelijke ontwikkelingen op het gebied van de monitoring hiervan gaan langzamer dan wenselijk is. Hierdoor is het vaststellen van een indicatoren in 2016 niet behaald.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Kwaliteitsmonitor (monitoren van de kwaliteit conform wettelijke verplichting)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<p>Beoogd wordt van de betreffende basisregistraties vast te stellen dat deze voldoen aan de wettelijke verplichting. De kwaliteit van de actualiteit en volledigheid van de diverse basis- en kernregistraties zijn verschillend van niveau. De landelijke ontwikkelingen op het gebied van de monitoring hiervan gaan langzamer dan wenselijk is. Hierdoor is het vaststellen van een indicatoren in 2016 niet behaald.</p>						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Transparantie voor afnemers over de kwaliteit van de gegevens (volledigheid, feitelijke juistheid en actualiteit) in de basisregistraties	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<p>Met deze waarden wordt beoogd uitdrukking te geven aan de volledigheid, feitelijke juistheid en actualiteit van de betreffende basisregistraties. De kwaliteit van de actualiteit en volledigheid van de diverse basis- en kernregistraties zijn verschillend van niveau. De landelijke ontwikkelingen op het gebied van de monitoring hiervan gaan langzamer dan wenselijk is. Hierdoor is het vaststellen van een indicatoren in 2016 niet behaald.</p>						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Volledigheid, feitelijke juistheid en actualiteit kernregistraties	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<p>Met de waarden wordt beoogd uitdrukking te geven aan de volledigheid, feitelijke juistheid en actualiteit van de betreffende kernregistraties. De kwaliteit van de actualiteit en volledigheid van de diverse basis- en kernregistraties zijn verschillend van niveau. De landelijke ontwikkelingen op het gebied van de monitoring hiervan gaan langzamer dan wenselijk is. Hierdoor is het vaststellen van een indicatoren in 2016 niet behaald.</p>						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

- De implementatie van de nieuwe Basisregistratie Grootchalige Topografie (fase 1) heeft plaatsgevonden. De aansluiting van de BGT Venlo op de landelijke voorziening heeft in november 2016 plaatsgevonden.
- Er is geheel 2016 gewerkt om de bestaande beheerregistraties van de Openbare Ruimte (o.a. wegen, groen, riolering en civiele kunstwerken) onder te brengen in 1 integraal beheersysteem Revisie Beheer Openbare Ruimte (GISIB). Deze doorontwikkeling zal in 2017 worden afgerond.
- Het op orde brengen en houden van alle basis- en kernregistraties wordt constant gemonitord en daar waar noodzakelijk bijgestuurd.

- Het beschikbaar stellen van registraties via de NedBrowser (t.b.v. meervoudig gebruik en 24/7 beschikbaar voor onze klanten) wordt constant verder uitgebreid.

Wat heeft het gekost?

Geo-informatie

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	15	27	178%	12
Lasten	1.471	1.396	95%	75
Saldo baten en lasten	-1.456	-1.369	94%	87
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat collegeproduct: Geo-informatie	-1.456	-1.369	94%	87

2.12 Algemene middelen

Programma 12: Algemene middelen

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	255.522	257.995	101%	2.473
Lasten	6.351	8.828	139%	-2.477
Saldo baten en lasten - Programma 12	249.172	249.167	100%	-4
Onttrekkingen aan reserves (baten)	2.725	1.913	70%	-812
Toevoegingen aan reserves (lasten)	4.525	4.160	92%	365
Saldo verrekening met reserves - programma 12	-1.800	-2.247		-448
Totaal resultaat programma 12	247.372	246.920	100%	-452

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Resultaat Financiering	784	-1.685	-215%	-2.469
Resultaat Integr.uitkering.soc.domein	97.109	97.109	100%	
Resultaat Onroerende zaakbelasting	32.288	32.725	101%	437
Resultaat Overige alg dekkingsmiddelen	-2.430	-2.256	93%	173
Resultaat Overige belastingen	1.229	1.384	113%	155
Resultaat Post onvoorzien	-6		0%	6
Resultaat Uitkeringen gemeentefonds	118.397	119.643	101%	1.246
Totaal resultaat programma 12	247.372	246.920	100%	-452

2.12.1

Uitkeringen gemeentefonds

Wat hebben wij bereikt?

De tactische doelstelling is een materieel en structureel sluitende (meerjaren)begroting. Dit betekent dat de begroting minimaal sluitend moet zijn en dat structurele lasten gedekt worden door structurele baten (meerjarig). De gemeentebegroting wordt door de Provincie Limburg op dit uitgangspunt getoetst. Dit is een voorwaarde om in aanmerking te blijven komen voor repressief toezicht (het standaard toezicht). In 2016 heeft de provincie geconcludeerd dat de gemeente Venlo aan de voorwaarden van meerjarig repressief toezicht voldoet (standaard toezichtkader). De jaarrekening sluit met een negatief rekeningssaldo van € 5,2 miljoen. Hiervan is € 0,3 miljoen structureel nadelig. Dit is het resultaat na bestemming rekening houdende met de verrekeningen met de reserves binnen de met de gemeenteraad gemaakte afspraken zoals het financieel kader sociaal domein en de algemene grondreserve.

De uitkeringen uit het gemeentefonds zijn één van onze belangrijkste inkomstenbronnen die hieraan een bijdrage leveren.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Materieel en structureel sluitende begroting (streefwaarde min. 1)			1,00	1,00	1,00	1,00
De waarde 1 of hoger geeft aan dat de structurele baten gelijk zijn aan of hoger zijn dan de structurele lasten.						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Uitputting van de begroting (meerjarig rekeningssaldo; streefwaarde 0)	346.000,00	-9.614.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
De streefwaarde geeft aan dat sprake is van een minimaal sluitende jaarrekening. Dit betekent dat de realisatiecijfers (de werkelijkheid) aansluit bij de begrotingscijfers.						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Structurele exploitatieruimte (cf. definitie BBV)	1,80	-1,00	0,80	0,30	0,80	0,30
Deze indicator geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Hierbij wordt het totaalbedrag aan structurele baten en lasten afgezet tegen het totaal aan baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder rente en afschrijving) te dekken. De streefwaarde bedraagt $\geq 0\%$.						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

- De concrete financiële vertaling van de uitkeringen uit het gemeentefonds heeft plaatsgevonden naar aanleiding van de mei-, september- en decembercirculaire;
- Er zijn diverse overleggen bijgewoond van belangenbehartigers en stakeholders waarbij input is gegeven in relatie tot de landelijke ontwikkelingen gemeentefonds;
- De uitkeringen uit het gemeentefonds zijn ingezet als algemeen dekkingsmiddel;
- Monitoring van de realisatie van de vastgestelde bezuinigings-taakstellingen is onderdeel van de P&C cyclus. In het voorjaar bij behandeling van de kadernota zijn alle bezuinigingstaakstellingen beoordeeld op realisme en haalbaarheid. Niet realiseerbare taakstellingen zijn behandeld bij de kadernota, VoRaP, Begroting en de FinRap;
- Specifieke rijksbezuinigingen zijn doorgezet naar de doelgroep of gemeenschap;
- Specifiek toe te rekenen bezuinigingen en efficiencykortingen welke concreet het gevolg zijn van taakmutaties zijn doorvertaald ten laste van de beleidsposten in de begroting. Rijksbezuinigingen en efficiencykortingen die 'teruggedraaid' zijn, zijn 'teruggegeven' aan het betreffende beleidsterrein;
- In de paragraaf financiering wordt standaard een paragraaf opgenomen inzake de resultaten van verwerving derde geldstromen.

Wat heeft het gekost?

Uitkeringen gemeentefonds

	bedragen x €1.000			
	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	118.397	119.643	101%	1.246
Lasten				
Saldo baten en lasten	118.397	119.643	101%	1.246
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat collegeproduct: Uitkeringen gemeentefonds	118.397	119.643	101%	1.246

De uitkeringen uit het gemeentefonds zijn doorgerekend op basis van de mei-, september- en decembercirculaire van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het voordeel bedraagt per saldo € 1,2 miljoen. Het voornamelijk structurele voordeel wordt grotendeels veroorzaakt door:

- € 1,0 miljoen voordelig als gevolg van een hoger accres. Accres is de koppeling van de uitkeringen aan de hoogte van de rijksuitgaven, het zogenaamde "samen de trap op en samen de trap af met het Rijk";
- € 0,4 miljoen voordelig als gevolg van de taakmutatie op het gebied van de verhoogde asielinstroom. Tegenover dit voordeel staan uitgaven voor de verhoogde asielinstroom (voornamelijk binnen de programma's 3 en 5);
- € 0,2 miljoen nadelig als gevolg van minder ontvangsten voorgaande jaren door een negatieve bijstelling van enkele parameters;

In de FinRaP is een voordeel gerapporteerd van € 0,8 miljoen. Deze prognose was gebaseerd op de septembercirculaire.

2.12.2

Integr.uitkering.soc.domein

Wat hebben wij bereikt?

De tactische doelstelling is een materieel en structureel sluitende (meerjaren)begroting. Dit betekent dat de begroting minimaal sluitend moet zijn en dat structurele lasten gedekt worden door structurele baten (meerjarig). De gemeentebegroting wordt door de Provincie Limburg op dit uitgangspunt getoetst. Dit is een voorwaarde om in aanmerking te blijven komen voor repressief toezicht (het standaard toezicht). In 2016 heeft de provincie geconcludeerd dat de gemeente Venlo aan de voorwaarden van meerjarig repressief toezicht voldoet (standaard toezichtkader). De jaarrekening sluit met een negatief rekeningssaldo van € 5,2 miljoen. Hiervan is € 0,3 miljoen structureel nadelig. Dit is het resultaat na bestemming rekening houdende met de verrekeningen met de reserves binnen de met de gemeenteraad gemaakte afspraken zoals het financieel kader sociaal domein en de algemene grondreserve.

De uitkeringen uit het gemeentefonds zijn één van onze belangrijkste inkomstenbronnen die hieraan een bijdrage leveren. De integratie uitkering Sociaal domein is onderdeel van de uitkeringen uit het gemeentefonds. De gemeenteraad heeft vastgesteld dat de integratie uitkering Sociaal domein onderdeel is van het financieel perspectief decentralisaties sociaal domein. De gemeenteraad heeft besloten om deze middelen gedurende drie jaar (t/m 2017) voor dit doel te oormerken.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Materieel en structureel sluitende begroting (streefwaarde min. 1)			1,00	1,00	1,00	1,00
De waarde 1 of hoger geeft aan dat de structurele baten gelijk zijn aan of hoger zijn dan de structurele lasten.						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Uitputting van de begroting (meerjarig rekeningssaldo; streefwaarde 0)	346.000,00	-9.614.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
De streefwaarde geeft aan dat sprake is van een minimaal sluitende jaarrekening. Dit betekent dat de realisatiecijfers (de werkelijkheid) aansluit bij de begrotingscijfers.						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Structurele exploitatieruimte (cf. definiëring BBV)	1,80	-1,00	0,80	0,30	0,80	0,30
Deze indicator geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Hierbij wordt het totaalbedrag aan structurele baten en lasten afgezet tegen het totaal aan baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder rente en afschrijving) te dekken. De streefwaarde bedraagt >= 0%						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

- De concrete financiële vertaling van de integratie-uitkering Sociaal Domein als onderdeel van de uitkeringen uit het gemeentefonds heeft plaatsgevonden naar aanleiding van de mei-, september- en decembercirculaire;
- Er zijn diverse overleggen bijgewoond van belangenbehartigers en stakeholders waarbij input is gegeven in relatie tot de landelijke ontwikkelingen gemeentefonds en integratie - uitkering Sociaal Domein;
- Mutaties in de integratie - uitkering in het sociaal domein zijn overeenkomstig het vastgestelde beleid doorvertaald naar het betreffende beleidsterrein ('het vierkant').

Wat heeft het gekost?

Integr.uitkering.soc.domein

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	97.109	97.109	100%	
Lasten				
Saldo baten en lasten	97.109	97.109	100%	
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat collegeproduct: Integr.uitkering.soc.domein	97.109	97.109	100%	

2.12.3

Onroerende zaakbelasting

Wat hebben wij bereikt?

De tactische doelstelling: de (meerjaren)begroting is voldoende wendbaar om tijdig te kunnen anticiperen op nieuwe ontwikkelingen. De onroerendzaakbelasting is een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente die een bijdrage levert aan deze doelstelling. Het gemeentebestuur bepaalt zelf wat de hoogte van de onroerendzaakbelasting is.

Vanaf 2015 is het woonlastenprincipe losgelaten. Dit betekent dat stijgingen of dalingen in de riool- en afvalstoffenheffingen worden ontkoppeld van de OZB. Er is gekozen voor een stabiele inkomstenraming.

In 2016 is de OZB opbrengst met niet meer dan het inflatiepercentage gecorrigeerd (1,9%).

Woonlasten:

De gemeentelijk woonlasten bestaan uit het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een woning met gemiddelde waarde in een gemeente betaalt aan Onroerende Zaak Belasting (OZB), rioolheffing en afvalstoffenheffing (reinigingsheffing), minus een eventuele heffingskorting. Sinds 2007 geeft het Coelo jaarlijks de Atlas van de lokale lasten uit. Deze atlas bevat een ranglijst waarin de woonlasten van alle gemeenten zijn gerangschikt van laag naar hoog (nummer 1 heeft de laagste lasten).

Venlo is in deze ranglijst in 2016 op positie 163 terecht gekomen, ten opzichte van plek 231 in 2015 en 240 in 2014. De woonlasten voor meerpersoonshuishoudens zijn in 2016 fors gedaald. De woonlasten voor een meerpersoonshuishouden ligt bedragen in Venlo € 726 en bevindt zich ongeveer op hetzelfde niveau als het landelijk gemiddelde van € 723.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Belastingcapaciteit (conform definiëring BBV)	102,00	98,00	98,00	97,50	97,70	97,80

De OZB vormt voor de gemeente de belangrijkste eigen inkomstenbron. De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Het geeft weer wat de ruimte is om belastingen te verhogen t.o.v. het landelijk gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder de woonlasten wordt verstaan de OZB, de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde waarde in die gemeente. De streefwaarde bedraagt <=105%.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

- Voor 2016 is de ozb - opbrengst met niet meer dan het inflatiepercentage verhoogd. Dit percentage is vastgesteld op 1,9%;
- De gemeente Venlo kent een belastingaanslag waarop de belangrijkste belastingen en heffingen op één aanslagbiljet worden verenigd. Het gaat om de OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing en voor zover van toepassing de hondenbelasting. Heffing en invordering van belastingen is ondergebracht in de Gemeenschappelijke Regeling BsGW;
- In de paragraaf lokale heffingen van de rekening wordt uitgebreid ingegaan op het totaal van de lokale heffingen en worden deze in samenhang gezien.

Wat heeft het gekost?

Onroerende zaakbelasting

			bedragen x €1.000	
	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	32.713	33.120	101%	408
Lasten	424	395	93%	29
Saldo baten en lasten	32.288	32.725	101%	437
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat collegeproduct: Onroerende zaakbelasting	32.288	32.725	101%	437

Het voordelig incidentele resultaat van € 0,4 miljoen wordt grotendeels veroorzaakt door de uitkering van goodwill. Het is een (éénmalige) goodwillvergoeding voor gedane investeringen in het verleden door de drie founding fathers van de BsGW (twee waterschappen en de gemeente Venlo). Deze vergoeding wordt op basis van de totaal gedane voorinvesteringen verdeeld.

Bij de FinRap is een voordeel gerapporteerd van ruim € 0,3 miljoen op de OZB - opbrengst. Bij het opmaken van de jaarrekening zijn nog enkele grote bezwaren inzake de WOZ - waarde en is de zogenaamde woondelenvrijstelling afgewikkeld (de overheveling van panden van zorginstellingen van niet - woningen naar woningen). Dit heeft een negatief resultaat ten opzichte van de prognose van ruim € 0,3 miljoen.

2.12.4 Overige belastingen

Wat hebben wij bereikt?

De tactische doelstelling: de (meerjaren)begroting is voldoende wendbaar om tijdig te kunnen anticiperen op nieuwe ontwikkelingen. De overige belastingen is een inkomstenbron voor de gemeente die een bijdrage levert aan deze doelstelling. Het gemeentebestuur bepaalt zelf wat de hoogte van deze belastingen is.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Structurele exploitatieruimte (conform BBV)	1,80	-1,00	0,80	0,30	0,80	0,30
Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Hierbij wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. Over het algemeen geldt dus als richtlijn: hoeveel te hoger het kengetal structurele exploitatieruimte, hoeveel te gunstiger dit is voor de gemeente. De streefwaarde bedraagt $\geq 0\%$.						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Omvang kapitaallastenplafond				34.478,00	34.575,00	34.442,00
Deze indicator heeft betrekking op de omvang van het plafond van de kapitaallasten uitgedrukt in euro's. Het totaal aan rente en afschrijvingen (kapitaallasten) in de begroting mogen niet hoger zijn dan het vastgestelde plafond.						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeentewet biedt de mogelijkheid om naast de ozb belastingen te heffen. De overige belastingen die in 2016 door de gemeente Venlo zijn geheven zijn en op dit product (baten) verantwoord zijn:

- Hondenbelasting;
- Toeristenbelasting;

In de paragraaf Lokale heffingen van de rekening wordt uitgebreid ingegaan op het totaal van de lokale heffingen en worden deze in samenhang gezien.

Wat heeft het gekost?

Overige belastingen

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	2.159	2.252	104%	93
Lasten	930	868	93%	62
Saldo baten en lasten	1.229	1.384	113%	155
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat collegeproduct: Overige belastingen				
	1.229	1.384	113%	155

Het incidenteel voordelige resultaat wordt voornamelijk veroorzaakt door extra ontvangsten toeristenbelasting over de periode 2014 en 2015. Het aantal gerealiseerde overnachtingen was hoger dan in de betreffende jaren in de prognose was meegenomen voornamelijk als gevolg van areaaluitbreiding in de hotelsector. Het structurele effect is grotendeels in de begroting 2017 verwerkt.

2.12.5

Post onvoorzien

Wat hebben wij bereikt?

De tactische doelstelling is: het beschikbaar hebben van voldoende middelen (weerstandscapaciteit) voor het opvangen van de geïdentificeerde risico's, waarbij de risicobereidheid is: "Venlo is geen risicomijdende gemeente". De post onvoorzien is één van de componenten van de weerstandscapaciteit voor het opvangen van risico's die zich effectueren.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Ratio weerstandsvermogen	0,93	0,68	0,90	0,91	1,03	1,12
Wij streven naar een ratio van 1,0 (er zijn voldoende middelen om alle risico's af te dekken). De ratio weerstandsvermogen is gebaseerd op de cijfers en uitgangspunten van de (meerjarenbegroting) en zijn daarmee geen streefwaarden maar signaalwaarden. De streefwaarde bedraagt $\geq 1,0$.						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Grondexploitatie (conform BBV)	3,00	4,00	4,00	4,00	3,00	4,00
Deze indicator geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten en wordt uitgedrukt als een percentage. De grondexploitaties kunnen een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor (toekomstige) projecten om deze op termijn te verkopen hebben zij een schuld. Wanneer de waarde van de grond laag is, loopt een gemeente relatief weinig risico maar is er relatief weinig waarde om de schuld te kunnen verlagen bij grondverkoop. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer de verkopen worden geëffectueerd. De streefwaarde is $< 35\%$.						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Solvabiliteitsratio (cf. BBV)	16,00	14,00	15,00	15,00	14,00	15,00
Deze indicator drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee de weerbaarheid van de gemeente aan. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De solvabiliteitsratio geeft weer welk deel van de waarde van de stad (investeringen) gefinancierd is met eigen geld. Hoe hoger de ratio hoe groter het deel van de investeringen welke gefinancierd zijn met eigen geld. De streefwaarde bedraagt $\geq 20\%$.						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

- In de nota risicomanagement en weerstandsvermogen is het beleidsuitgangspunt vastgesteld inzake de post onvoorzien. De post onvoorzien is gekoppeld aan de effectuering van geïdentificeerde risico's;
- De post onvoorzien, begroot € 538.500, is in 2016 aangewend voor:
  - o Onderzoek Q4 (RB 2016-56), VoRaP 2016 ad € 360.000
  - o Vooronderzoekscommissie Q4 (RB 2016-83) ad € 3.712
  - o Commissie van Wijzen VVV (RB 2016-80) ad € 142.920
  - o Integriteitsonderzoek (RB 2016-80) ad € 26.000

Wat heeft het gekost

Post onvoorzien

	bedragen x €1.000			
	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten				
Lasten	6		0%	6
Saldo baten en lasten	-6		0%	6
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat collegeproduct: Post onvoorzien	-6		0%	6

2.12.6

Financiering

Wat hebben wij bereikt?

De tactische doelstelling is: de schuldpositie van de gemeente bevindt zich op een acceptabel niveau.

In de programmabegroting wordt op tactisch niveau uitgebreid ingegaan op de schuldpositie in de paragraaf Financiering.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Solvabiliteitsratio (conform definiëring BBV)	16,00	14,00	15,00	15,00	14,00	15,00
<p>Deze indicator drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee de weerbaarheid van de gemeente aan. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De solvabiliteitsratio geeft weer welk deel van de waarde van de stad (investeringen) gefinancierd is met eigen geld. Hoe hoger de ratio hoe groter het deel van de investeringen welke gefinancierd zijn met eigen geld. De streefwaarde bedraagt $\geq 20\%$.</p>						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Grondexploitatie (conform BBV)	3,00	4,00	4,00	4,00	3,00	4,00
<p>Deze indicator geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten en wordt uitgedrukt als een percentage. De grondexploitaties kunnen een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor (toekomstige) projecten om deze op termijn te verkopen hebben zij een schuld. Wanneer de waarde van de grond laag is, loopt een gemeente relatief weinig risico maar is er relatief weinig waarde om de schuld te kunnen verlagen bij grondverkoop. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer de verkopen worden geëffectueerd. De streefwaarde is $< 35\%$.</p>						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Netto schuldquote (conform definiëring BBV)	75,00	83,00	87,00	89,00	97,00	95,00
<p>De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de netto schuldenlast ten opzichte van de inkomsten en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Hoe hoger de inkomsten, des te meer schulden een gemeente in theorie kan aangaan. De ratio geeft aan in hoeverre de schulden meer of minder bedragen dan de jaarlijkse inkomsten. De streefwaarde bedraagt $< 130\%$.</p>						
Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (cf. BBV)	61,00	69,00	70,00	78,00	86,00	85,00
--	-------	-------	-------	-------	-------	-------

De hoogte van de schuld wordt ook bepaald door het verstrekken van gelden aan derden. Daarom wordt de netto schuldquote ook weergegeven waarbij de gelden aan derden gecorrigeerd worden. De streefwaarde bedraagt < 100%.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Netto schuld per inwoner	2.783,00	3.175,00	3.401,00	3.373,00	3.692,00	3.615,00

Deze indicator betreft de netto schuld afgezet tegen het aantal inwoners uitgedrukt in euro's per inwoner.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

- Er zijn in 2016 geen nieuwe langlopende leningen aangetrokken. De investeringsuitgaven zijn gefinancierd vanuit de beschikbare financieringsmiddelen;
- Wij gaan behoudend om met het verstrekken van leningen aan derden. Er zijn in 2016 geen nieuwe langlopende leningen verstrekt aan derden. In 2016 is er een kortlopende lening verstrekt aan VVV ad € 0,2 miljoen. Deze lening is in juli 2016 terugbetaald.
- Het kapitaallastenplafond is niet overschreden;
- Het liquiditeitenbeheer heeft plaatsgevonden door monitoring van de liquiditeitspositie en sturing op liquiditeitsprognoses;
- In de paragraaf bedrijfsvoering wordt nader ingegaan op het programma verbetering bedrijfsvoering. Op basis van de prioritering is actualisatie van het beleidskader investeringsbeleid en 'verstrekken van leningen en garanties' doorgeschoven. Zowel de processen als de bestuurlijke informatievoorziening is in 2016 op deze onderdelen verbeterd en verder geïmplementeerd;
- De schuldquotes en het kengetal grondexploitatie bevinden zich onder de door uw raad vastgestelde streefwaarden en onder de VNG afgegeven richtlijn. De solvabiliteitsratio bevindt zich onder de door uw raad vastgestelde streefwaarde en bevindt zich nog altijd aan de lage kant.

Wat heeft het gekost?

Financiering

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	5.098	5.593	110%	496
Lasten	4.314	7.278	169%	-2.964
Saldo baten en lasten	784	-1.685	-215%	-2.469
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat collegeproduct: Financiering				
	784	-1.685	-215%	-2.469

Onverdeeld resultaat

Rente € 1,1 miljoen nadelig

Op de kostenplaats rente is een administratief nadeel van € 1,1 miljoen gerealiseerd. Doordat er in 2016 minder is geïnvesteerd dan begroot is er vanuit de kostenplaats rente minder rente toegerekend aan deze investeringen. Dit zorgt voor een nadeel op het collegeproduct Onverdeeld resultaat, echter voor een voordeel ter hoogte van het gelijke bedrag op de collegeproducten waarop betreffende investeringen betrekking hebben. Concernbreed dus budgettair neutraal.

Personeelsbegroting en afdelingskosten € 1,5 miljoen voordelig

Tussen de programma's kunnen financiële resultaten ontstaan doordat er meer of minder afdelingskosten wordt toegerekend dan begroot. Voor 2016 is per saldo binnen de Algemene middelen € 1,5 miljoen minder verantwoord dan begroot.

Directe kosten Personeel en Organisatie € 0,2 voordelig

Het voordeel binnen P&O wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een premiekorting voor ouderen. Dit voordeel is ingezet ter dekking van de personeelsbegroting en is daarmee neutraal.

Directe kosten Informatiemanagement € 0,5 miljoen nadelig

Microsoft heeft de hoeveel licenties die Venlo gebruikt herijkt (steekproefsgewijze controle). Hieruit bleek dat we meer licenties in gebruik hadden dan waarvoor werd betaald. Dit heeft geleid tot een naheffing van ca. € 0,2 miljoen. Daarnaast zijn de onderhoudskosten voor de werkplekken toegenomen (flexconcept leidt tot meer dubbele beeldschermen) en er is gezamenlijk met Weert en Roermond gekozen voor een systeem met betrekking tot berichtenuitwisseling.

Directe kosten Facilitymanagement € 0,1 miljoen nadelig

Catering wordt vanaf ingebruikname van het nieuwe stadskantoor volledig uitbesteed. Er dient nog personeelsbudget overgezet te worden naar materieel budget voor de bekostiging van de cateraar. Verder komt een deel van uit het budget uit budget beheer naar regie.

Mobiliteitscentrum, voormalig personeel en formatie met een kanttekening € 0,6 miljoen voordelig

De salariskosten voor voormalig personeel en formatie met kanttekening is € 0,3 miljoen lager uitgevallen dan geraamd. Daarnaast is het voordeel van het mobiliteitscentrum van € 0,3 miljoen toegevoegd aan de reserve reorganisatiekosten en is daarmee neutraal.

Individueel Keuzebudget (IKB) € 2 miljoen nadelig

Per 2017 zal het IKB worden ingevoerd. Er is sprake van een éénmalige last van 7 maanden vakantiegeld vanuit het jaar voorafgaand aan de invoering van het IKB. Het betreft voor Venlo een bedrag van afgerond € 2 miljoen.

Stelposten

Dit betreft een stelpost (€ 0,3 miljoen voordelig) die een directe relatie heeft met de personeelsbegroting.

Taakstellingen

Bij Kadernota 2017, VoRap 2016 en FinRap 2016 bent u reeds geïnformeerd over het niet kunnen realiseren van een aantal openstaande bezuinigingstaakstellingen. Het beeld is sinds de FinRap niet meer gewijzigd. Per saldo leidt dit voor het geheel aan openstaande bezuinigingstaakstellingen tot een besparingsverlies van € 1,8 miljoen.

Treasury

Op het organisatieproduct Treasury is een voordeel gerealiseerd van totaal € 440.000. Dit bestaat uit de volgende posten:

- In 2016 is door Verkoop Vennootschap BV overeenstemming met RWE bereikt over de afwikkeling van alle (fiscale) claims als gevolg van de verkoop van Essent aan RWE. Als gevolg hiervan is het restant van het garantievermogen uitgekeerd, voor Venlo een baat van € 277.000;
- € 37.000 hoger dividend Enexis als gevolg van een beter netto resultaat over 2015;
- € 35.000 meer inconveniëntentoeslag;
- finale agio uitkering van € 26.000 van CBL Vennootschap BV;

- ontvangen boeterente als gevolg van de vervroegde aflossing 3e tranche
bruglening aan Enexis.

2.12.7 Overige alg dekkingsmiddelen

Wat hebben wij bereikt?

Onder dit collegeproduct worden de programma onderdelen opgenomen die (nog niet) aan een beleidsinhoudelijk programma zijn toe te rekenen op basis van concrete maatregelen en/of concernbrede posten die betrekking hebben op alle programma's.

Indicator	JR 2015	JR 2016	2016	2017	2018	2019
Geen indicatoren gedefinieerd voor dit collegeproduct						

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Onder dit collegeproduct worden de programma onderdelen opgenomen die (nog niet) aan een beleidsinhoudelijk programma zijn toe te rekenen op basis van concrete maatregelen en/of posten.

Wat heeft het gekost?

Overige alg dekkingsmiddelen

	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	%	Vershil
Baten	47	277	593%	230
Lasten	677	286	42%	391
Saldo baten en lasten	-630	-9	1%	621
Onttrekkingen aan reserves (baten)	2.725	1.913	70%	-812
Toevoegingen aan reserves (lasten)	4.525	4.160	92%	365
Saldo verrekening met reserves	-1.800	-2.247	125%	-448
Totaal resultaat collegeproduct: Overige alg dekkingsmiddelen	-2.430	-2.256	93%	173

Overige algemene dekkingsmiddelen

Deze bestaat uit diverse overige posten, die veelal op andere onderdelen in de jaarstukken toegelicht zijn.

Bijvoorbeeld de incidenteel vrijval WGA premie ad € 170.000 als onderdeel van de personeelsbegroting (zie o.a. paragraaf Bedrijfsvoering van de jaarstukken 2016) en lagere onttrekking reserve Reorganisatiekosten ad € 269.000.

Reserve Arbeidsmarktbeleid Regio

Het Venlose deel uit de reserve Arbeidsmarktbeleid Regio is, zoals ook reeds bij FinRap 2016 gemeld, vrijgevallen vanwege de afrekening van dit ESF-project uit 2011- 2013. Dit levert een eenmalig voordelig resultaat op van € 237.000.

Bijlage I Overzicht kapitaallasten

Onderstaand zijn de kapitaallasten weergegeven welke direct op een collegeproduct zijn verantwoord.

Collegeproduct	bedragen x € 1.000		
	Afschrijving	Rente	Totaal
Aantrekkel. woon- en leefomg.	172	266	438
Adequate leeromgeving	2.171	2.182	4.354
Arbeidsmarktparticipatie	15	17	32
Armoedebeleid	2	4	6
Beheer.onderh.gem.vastgoed	116	607	722
Beheer.onderh.openbare ruimte	3.937	2.405	6.341
Bereikb/verkeersveil stad/reg.	102	33	136
Bestuur	115	157	272
Bevord.Agrof.log.en maakindus.	0	10	10
Bevorderen toerisme	1	1	2
Competentie ontwikkeling	3	3	6
Cultuurhist.archeolog waarden	7	5	12
Financiering	17	823	840
Gemeentearchief	43	28	71
Geo-informatie	99	14	113
Grootstedelijke functies	773	964	1.737
Kleinschalig cult initiatieven	61	48	110
Levenszaken	61	16	77
Onroerende zaakbelasting	4	0	5
Ontwikkelen bedrijventerreinen	173	2.635	2.808
Parkeervoorzieningen	1.167	982	2.149
Passend woningaanbod	0	29	29
Sociale Basisondersteuning	2.367	1.409	3.775
Sociale Wijkteams	0	2	2
Sportvoorzieningen	1.309	823	2.132
Veiligheid	2	5	7
Verbeteren ruimtel. kwaliteit	553	1.222	1.774
Totaal	13.271	14.688	27.959

Bijlage II Toelichting onderhanden werk inzake grondexploitaties

Voor de waardering van de grondvoorraad en grondexploitaties, vorming van voorzieningen, en (gedeeltelijke) winstneming zijn de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van toepassing. Deze voorschriften zijn onderstaand nader toegelicht.

De boekwaarde/waardering van de grondvoorraad wordt bepaald door de aankoopwaarde te vermeerderen met de kosten bouwrijp maken, rente etc. en te verminderen met de opbrengst van de verkochte gronden en overige inkomsten. De onderhanden projecten van het Grondbedrijf worden gewaardeerd tegen de integrale kostprijs verminderd met de gedeclareerde termijnen (o.a. verkoopopbrengsten en subsidies).

Met betrekking tot winstneming wordt het voorzichtigheidsbeginsel toegepast. Dit houdt in dat de activa of de baten niet worden overgewaardeerd en de passiva of de lasten niet worden ondergewaardeerd. Daarnaast worden de winsten op exploitaties pas genomen op het moment dat deze daadwerkelijk zijn gerealiseerd. Zodra bij een grondexploitatie een nadelig resultaat wordt geconstateerd, wordt een rentedragende voorziening ter hoogte van de contante waarde per balansdatum voor dit nadelig resultaat gevormd.

De grondexploitaties van majeure projecten worden minimaal een maal per jaar herzien. Van de overige projecten worden deze normaal eenmaal per jaar herzien. Indien ontwikkelingen daartoe aanleiding geven volgt een tussentijdse herziening.

Het verwacht resultaat in de jaarrekening 2016 is op basis van de meest recente herzieningen en bedraagt op eindwaarde -/- € 31,3 miljoen, zie bijlage X.1. Ten opzichte van het gecalculerde resultaat van -/- € 28,1 miljoen zoals opgenomen in de jaarrekening 2015 is dit een daling van € 3,2 miljoen. Dit wordt verklaard door het neerwaarts bijstellen van de resultaten van Q4 (€ 1,8 mln), Trade Port West (€ 0,2 mln), Centrumplan Blerick (€ 0,6 mln), Veegtes (€ 0,3) en de overige (kleinere) exploitaties (€ 0,6 mln). Positief werd Masterplan A&V (€ 0,3 mln) bijgesteld.

Deze resultaten betreffen momentopnamen (going-concern). Binnen de projecten wordt ernaar gestreefd om in geval van een nadelige prognose het project alsnog budgettair neutraal te realiseren. Bij een positief resultaat is uiteraard het streven het resultaat te maximaliseren. Uitdrukkelijk wordt vermeld dat bovenstaande

verwachte resultaten grotendeels geprognosticeerd zijn en soms pas op lange termijn kunnen worden gerealiseerd. Deze resultaten zullen nog daadwerkelijk moeten worden gerealiseerd. Hierbij spelen met name de risico's als gevolg van wijzigende economische omstandigheden een grote rol.

Resultaten behaald op grondexploitaties komen conform bestendig beleid ten gunste c.q. ten laste van de Algemene Grondreserve en de Voorziening Nadelige Exploitatieresultaten. Het totale saldo van beide bedraagt ultimo 2016 € 38,9 miljoen. Vervroegde winstneming, berekend conform voorschriften BBV en de beheersverordening Grondbedrijf, vond in 2016 voor € 4,1 miljoen plaats. In 2016 zijn vijf grondexploitaties administratief afgesloten, zie voor een verdere specificatie bijlage X.5.

De Voorziening Nadelige Exploitatieresultaten is conform voorschriften gebaseerd op de contante waarden per 31 december 2016 en is in 2016 toegenomen met € 5,0 miljoen. Hiervan is circa 1 miljoen direct gevolg van rentewijziging als gevolg van aangepaste BBV-voorschriften. Verder is de looptijd van enkele majeure projecten als gevolg van marktomstandigheden verlengd; dit leidt tot hogere plan- en rentekosten. De voorziening is rentedragend zodat de geprognosticeerde verliezen per einddatum van een grondexploitatie kunnen worden gedekt. De Algemene Grondreserve bedraagt € 5,9 miljoen. Voor een verdere toelichting verwijzen we naar de paragraaf Grondbeleid.

Lopende exploitaties, gemeentelijk deel:

Grondbedrijf 2016	Realisatie (* € 1.000)		
	Boekwaarde 1/1 2016	2016	Boekwaarde 31/12 2016
Grex gemeente majeur	45.059	4.391	49.450
Grex gemeente overig	1.455-	851-	2.306-
Totalen	43.604	3.540	47.144

De boekwaarde van de majeure grondexploitaties stijgt per saldo met € 4,4 miljoen. De grootste investeringen werden verantwoord in exploitaties Q4, Kazernekwartier en Venlo Centrum Zuid. Dit betreft voornamelijk plan- en rentekosten evenals kosten voor tijdelijk beheer en bouw- en woonrijpmaken. Aan de opbrengstenkant vonden ontvangsten plaats in het kader van subsidies, grondverkoop en overige opbrengsten.

Naast de majeure grexen heeft het grondbedrijf ook een aantal kleinere gemeentelijke exploitaties in haar portefeuille. De boekwaarde daalde hier per saldo, voornamelijk door een grote grondverkoop op een bedrijventerrein.

Voor een uitgebreide toelichting op de majeure projecten en de totaallijst grondexploitaties verwijzen we naar de betreffende bijlagen.

Lopende exploitaties, faciliterend deel:

Grondbedrijf 2016	Realisatie (* € 1.000)		
	Boekwaarde 1/1 2016	2016	Boekwaarde 31/12 2016
Grex faciliterend	273	59	332
Totalen	273	59	332

Onder de groep grex faciliterend staan separaat de met derden aangegane exploitatieovereenkomsten verantwoord. Aansluitend aan de woningbouw worden de overeengekomen werken uitgevoerd. De geraamde kosten worden gedeeltelijk bij het aangaan van de overeenkomsten door de exploitanten voldaan of na afloop van het werk door de gemeente gefactureerd. In principe loopt de gemeente in het kader van exploitatieovereenkomsten geen risico.

Voorziening:

Grondbedrijf 2016	Realisatie (* € 1.000)		
	Boekwaarde 1/1 2016	2016	Boekwaarde 31/12 2016
Voorziening Nadelige Exploitatieresultaten	28.041-	5.064-	33.105-
Totalen	28.041-	5.064-	33.105-

Met ingang van 2015 wordt de Voorziening Nadelige Exploitatieresultaten, hierin worden de voorziene tekorten van de lopende grondexploitaties tegen contante waarde opgenomen, in de totaaltelling van het Onderhanden werk Grondbedrijf meegenomen. Deze wordt in mindering gebracht op het totaal.

Totalen:

Grondbedrijf 2016	Realisatie (* € 1.000)		
	Boekwaarde 1/1 2016	2016	Boekwaarde 31/12 2016
Totalen inclusief Voorziening	15.836	1.465-	14.371

De post Onderhanden Werk van het grondbedrijf bedraagt per balansdatum 31.12.2016 € 47,5 miljoen. Rekening houdend met de Voorziening Nadelige Exploitatieresultaten, derhalve € 14,4 miljoen.

Raming nog te maken kosten en opbrengsten:

Grondbedrijf 2016	Verdere raming (* € 1.000)		
	Nog te maken kosten	Nog te realiseren opbrengsten	Geraamd eindresultaat
GreX gemeente majeur	60.469	78.693-	31.226
GreX gemeente overig	1.607	566	133-
GreX faciliterend	101	222-	211
Totalen	62.177	78.349-	31.304

In aansluiting op de boekwaarde per ultimo balansdatum 31 december 2016 is het natuurlijk van belang welk resultaat de grondexploitaties uiteindelijk behalen. Bovenstaand is het uiteindelijke resultaat op eindwaarde van alle projecten grondbedrijf weergegeven. Voor de exploitaties met een verwacht negatief resultaat is conform voorschriften een voorziening gevormd tegen de resultaten op contante waarde.

Voor de verdere planning van de exploitaties verwijzen we naar de individuele toelichtingen in de bijlagen grondbedrijf, verderop in deze jaarrekening.

Overigen grondbedrijf:

Grondbedrijf 2016: Overig	Realisatie (* € 1.000)		
	Boekwaarde 1/1 2016	2016	Boekwaarde 31/12 2016
MVA Voorraden grondbedrijf	4.305	1.155-	3.150
MVA Bedrijfsgebouwen	6.622	0	6.622
Voorziening Commissaris	2.622-	0	2.622-
Voorziening Restwerken	4.249-	224	4.025-

Met ingang van de balans van 2014 is afgesproken de volgende onderdelen van het grondbedrijf elders op de balans te verantwoorden: De grondvoorraden, het object "de Commissaris" (beide onder Materiële Vaste Activa) en de Restwerken (deze wordt onder Voorziening Restwerken gerubriceerd). Voor object de Commissaris is sinds 2015 ook een voorziening getroffen in verband met een mogelijke afwaardering van de boekwaarde.

Bijlage III Conversietabel programma's - producten

Realisatie 2016		bedragen x 1.000		
Programma	Collegeproduct	Baten	Lasten	Totaal
01 Bestuur & Publieke dienstverl.		5.470	17.864	-12.394
	Bestuur	89	7.358	-7.269
	Gemeentearchief	49	1.049	-1.000
	Levenszaken	3.031	4.835	-1.804
	Publieke informatievoorziening		1.813	-1.813
	Regionale samenwerking	20	819	-799
	Werken voor derden	2.281	1.990	291
02 Openbare orde en Veiligheid		97	10.242	-10.144
	Brandweezorg		6.617	-6.617
	Crisisbeh. & rampenbestrijd.	2	306	-304
	Veiligheid	95	3.318	-3.223
03 Participatie & werkgelegenheid		47.859	87.051	-39.193
	Arbeidsmarktparticipatie	2.941	29.511	-26.570
	Armoedebeleid	84	8.399	-8.315
	Inkomensondersteuning	44.834	49.171	-4.337
	Maatschappelijke participatie		-30	30
04 Zorg en Welzijn		21.914	145.705	-123.790
	Beschermd wonen	6.630	48.903	-42.273
	Gezondheid van burgers	605	6.231	-5.626
	Sociale Basisondersteuning	3.999	28.928	-24.929
	Sociale Wijkteams	10.681	61.642	-50.962
05 Onderwijs en Jeugd		4.648	16.326	-11.677
	Adequate leeromgeving	404	10.862	-10.458
	Competentie ontwikkeling	3.236	3.824	-587
	Toezicht op competentieontw.	1.008	1.640	-631
06 Economie en Toerisme		15.495	17.803	-2.309
	Bevord.Agrof.log.en maakindus.	83	1.228	-1.145
	Bevorderen toerisme	1	597	-596
	Ontwikkelen bedrijventerreinen	14.899	15.131	-233
	Versterken reg.Kennisinfrastr	512	847	-335
07 Sport- en Cultuurbevordering		3.106	11.914	-8.808
	Kleinschalig cult initiatieven	43	1.388	-1.345
	Sportontwikkeling	392	2.493	-2.101
	Sportvoorzieningen	2.671	8.034	-5.362
08 Ontwikkeling Centrumstad		7.238	22.585	-15.347
	Grootstedelijke functies	1.062	11.238	-10.175

	Verbeteren ruimtel. kwaliteit	6.176	11.348	-5.172
09 Verkeer en Bereikbaarheid		6.367	7.326	-959
	Bereikb/verkeersveil stad/reg.	407	1.134	-728
	Parkeervoorzieningen	5.960	6.192	-231
10 Wonen en Leefomgeving		16.713	28.777	-12.064
	Aantrekkel. woon- en leefomg.	15.132	24.647	-9.516
	Cultuurhist.archeolog waarden	79	380	-301
	Omgevingskwaliteit	1.441	3.533	-2.092
	Passend woningaanbod	62	217	-155
11 Beheer openbare ruimte		22.823	42.672	-19.849
	Beheer.onderh.gem.vastgoed	2.039	2.038	1
	Beheer.onderh.openbare ruimte	20.758	39.239	-18.481
	Geo-informatie	27	1.396	-1.369
12 Algemene middelen		259.908	12.988	246.920
	Financiering	5.593	7.278	-1.685
	Integr.uitkering.soc.domein	97.109		97.109
	Onroerende zaakbelasting	33.120	395	32.725
	Overige alg dekkingsmiddelen	2.190	4.447	-2.256
	Overige belastingen	2.252	868	1.384
	Uitkeringen gemeentefonds	119.643		119.643
Eindtotaal		411.639	421.253	-9.614

Bijlage IV Conversietabel producten - functies

Realisatie 2016		(bedragen x € 1.000)		
Functie	Collegeproduct	Baten	Lasten	Totaal
001 Bestuursorganen		4	3.895	-3.891
	Bestuur	4	3.895	-3.891
002 Bestuursondersteuning College van Burgemeester en Wethouders		18	1.881	-1.863
	Bestuur	18	1.503	-1.486
	Overige algemene dekkingsmiddelen		4	-4
	Publieke informatievoorziening		373	-373
003 Burgerzaken		560	7.234	-6.674
	Gemeentearchief	49	1.049	-1.000
	Levenszaken	511	4.745	-4.234
	Publieke informatievoorziening		1.440	-1.440
004 Baten en lasten secretarieleges burgerzaken		2.518	58	2.460
	Levenszaken	2.518	58	2.460
005 Bestuurlijke samenwerking		2.145	3.722	-1.578
	Bestuur	2	1.180	-1.177
	Regionale samenwerking	20	819	-799
	Werken voor derden	2.123	1.724	399
006 Bestuursondersteuning raad en rekenkamer (functie)		33	780	-747
	Bestuur	33	780	-747
120 Brandweer en rampenbestrijding		2	6.924	-6.921
	Brandweezorg		6.617	-6.617
	Crisisbeheersing & rampenbestrijding	2	306	-304
140 Openbare orde en veiligheid		95	3.318	-3.223
	Veiligheid	95	3.318	-3.223
160 Opsporing en ruiming conventionele explosieven		85	1.041	-956
	Cultuurhist.archeolog waarden			-
	Omgevingskwaliteit	91	1.047	-956
	Werken voor derden	-6	-6	
210 Wegen, straten, pleinen en verkeersmaatregelen		431	15.916	-15.484
	Beheer en onderhoud openbare ruimte	257	13.577	-13.320
	Bereikbare en verkeersveilige stad en regio	147	861	-713
	Geo-informatie	27	1.396	-1.369
	Parkeervoorzieningen		82	-82
214 Parkeren		-8	6.109	-6.117
	Parkeervoorzieningen	-8	6.109	-6.117

Realisatie 2016

(bedragen x € 1.000)

Functie	Collegeproduct	Baten	Lasten	Totaal
215 Baten parkeerbelasting		5.968		5.968
	Parkeervoorzieningen	5.968		5.968
221 Binnenhavens en waterwegen		259	274	-14
	Bereikbare en verkeersveilige stad en regio	259	274	-14
240 Waterkering, afwatering en landaanwinning			458	-458
	Beheer en onderhoud openbare ruimte		458	-458
310 Handel, ambacht en industrie		3.471	6.630	-3.159
	Bevorderen agrofood, logistiek en maakindustrie	78	1.228	-1.150
	Grootstedelijke functies	196	1.138	-942
	Ontwikkelen bedrijventerreinen	3.184	3.417	-233
	Versterken regionale kennisinfrastructuur	12	847	-835
311 Baten marktgeld		235		235
	Grootstedelijke functies	235		235
330 Nutsbedrijven		1.063	137	926
	Financiering	1.063	137	926
421 Basisonderwijs, onderwijshuisvesting (openbaar en bijzonder)		218	4.653	-4.436
	Adequate leeromgeving	218	4.653	-4.436
431 Speciaal (voortgezet) onderwijs, onderwijshuisvesting (openbaar en bijzonder)			1.948	-1.948
	Adequate leeromgeving		1.948	-1.948
441 Voortgezet onderwijs, onderwijshuisvesting (openbaar en bijzonder)			2.708	-2.708
	Adequate leeromgeving		2.708	-2.708
480 Gemeenschappelijke baten en lasten van het onderwijs		4.283	7.016	-2.734
	Adequate leeromgeving	38	1.553	-1.515
	Competentie ontwikkeling	3.236	3.824	-587
	Toezicht op competentieontwikkeling	1.008	1.640	-631
482 Volwasseneneducatie		974	974	
	Arbeidsmarktparticipatie	974	974	
510 Openbaar bibliotheekwerk			1.723	-1.723
	Grootstedelijke functies		1.723	-1.723
511 Vormings-ontwikkelingswerk		12	1.212	-1.201
	Grootstedelijke functies	12	1.212	-1.201
530 Sport		2.601	7.681	-5.080
	Sportontwikkeling	392	2.493	-2.101
	Sportvoorzieningen	2.209	5.188	-2.979
531 Groene sportvelden en terreinen		430	2.845	-2.415
	Sportvoorzieningen	430	2.845	-2.415
540 Kunst		108	6.818	-6.710
	Grootstedelijke functies	65	5.430	-5.365
	Kleinschalig culturele initiatieven	43	1.388	-1.345

Realisatie 2016

(bedragen x € 1.000)

Functie	Collegeproduct	Baten	Lasten	Totaal
541 Musea		119	1.359	-1.239
	Cultuurhistorische archeologische waarden		152	-152
	Grootstedelijke functies	119	1.207	-1.087
560 Openbaar groen en openlucht recreatie		451	8.742	-8.291
	Aantrekkelijke woon- en leefomgeving	109	699	-590
	Beheer en onderhoud openbare ruimte	96	7.207	-7.111
	Bevorderen toerisme	1	597	-596
	Grootstedelijke functies	81	67	14
	Werken voor derden	164	172	-8
580 Overige recreatieve voorzieningen		3	280	-278
	Grootstedelijke functies	3	280	-278
610 Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen en subsidies		44.996	49.234	-4.238
	Arbeidsmarktparticipatie	162	138	23
	Inkomensondersteuning	44.834	49.095	-4.261
611 Sociale werkvoorziening		151	18.071	-17.920
	Arbeidsmarktparticipatie	151	18.071	-17.920
614 Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid		84	8.399	-8.315
	Armoedebeleid	84	8.399	-8.315
623 Re-integratie- en participatievoorzieningen Participatiewet		1.348	9.817	-8.469
	Arbeidsmarktparticipatie	1.348	9.771	-8.423
	Inkomensondersteuning		76	-76
	Maatschappelijke participatie		-30	30
661 Maatwerkvoorzieningen Natura materieel Wmo			2.345	-2.345
	Sociale Wijkteams		2.345	-2.345
662 Maatwerkvoorzieningen Natura immaterieel Wmo		435	19.924	-19.489
	Sociale Basisondersteuning	392	1.428	-1.036
	Sociale Wijkteams	43	18.496	-18.453
663 Opvang en beschermd wonen Wmo		181	52.622	-52.441
	Beschermd wonen		44.189	-44.189
	Sociale Basisondersteuning	181	8.433	-8.252
667 Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen en opvang Wmo		4.458		4.458
	Beschermd wonen	1.915		1.915
	Sociale Wijkteams	2.543		2.543
670 Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd		1.235	22.316	-21.081
	Sociale Basisondersteuning	1.049	15.777	-14.727
	Sociale Wijkteams	186	6.539	-6.353
671 Eerstelijnsloket Wmo en Jeugd		500	3.158	-2.658
	Sociale Basisondersteuning		62	-62
	Sociale Wijkteams	500	3.097	-2.597

Realisatie 2016

(bedragen x € 1.000)

Functie	Collegeproduct	Baten	Lasten	Totaal
672 PGB Wmo en Jeugd			4.207	-4.207
	Sociale Wijkteams		4.207	-4.207
677 Eigen bijdragen algemene voorzieningen Wmo en Jeugd				
	Sociale Wijkteams			
682 Individuele voorzieningen Natura Jeugd			23.065	-23.065
	Sociale Wijkteams		23.065	-23.065
683 Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd		1.825	6.123	-4.298
	Sociale Basisondersteuning	1.825	2.134	-309
	Sociale Wijkteams		3.989	-3.989
687 Ouderbijdragen individuele voorzieningen en opvang Jeugd		3	-95	98
	Sociale Wijkteams	3	-95	98
714 Openbare gezondheidszorg		605	3.588	-2.983
	Gezondheid van burgers	605	3.588	-2.983
715 Centra voor jeugd en gezin (jeugdgezondheidszorg)			2.644	-2.644
	Gezondheid van burgers		2.644	-2.644
721 Afvalverwijdering en -verwerking		2.227	9.684	-7.457
	Beheer en onderhoud openbare ruimte	2.227	9.684	-7.457
722 Riolering		2	7.743	-7.741
	Beheer en onderhoud openbare ruimte	2	7.743	-7.741
723 Milieubeheer		427	1.988	-1.561
	Aantrekkelijke woon- en leefomgeving	20	346	-326
	Omgevingskwaliteit	407	1.642	-1.235
724 Lijkbezorging		5	601	-596
	Beheer en onderhoud openbare ruimte	3	570	-566
	Levenszaken	2	31	-30
725 Baten reinigingsrechten en afvalstoffenheffing		7.612		7.612
	Beheer en onderhoud openbare ruimte	7.612		7.612
726 Baten rioolrechten		8.802		8.802
	Beheer en onderhoud openbare ruimte	8.802		8.802
732 Baten begraafplaatsrechten		452		452
	Beheer en onderhoud openbare ruimte	452		452
810 Ruimtelijke ordening			1.212	-1.212
	Aantrekkelijke woon- en leefomgeving		1.172	-1.172
	Verbeteren ruimtelijke kwaliteit		41	-41
820 Woningexploitatie / woningbouw		541	685	-144
	Financiering	536	536	
	Passend woningaanbod	4	149	-144

Realisatie 2016

(bedragen x € 1.000)

Functie	Collegeproduct	Baten	Lasten	Totaal
821 Stads- en dorpsvernieuwing		1.905	2.546	-641
	Aantrekkel. woon- en leefomg.		263	-263
	Beheer. onderh. gem. vastgoed	1.864	2.038	-174
	Cultuurhist. archeolog waarden	41	228	-187
	Verbeteren ruimtel. kwaliteit		17	-17
822 Overige volkshuisvesting		109	10.037	-9.927
	Aantrekkel. woon- en leefomg.	26	8.762	-8.736
	Passend woningaanbod		68	-68
	Verbeteren ruimtel. kwaliteit	83	1.206	-1.123
823 Bouwvergunningen (Omgevingsvergunningen)		1.636		1.636
	Aantrekkelijke woon- en leefomgeving	1.636		1.636
830 Bouwgrondexploitatie		23.217	25.086	-1.870
	Aantrekkelijke woon- en leefomgeving	5.469	7.667	-2.198
	Ontwikkelen bedrijventerreinen	11.655	11.326	328
	Verbeteren ruimtelijke kwaliteit	6.093	6.093	
913 Overige financiële middelen		108	268	-159
	Financiering	108	268	-159
914 Geldleningen en uitzettingen langer of gelijk aan 1 jaar		3.816		3.816
	Financiering	3.816		3.816
921 Uitkeringen gemeentefonds		119.643		119.643
	Uitkeringen gemeentefonds	119.643		119.643
922 Algemene baten en lasten		348	5.155	-4.807
	Financiering	71	4.873	-4.803
	Overige algemene dekkingsmiddelen	277	282	-5
923 Integratie-uitkering Sociaal domein		97.109		97.109
	Integratie uitkering sociaal domein	97.109		97.109
930 Uitvoering Wet WOZ			395	-395
	Onroerende zaakbelasting		395	-395
931 Baten onroerende-zaakbelasting gebruikers		6.036		6.036
	Onroerende zaakbelasting	6.036		6.036
932 Baten onroerende-zaakbelasting eigenaren		27.084		27.084
	Onroerende zaakbelasting	27.084		27.084
936 Baten toeristenbelasting		1.412		1.412
	Overige belastingen	1.412		1.412
937 Baten hondenbelasting		837		837
	Overige belastingen	837		837
938 Baten reclamebelasting		190		190
	Grootstedelijke functies	190		190

Realisatie 2016

(bedragen x € 1.000)

Functie	Collegeproduct	Baten	Lasten	Totaal
940 Baten en lasten heffing en invordering gemeentelijke belastingen		3	1.048	-1.045
	Grootstedelijke functies		180	-180
	Overige belastingen	3	868	-865
960 Saldo van kostenplaatsen			1.465	-1.465
	Financiering		1.465	-1.465
980 Mutaties reserves die verband houden met de hoofdfuncties o tot en met 9		26.221	21.588	4.633
	Aantrekkel. woon- en leefomg.	7.872	5.739	2.133
	Adequate leeromgeving	148		148
	Arbeidsmarktparticipatie	306	557	-251
	Beheer.onderh.gem.vastgoed	175		175
	Beheer.onderh.openbare ruimte	1.306		1.306
	Beschermd wonen	4.715	4.715	
	Bestuur	32		32
	Bevord.Agrof.log.en maakindus.	5		5
	Cultuurhist.archeolog waarden	38		38
	Grootstedelijke functies	161		161
	Omgevingskwaliteit	942	844	98
	Ontwikkelen bedrijventerreinen	60	388	-328
	Overige alg dekkingsmiddelen	1.913	4.160	-2.247
	Passend woningaanbod	57		57
	Sociale Basisondersteuning	551	1.094	-543
	Sociale Wijkteams	7.406		
	Sportvoorzieningen	32		32
	Verbeteren ruimtel. kwaliteit		3.991	-3.991
	Versterken reg.Kennisinfrastr	500		500
	Werken voor derden		100	-100
990 Resultaat van de rekening van baten en lasten				
	nvt			
Eindtotaal		411.639	421.253	-9.614